

Odpadki: problem ali izziv?

Poročilo o izvajanju zakonodaje
in doseganju strateških ciljev

Albin Keuc

April 2002

Pripravo tega poročila in raziskavo sta finančno podprta Delegacija komisije EU v Republiki Sloveniji v okviru programa Phare Access in nizozemsko ministrstvo za okolje in prostor.

Založnik publikacije

Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, ustanova
p. p. 4440, Metelkova 6, 1000 Ljubljana
tel.: 01 439 71 00, faks: 439 71 05

Za založnika:

Vida Ogorelec Wagner

Avtor:

Albin Keuc

Lektura:**Tehnično uredništvo in tisk:**

Medium d.o.o. Radovljica

Poročilo je dostopno tudi na spletni strani:

<http://www.umanotera.org>

Ljubljana, april 2002

Brezplačna reprodukcija dela ali celotne publikacije za izobraževalne oz. neprofitne namene je dovoljena ob soglasju založnika in navedbi vira.

Mnenja in stališča izražena v tej publikaciji ne odražajo mnenj in stališč delegacije komisije EU v Republiki Sloveniji in nizozemskega ministrstva za okolje in prostor. Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, ustanova, ne prevzema odgovornosti za kakršnekoli posledice uporabe vsebine te publikacije.

Odpadki: problem ali izziv?

Poročilo o izvajanju odpadkovne zakonodaje
in doseganju strateških ciljev

Albin Keuc

UMANOTERA

Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, ustanova

Kazalo

Predgovor	7
1. Uvod	10
2. Kratka zgodovina odpadkovne politike v Republiki Sloveniji	12
2.1 Zakon o varstvu okolja	12
2.2 Nespoštovanje zahtev Zakona o varstvu okolja	13
2.3 Obdobje izgubljenih priložnosti	14
2.4 Proces približevanja Evropski uniji: preobrat na področju odpadkov?	17
2.4.1 Spoštovanje pogodbenih obveznosti	17
2.4.2 Odpadki v EU: smernice	19
2.4.3 Odpadki v procesu približevanja	21
2.4.4 Spisek sprejete zakonodaje med 1998 – 2001	21
3. Izvajanje strateških dokumentov	23
3.1 Doseganje ciljev odpadkovne politike	23
3.1.1 Uvod	23
3.1.2 Proces priprave strateških usmeritev za ravnanje z odpadki	24
3.2 Strateške usmeritve Republike Slovenije za ravnanje z odpadki	26
3.3 Izvajanje ukrepov iz SURO	28
3.4 Nalahko obljubljena hitrost	32
3.5 Ne-doseganje ciljev SURO	34
3.6 Financiranje projektov ravnanja z odpadki na nacionalni ravni	34
3.6.1 Ekološko razvojni sklad	35
3.6.2 Ministrstvo za okolje in prostor	38
3.7 Nacionalni program varstva okolja	42
4. Izvajanje zakonodaje	44
4.1 Pravilnik o ravnanju z odpadki	44
4.1.1 Definicija odpadka	44
4.1.2 Gospodarjenje z odpadki	45
4.1.3 Akterji ravnanja z odpadki	46
4.1.4 Odstranjevanje odpadkov	47
4.1.5 Načrti gospodarjenja in ravnanja odpadki	48
4.1.6 Vodenje evidenc	49
4.1.7 Obveznost poročanja	50

4.2 Izvajanje pravilnika o ravnanju z odpadki	51
4.2.1 Izdajanje potrdil o vpisu v evidenco in dovoljenj za ravnanje z odpadki	52
4.2.2 Načrti za gospodarjenje in ravnanje z odpadki	54
4.2.3 Dovoljenje za mešanje odpadkov	54
4.2.4 Poročanje o količinah odpadkov	54
4.3 Izvajanje ukrepov iz pravilnika o ravnanju z odpadki v primerjavi z implementacijskimi predlogi EU	63
4.4 Pravilnik o odlaganju odpadkov	67
4.5 Izvajanje in uveljavljanje pravilnika o odlaganju odpadkov	70
4.5.1 Tehtanje odpadkov	72
4.5.2 Odgovorna oseba	74
4.5.3 Poslovnik obratovanja odlagališča	75
4.5.4 Zgodba o tabli	76
4.5.5 Zaščitna ograja	77
4.5.6 Začasno skladišče	78
4.5.7 Parkirne in obračalne površine	79
4.5.8 Čiščenje vozil	80
4.5.9 Obratovalni dnevnik	80
4.5.10 Obratovalni monitoring	81
4.5.11 Redni pregledi telesa odlagališča	84
4.5.12 Razvrstitev odlagališč	86
4.5.13 Zapiranje odlagališč – prekinitev z dosedanjo prakso	86
4.6 Izvajanje ukrepov iz pravilnika o odlaganju odpadkov v primerjavi z implementacijskimi predlogi EU	92
5. Priporočila	95
6. Opombe	102
7. Literatura	105

Predgovor

V Republiki Sloveniji se odvija velika bitka. Bitka z odpadki. Vsakdanja medijska poročila nam v en glas sporočajo, da se nahajamo v središču »krize odpadkov«. V večini lokalnih skupnosti se odpadki iz gospodinjstev in njim podobni iz obrti ali industrije zbirajo in v največji meri odlagajo na že prenapolnjena odlagališča. Še sama »prestolnica« nima sistema ločenega zbiranja odpadkov. Novih lokacij za odlagališča ni mogoče dobiti, lokalne državljske pobude nasprotujejo sežigalnicam. Reciklaža se zaradi naše majhnosti naj ne bi izplačala. Zakonodaja se ne spoštuje, strategije se ne izvajajo, nujne odločitve se ne sprejemajo. Imamo čez 60.000 ilegalnih odlagališč. Državljeni in državljanke ne izkazujejo interesa za reševanje problemov. Nevarnih odpadkov sploh ne omenjamo. Zahtevajo se hitri in učinkoviti ukrepi države, oblasti. Ta podoba Slovenije je grozljiva.

Ali je temu res tako? Ali ta podoba, katera kar kliče po »uvajanju izrednih ukrepov«, ustreza dejanskemu stanju v občinah ali neobstoječih regijah? Ali je položaj zares tako črn, brez luči na koncu tunela? Ali vemo kam gremo? Imamo strateške usmeritve, programe, poročila, predloge rešitev, zakone in predpise – in vendar, kot da ne bi imeli ničesar.

Kaj za vruga je to – odpadek? Odpadek, s katerimi se bodejo in pripravajo na občinskih in mestnih svetih, v komunalnih podjetjih, lokalnih skupnostih in (resda redkih) državljskih pobudah, v časopisih, na radiju in televiziji?

Za začetek postavljamo presenetljivo tezo: odpadek ne obstaja. Odpadek je zgolj rodovno ime, generičen naziv za celo vrsto materialov. Tako kot sadje; sadje ne obstaja, poznamo le hruške, jabolka, češnje,... – bilo bi zelo negospodarno, da zmeraj, ko mislimo sadje, naštevamo posamezne vrste.

Odpadek je, po zakonski definiciji, »vsaka snov ali predmet, ki ga imetnik ne more ali ne želi uporabiti sam, ga ne potrebuje, ga moti ali mu škodi in ga zato zavrže, namerava ali mora zavreči.« Kakšna »snov« ali kateri »predmet«? Naredimo enostaven preizkus. Poglejmo v lasten koš za odpadke. V njem najdemo ostanke hrane, papir, plastično embalažo, različne ovojne materiale, pločevinke, platenke, steklenice, ... Za veliko večino (če ne kar za vse) teh materialov vemo, da se jih da predelati, reciklirati in ponovno uporabiti. Biološke odpadke kompostiramo, papir plastične ali umetne mase, kovine, steklo recikliramo (snovno predelamo in ponovno uporabimo). Skratka, čemu potemtakem so t. i. »odpadki« (ki so dejansko papir, steklo, plastika, kovine, hrana,...) sploh problem.

Poglejmo ponovno v naš lasten koš za odpadke: papir, ostanke hrane, platenke, steklo, vse to je pomešano, onečedeno, nič kaj prijetno za oko in nos. Mi sami, brez razmisleka, po navadi, železni srajci, jih mešamo v našem lastnem košu za odpadke. Če razmislimo, se nam samo po sebi postavlja vprašanje, kako jih ločiti in očistiti. Odgovor je na dlani: ločimo jih še pred košem za odpadke. Kako, se vprašate? Tako, da papir in papirno embalažo zložimo na eno stran, plastične ali umetne mase na drugo, kovine na tretjo, steklo na četrto in ostanke hrane na peto. »Odpadki« so tako lepo ločeni. In kako naprej? Kam z njimi? Kje jih lahko predam v predelavo, reciklažo ali kompostiranje? Pred hišo ali

stanovanjskim blokom imamo namreč zabojnike le za eno vrsto materialov: za mešanico, kateri rečemo »odpadek«. Seveda, če živimo npr. v Ljubljani. Če imamo srečo, imamo v bližini še mogoče zabojnik za papir in za steklo. Kaj pa ostalo? Ali se je že zasvetila kakšna ideja?

»Odpadki« niso problem sami na sebi, marveč je problematičen način kako ravnamo z njimi. Torej imamo problem s sistemom ravnanja z odpadki. In res, v kolikor temeljito spremljamo razprave o »problemu odpadkov« kaj hitro ugotovimo, da se njihova vsebina omejuje predvsem na naslednje teme:

- kaj in kako ločeno zbirati?
- kako organizirati zbiranje?
- kakšne tehnologije uporabiti za predelavo, reciklažo in kompostiranje?
- koliko smo zanje pripravljeni plačati?
- kako zmojljivo sežigalnico potrebujemo, če sploh?
- in tako naprej!

Problem je naš način ravnanja z odpadki. Bolje rečeno, problem imamo z načini ravnanja z odpadki v naših komunalnih podjetjih. Ogromno socialne energije se porablja za različne »vele-strokovne« rešitve, ki ponavadi ogromno stanejo. Naši predstavniki v občinskih ali mestnih svetih, svetniki in poslanci veselo prikimavajo.

Spomnimo se naše začetne podobe: odpadki so problem, nahajamo se v središču krize! To enostavno ne drži: problem je v našem načinu ravnanja, gospodarjenja z vsemi tistimi »snovmi in materiali«, katere mečemo proč, ker nam sistem ne omogoča ravnati drugače! Sistemi in rešitve se predvsem prilagajajo potrebam in interesom komunalnih podjetij, vele-stroke, raznoraznih prodajalcev in preprodajalcev tehnologij. In mi vse to plačujemo – skozi davke, ki se veselo prelivajo iz občinskih proračunov v komunalna podjetja, skozi plačila storitve odvoza.

Strateške usmeritve Republike Slovenije za ravnanje z odpadki je Vlada pripravila leta 1996. Nacionalni program varstva okolja, kjer so odpadki ena izmed prioritiet, je Državni zbor RS podprl konec leta 1999. Pravilnik o ravnanju z odpadki je bil sprejet konec leta 1998 medtem ko je bil pravilnik o odlaganju odpadkov objavljen v začetku leta 2000. Oba dokumenta določata načela in načine ravnanja z odpadki. Oba pravilnika (poleg cele vrste drugih, sprejetih v zadnjih letih) predpisujeta, kako bomo z odpadki ravnali. Strateška dokumenta sta politična dokumenta, sprejeta na ravni najvišjih političnih teles, izvršne in zakonodajne oblasti, vlade in parlamenta. Kakšna je njihova vsebina? Kako jih uresničujemo? Kaj lahko iz ocene uresničevanja izpeljemo? Kaj smo se v vmesnem času naučili? In, nenazadnje, ali smo sploh na pravi poti.

Pričujoča publikacija prinaša prvo neodvisno poročilo nevladne okoljske organizacije o izvajanju določenega državnega programa v Republiki Sloveniji in dela zakonodaje o odpadkih. Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, želi z njegovo objavo vzpodbuditi širšo razpravo o »odpadkih« in trajnostnih oblikah ravnanja in gospodarjenja s »snovmi in predmeti«.

Naš moto je, da moramo namesto omejenih naravnih virov (»snovi in predmetov«) predvsem izkoristiti neomejene zmožnosti našega uma. Prav »odpadki« predstavljajo

dokaz našega netrajnostnega ravnanja in razmetavanja z naravnimi viri. »Odpadki« so ne samo dokaz naše (zasebne in družbene) negospodarnosti marveč tudi pokaz naše neučinkovitosti in neinventivnosti.

Poročilo v prvem delu podaja kratek pregled dejavnosti Vlade in Ministrstva za okolje in prostor med leti 1994 in 2001 na področju ravnanja z odpadki. V drugem delu smo pripravili [celovito] oceno izvajanja Strateških usmeritev za ravnanje z odpadki in Nacionalnega programa varstva okolja v tistem delu, ki govori o ravnanju z odpadki. Tretji del prinaša pregled učinkovitosti izvajanja in uveljavljanja pravilnikov o ravnanju in odlaganju odpadkov.

Zaključek prinaša priporočila Državnemu zboru, Vladi, lokalnim skupnostim in državljanom za skupno oblikovanje trajnostnega koncepta in sistema za ravnanje z odpadki.

Tovrstno poročilo seveda ne more biti celovito. Sploh pri nas, ko so mnogi podatki težko ali pa sploh ne dosegljivi. Poročilo je nastalo predvsem na dokumentih dostopnih javnosti. Velikokrat smo poudarjeno izzivajoči. Želimo javno razpravo. Javno v pravem smislu besede. Ko so vse izrečene trditve javno preverljive. Dejstvo namreč je, da obstajajo brezštevne skupnosti, mesta ali regije v svetu, ki že danes dosegajo ali presegajo za nas magičnih 50, 60, 70 ali več odstotkov snovne izrabe (reciklaže in predelave) »snovi in predmetov«. Pri nas so velikokrat to še zmeraj le »odpadki«.

Zahvaljujemo se Delegaciji Evropske komisije v Ljubljani, da nam je s pomočjo finančnih sredstev iz Programa Phare Access omogočila pripravo tega poročila. Zahvala gre tudi nizozemskemu in našemu ministrstvu za okolje, ki sta sofinancirala celoten projekt. Hkrati se želimo zahvaliti še vsem posameznikom za njihovo neposredno ali posredno pomoč pri oblikovanju tega poročila – preveč jih je, da bi jih poimensko naštevali.

Upamo, da vas bo branje poročila vzpodbudilo k dejavnosti v smeri preprečevanja in zmanjševanja količin odpadkov.

Albin Keuc

April 2002

1. Uvod

Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, je v tem letu okviru Phare Access Programme pridobila podporo Evropske komisije za projekt z naslovom »Trije vidiki dejavnosti NVO na treh področjih okoljskega pravnega reda«. Pri projektu sodelujeta še organizaciji, SNM in ANPED iz Nizozemske. Projekt sofinancira nizozemsko okoljsko ministrstvo (VROM). Prvi vidik je osredotočen na sodelovanje javnosti v postopkih presoje vplivov na okolje,¹ medtem ko je tretji vidik osredotočen na proces priprave zakonodaje s področja gensko spremenjenih organizmov.²

Drugi vidik projekta je osredotočen na pregled izvajanja zakonodaje s področja ravnanja z odpadki in odlaganja odpadkov, izvajanja ukrepov in doseganja ciljev, določenih v strateških usmeritvah ravnanja z odpadki in v nacionalnem programu varstva okolja.

Osnovni cilji projekta so:

- opraviti oceno doseganja strateških ciljev,
- ugotoviti stopnjo izvajanja in uveljavljanja odpadkovne zakonodaje,
- pripraviti niz priporočil za povečanje učinkovitosti izvajanja in uveljavljanja zakonodaje in
- povišati stopnjo senzibilnosti javnosti na problematiko ravnanja z odpadki.

Pričujoče poročilo je rezultat večmesečnega zbiranja podatkov, poizvedovanj, intervjujev in raziskav o stanju na področju izvajanja pravilnikov o ravnanju in odlaganju odpadkov ter ugotavljanja doseganja ciljev iz strateških usmeritev ravnanja z odpadki in nacionalnega programa varstva okolja.

Pri pripravi poročila smo se soočili s težavami z dostopnostjo podatkov. Mnogokrat podatkov sploh ni bilo na razpolago ali pa so dostopni v bolj ali manj za natančnejšo interpretacijo težko uporabni obliki. Priprava poročila je potekala v obdobju intenzivnih procesov: različni akterji ravnanja z odpadki se regionalno povezujejo, pripravljajo se načrti za izgradnjo lokalnih in regionalnih sortirnih naprav, uvaja se ločeno zbiranje odpadkov, pojavljajo se novi ponudniki storitev, oblikuje se novo tržišče reciklabilnih odpadkov.

Odločitev za preverjanje izvajanja pravilnika o ravnanju in pravilnika o odlaganju odpadkov temelji na dejstvu, da je v obeh primerih večina obveznosti zapadla prav v obdobju ob koncu leta 2002. Gre za temeljna predpisa, ki urejata sistem ravnanja z odpadki. Prvi določa upravni okvir za akterje ravnanja z odpadki: imetnike, povzročitelje, prevzemnike, prevoznike, predelovalce in odstranjevalce odpadkov. Vzpostavlja obveznost vodenja evidenc in poročanja o količinah prevzetih, predelanih in odstranjenih odpadkih. Pravilnik o odlaganju odpadkov določa obveznosti na področju nadzorovanega odlaganja, vzpostavlja standarde za urejanje odlagališč in določa stopenjsko zmanjševanje odlaganja biorazgradljivih odpadkov.

Kako uspešna je nacionalna politika ravnanja z odpadki je možno ugotoviti le s primerjavo dejanskega stanja s cilji iz strateških dokumentov. Dejansko stanje pa je možno določiti le s pomočjo podatkov o količinah nastalih, predelanih in odloženih odpadkov. Vendar se je sistem poročanja različnih akterjev ravnanja z odpadki začel vzpostavljati šele leta 1999. Kolikor toliko uporabne podatke smo dobili na razpolago šele v aprilu 2002 za leto 2000. V prihodnjih dveh letih bo potrebno zagotoviti še pregled izvajanja odredbe o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami in pravilnika o ravnanju z odpadno embalažo, ki bistveno posegata v oblikovanje nacionalnega sistema gospodarjenja z odpadki. Večina obveznosti iz teh dveh predpisov zapade v letu 2003 in 2004.

V procesu priprave poročila smo naleteli na nekatere metodološke težave. Zastavilo se nam je vprašanje, kako »meriti« uspešnost posameznih izvedenih ukrepov. Ker je izgradnja sistema ravnanja z odpadki je v Sloveniji šele na začetku, bi bilo zelo primerno opraviti temeljito raziskavo o metodah ugotavljanja uspešnosti in učinkovitosti različnih ukrepov.

V vsakem primeru lahko zatrdimo, da je bila največja vzpodbuda za oblikovanje zakonodajnih in drugih mehanizmov ravnanja z odpadki podana z odločitvijo za članstvo v Evropski uniji. Podpis evropskega sporazuma je neposredno zavezal politične odločevalce in nosilce izvršne oblasti k prevzemanju evropskega pravnega reda tudi na področju odpadkov.

2. Kratka zgodovina odpadkovne politike v Republiki Sloveniji

Zgodovino ravnanja z odpadki v Sloveniji začnemo na začetku devetdesetih let, s sprejemom prvega celovitega pravnega akta varstva okolja – z zakonom o varstvu okolja. Do 1990 se je v vsej Republiki Sloveniji ravnalo skoraj tako kot danes. V kakršenkoli sistem zbiranja komunalnih odpadkov je bilo vključeno pod 65% prebivalstva, velika večina odpadkov se je odlagala neposredno na povsem neurejena smetišča. Ločenega zbiranja odpadkov ni bilo v nobeni občini. Kolikor toliko je delovalo le zbiranje »starega papirja«, ki je potekalo predvsem na relaciji zbirateljev sekundarnih surovin in osnovnih šol. Obstajal je še sistem zbiranja ostalih sekundarnih surovin, katera je potrebovala domača industrija. Dejansko se današnje stanje ne razlikuje mnogo od stanja konec osemdesetih let.

2.1 Zakon o varstvu okolja

V začetku 1994 je bilo vodenje Ministrstva za okolje, katerega je vodil Miha Jazbinšek (Zeleni Slovenije), predano dr. Pavlu Gantarju (LDS). Še pred odstopom je Jazbinškovi ekipi, navkljub velikemu odporu Gospodarske zbornice Slovenije (GZS), uspelo pripraviti krovni Zakon o varstvu okolja (ZVO) in ga pripeljati do sprejema v Državnem zboru. Novi zakon je uzakonil in utemeljil (tedaj) najsodobnejša načela politike varstva okolja (načelo previdnosti, načelo odgovornosti povzročitelja obremenitve, načela celovitosti, javnosti, varstva pravic, sodelovanja, preprečevanja, plačila za obremenjevanje, obveznega zavarovanja, spodbujanja,...).

Na področju odpadkov je ZVO določil novo definicijo odpadka. »Odpadek je vsaka snov oziroma predmet v tekočem, plinastem ali trdnem agregatnem stanju neznanega lastnika ali ki ga proizvajalec, lastnik ali imetnik ne more ali ne želi uporabiti sam, ga ne potrebuje, ga moti oziroma mu škodi ali ga je zaradi interesov varstva okolja oziroma drugega javnega interesa treba obdelati, predelati ali odložiti, kot je predpisano.«³ Komunalni odpadki so bili določeni kot »gospodinjski in njim podobni odpadki, ki nastajajo v proizvodnih in storitvenih dejavnostih, v bivalnem okolju ter na površinah in v objektih v javni rabi, ki so pretežno trdi in po svoji sestavi heterogeni, zaradi razpršenosti virov njihovega nastanka in količine na viru pa se ravnanje z njimi zagotavlja na lokalni ravni.«⁴

ZVO je kot enega izmed temeljnih ciljev varstva okolja določil »zmanjševanje porabe naravnih virov, snovi in energije«.⁵ ZVO je kot operativne cilje varstva okolja opredelil še (1) postopen prehod na *uporabo obnovljivih* naravnih virov, (2) *preprečevanje* nevarnosti ter zmanjševanje obremenitev za okolje, in (3) odpravo poškodb okolja ter ponovno vzpostavitev njegovih regeneracijskih sposobnosti.

Pripravljalci ZVO so hkrati upoštevali tudi temeljna načela »trajnostnega razvoja«, kakor so bila določena na vrhunskem srečanju Organizacije Združenih Narodov pod naslovom »Okolje in razvoj« v Rio de Janeiru leta 1992. Tako so že pred desetimi leti uzakonili cilje izvajanja in uveljavljanja trajnostne okoljske politike:

1. spremembe v proizvodnji in vzorcih porabe, ki prispevajo k minimizaciji porabe naravnih virov in ustvarjanja odpadkov,
2. razvoj in uporaba takšnih tehnologij, ki zmanjšujejo in odpravljajo obremenjevanja okolja,
3. uporaba neškodljivih in razgradljivih kemikalij in snovi, ki se ne kopičijo v živih organizmih.

Že samo s temi jasnimi in nedvoumnimi cilji varstva okolja je bila na ravni zakona vzpostavljena podlaga za oblikovanje nacionalnega programa varstva okolja (NPVO), katerega pripravo je ZVO predvidel v roku enega leta po sprejemu zakona.⁶ Po ZVO bi Vlada morala pripraviti nacionalni program že v letu 1994. Dejansko pa ga je pripravila šele v letu 1998. Državni zbor je NPVO sprejel šele konec leta 1999. S to petletno zamudo so bila izgubljena dragocena leta ne samo na področju varstva okolja, marveč posredno tudi na področju oblikovanja sistema ravnanja z odpadki.

ZVO je namreč predvidel pripravo največ štiriletnih operativnih programov varstva okolja za posamezna področja okoljske politike oblikovane v NPVO.⁷ Brez NPVO je nemogoče pripraviti operativni program. NPVO je namreč celovit program, ki prehaja področne in sektorske omejitve in določa »dosegljive cilje in načine njihovega uresničevanja«.⁸

2.2 Nespoštovanje zahtev Zakona o varstvu okolja

ZVO je na področju odpadkov določil še mnogo več. Tako bi moral minister, pristojen za okolje, v devetih mesecih po sprejetju ZVO predpisati (1) metodologije, standarde in normative obveznih lokalnih javnih služb ter (2) klasifikacijo odpadkov, načine ravnanja z odpadki in druge pogoje.⁹

ZVO je določil obvezne republiške javne službe na področju ravnanja z odpadki:¹⁰

1. službe zbiranja, razvrščanja, skladiščenja in prevažanja radioaktivnih in določenih vrst nevarnih visokokaloričnih organskih, drugih organskih, anorganskih, bolnišničnih, klavničnih odpadkov, kužnega materiala živalskega porekla in določenih vrst odpadkov plastike, gume, biomase ter gradbenih odpadkov,
2. službe incineracije, imobilizacije, kompostiranja in drugega uničevanja odpadkov točke 1 ter komunalnih odpadkov,
3. službe odlaganja preostankov odpadkov iz 1. in 2. točke.

Določene so bile tudi obvezne lokalne javne službe za:¹¹

1. ravnanje s komunalnimi odpadki in
2. odlaganje ostankov komunalnih odpadkov,

Devet mesecev po sprejemu ZVO ni bilo storjenega ali sprejetega nič, kar bi zapolnilo pravno praznino na področju odpadkov v Sloveniji. ZVO je namreč razveljavil do takrat veljavni Zakon o ravnanju z odpadki¹² iz daljnega leta 1978.¹³

2.3 Obdobje izgubljenih priložnosti

S tem je nastopilo obdobje nadaljevanja obstoječe prakse ravnanja z odpadki, ki je bilo omejeno na pobiranje odpadkov in njihovo odlaganje na, v veliki večini ilegalnih in neurejenih odlagališčih.¹⁴

Pa vendar je MOP v tem času pripravljaj določene podzakonske akte in se soočal s problemi zapolnjenih odlagališč. O teh dejavnostih smo največ lahko zasledili v medijih, medtem ko so bila vrata ministrstva tesno zaprta za sodelovanje javnosti. Tako smo leta 1995 lahko v časopisih brali, da se pripravlja cela vrsta ukrepov, s katerimi se bo enkrat za vselej uredilo to področje.

Strokovnjaki mariborskega *Inštituta za ekološki inženiring* so za časopis *Večer* izjavili, da se pripravljajo predpisi »oziroma uredbe o evidentiranju nastanka in količin odpadkov, o pogojih in načinu pridobivanja licenc za ravnanje z odpadki, o izgradnji, obratovanju in opuščanju odlagališč odpadkov ter splošni predpis ali uredbo o ravnanju z odpadki.«¹⁵ Mag. Mojca Knez iz mariborskega podjetja IEI je o nastajanju splošnega predpisa o ravnanju z odpadki takrat izjavila: »V delovnem osnutku predpisa o ravnanju z odpadki smo zapisali, da naj bi v letu dni po pričetku veljavnosti tega predpisa sprejeli koncept gospodarjenja z odpadki v Sloveniji, v petih letih uvedli 100-odstotni odvoz in zbiranje odpadkov na območju države, v dveh letih prešli na ločeno zbiranje papirja, stekla, organskih odpadkov in nevarnih odpadkov iz gospodinjstev, skupaj z vmesnimi skladišči v skladu z gospodarjenjem z odpadki. V petih letih bo treba urediti tudi kompostarne [...]«. Z drugimi besedami: leta 2001 bi naj v Sloveniji obstajal urejen in delujoč sistem ločenega zbiranja odpadkov. Danes smo v letu 2002. Izgradnja sistema je šele na začetku.

Ljubljanski Dnevnik je v istem obdobju poročal, da so narejene strokovne podlage za predpise: »o gradnji, obratovanju in opuščanju začasnih odlagališč, predpis o ravnanju z embalažo za pijačo (steklo, plastika, kovine), predpis o ravnanju z odpadnimi olji, o ravnanju s klavniškimi odpadki, o izvozu in uvozu ter transportu odpadkov po določenih baselske konvencije in katalog odpadkov, predpis o evidentiranju nastanka in količin odpadkov v industriji, predpis o ravnanju, transportu, skladiščenju, predelavi in končni dispoziciji odpadkov, predpis o pogojih in načinih pridobivanja licenc za ravnanje z odpadki, predpis o ravnanju z bolnišničnimi odpadki, metodologija za oblikovanje cen v komunalnih javnih službah, uredba za oblikovanje cen za koncesionarje,...«.¹⁶

Državni sekretar za okolje Marko Slokar, je že na Mednarodnem kongresu o embalaži na Bledu, aprila 1995, predstavil vsebino nekaterih predpisov. »Konkretnejše obveznosti za ravnanje z zavrženo embalažo pripravlja Ministrstvo za okolje in prostor v *Predpisu o ravnanju z odpadki*, ki bo identificiral obveznosti vsakokratnega imetnika odpadka od nastanka do ponora in določal ukrepe, ki bodo zagotavljali zmanjševanje količin.« V Sloveniji smo tedaj dali prednost »pripravi *Predpisa o ravnanju z embalažo za pijače iz stekla, plastike in kovine*. Predpis bo večji del odgovornosti za embalažo prenesel na

proizvajalce in uvoznike ter določal med drugim tudi ukrepe, ki se nanašajo na dolžnost prevzema vrnjene embalaže, dolžnost plačila kavcije, ki se pri prevzemu prazne embalaže vrača in obveznost prodaje izdelkov v embalaži za večkratno uporabo in recikliranje. Vzporedno z gornjim predpisom pripravljala MOP tudi *Metodologijo za popis embalaže proizvajalcev in obratov za zbiranje in recikliranje embalaže*, ki bo služila popisu vseh vrst in količin zavržene embalaže. Na osnovi zbranih podatkov bo možno doseganje ciljev glede sistemskih rešitev, gospodarnega ravnanja in recikliranje embalaže.«¹⁷ Leta 2002 sistem ravnanja z odpadno embalažo še ni vzpostavljen – predpis o embalaži in ravnanju z odpadno embalažo smo dobili šele v letu 2000, večina obveznosti za izvajanja pa zapade v leto 2003.

Zelo pomenljiva je izjava tedanjega okoljskega ministra, dr. Pavleta Gantarja, da se mu ni »niti sanjalo, da je problem komunalnih odpadkov tako kritičen in da je rešitev na eni strani tako blizu, po drugi strani pa tako oddaljena. Znanja (na ministrstvu, op.p.) je bilo dovolj, podatke so zbirali, vendar mislim, da ni bilo politične pripravljenosti, da se problem reši.«¹⁸ Politična ocena iz meseca maja 1995, da gre za kritično situacijo, bi predpostavljala ukrepanje s sprejemanjem podzakonskih aktov. Na tiskovni konferenci ob svetovnem dnevu okolja je minister Gantar izjavil, da bodo vsi podzakonski akti krovnega zakona o varstvu okolja nared do konca letošnjega leta (leta 1995, op.p.); »v letu 1996 bo treba dokončati le še nekatere specialne predpise«.¹⁹

Vendar sta bila v letih 1994 in 1995 sprejeta le dva predpisa, odredba o ravnanju z infektivnimi odpadki iz zdravstvene dejavnosti in navodilo, kako s temi odpadki ravnati.²⁰

Zato pa smo lahko ponovno brali, da je Evropska unija decembra 1994 sprejela direktivo o embalaži in odpadni embalaži. »Priprava tej direktivi ustreznega predpisa v Sloveniji je ena od prioritarnih nalog za leto 1997, saj predstavlja embalaža v odpadkih iz naselij tudi do 40 % delež.«²¹ Predpis, napovedan za konec 1995 je bil prestavljen med prioritete za leto 1997! »Še v letošnjem letu [letu 1996, op.p.] bo izdan predpis o izgradnji, obratovanju in zapiranju odlagališč, ki obsega tudi osnovne tehnične pogoje za vmesna skladišča odpadkov. Trenutno je pripravljen v obliki strokovnih podlag in osnutka predpisa.«²² Na koncu predstavitve državnega sekretarja Slokarja najdemo spisek predpisov s področja ravnanja z odpadki, ki so v pripravi in naj bi bili predvidoma izdani v obdobju 1996/1997:

- izgradnja, obratovanje, sanacija in zapiranje odlagališč
- klasifikacija odpadkov
- uvoz, izvoz in tranzit odpadkov
- minimalni oskrbovalni standardi
- metodologija za oblikovanje cen komunalnih storitev
- evidentiranje nastanka in količin odpadkov v industriji in komunalni
- odpadna mineralna olja in drugi zaoljeni odpadki
- odpadne avtomobilске gume
- klavnični odpadki
- gradbeni odpadki
- odpadna embalaža fitofarmaceutskih izdelkov

»Pred objavo je odredba o klasifikaciji odpadkov, ki opredeljuje vrste odpadkov in *odredba o uvozu, izvozu in tranzitu odpadkov*, ki podrobneje razdeljuje določbe Baselske konvencije glede izvoza, uvoza in tranzita nevarnih odpadkov.«²³ V letu 1996 je bila objavljena le odredba o izvozu, uvozu in tranzitu odpadkov.²⁴ V letu 1997 ni bil sprejet noben podzakonski akt. Šele konec leta 1998 smo dočakali pravilnik o ravnanju z odpadki in pravilnik o ravnanju z odpadnimi olji.²⁵

Iz zgornjega scenosleda je razvidno, da so se na ministrstvu za okolje in prostor še kako dobro zavedali, kaj nam v Sloveniji manjka in kateri koraki so potrebni. Pa vendar ni prišlo do realizacije cele vrste projektov na ravni podzakonskih aktov, ki so potekali v letih 1994-1997. Izgubljena so bila štiri dragocena leta.

Zakaj opozarjamo na takšno prakso? Dejstvo je, da mora kakršnakoli politika ali strategija varstva okolja izhajati iz dejanskega stanja na določenem področju. V kolikor odpadkov ne tehtamo, ne vemo koliko jih dejansko pridelamo. Brez skrbnega tehtanja, ugotavljanja njihove snovne sestave, ki se lahko zelo razlikujejo od občine do občine, od regije do regije, temeljitega sledenja sezonskim nihanjem v tokih odpadkov, je pravzaprav nemogoče oblikovati celovito strategijo ravnanja in gospodarjenja z odpadki in izgraditi sisteme v podporo zagotavljanja doseganja ciljev varstva okolja v smeri »minimizacije porabe naravnih virov in ustvarjanja odpadkov« ali preprečevanja nastajanja odpadkov nasploh.

Prav na tem področju – zagotoviti kakovostno podatkovno podporo pripravi političnih odločitev – so bile zahteve ZVO zelo natančne:

- obveznost poročanja s strani podjetij (in drugih gospodarskih pravnih oseb) o emisijah in drugih oblikah obremenjevanja in onesnaževanja okolja, ki nastajajo pri opravljanju njihove dejavnosti,
- vzpostavitev celovitega informacijskega sistema, ki vsebuje tudi baze podatkov o »nastajanju in razprostranjenosti odpadkov«, »objekti in napravah, namenjenih varstvu okolja« ter »sredstvih oziroma stroških varstva okolja«,²⁶
- obveznost letnega poročanja o stanju in spremembah okolja, tudi o količinah, vrstah in virih odpadkov²⁷ in
- priprava in sprejetje sistema predpisov o ravnanju z odpadki.

Brez kakovostnih podatkov ni mogoče identificirati problemov, določiti njihove prioritete, postaviti dosegljive cilje in oblikovati celovitega programa. To velja za vse programske dokumente. Predvsem za tiste, ki usmerjajo porabo davkoplačevalskega denarja in oblikujejo dolgoročne systemske spremembe. Samo podzakonski akti lahko določijo *obveznosti* lokalnih javnih služb in drugih akterjev na področju ravnanja z odpadki, predpišejo inšpekcijski nadzor nad njihovim *izvajanjem* ter določijo ukrepe za njihovo *uveljavljanje*.

Glede na celo vrsto akterjev (podjetij, gospodarskih javnih služb, lokalne samouprave, državljanov,...) bi moral biti proces priprave tako zakonskih in podzakonskih predlogov ter strateških dokumentov odprt za javnost. Predvsem na področju odpadkov. Ministrstvo za okolje in prostor je v tem času predvsem stavilo na t. i. strokovno javnost in v kabinetnem procesu pripravljalo različne dokumente, strokovne podlage, koncepte in predloge predpisov. Zakon o varstvu okolje je bil porinjen v ozadje, mnogokrat je bil s strani visokih

predstavnikov ministrstva izpostavljen kritikam, da ni realen, da so roki neizpolnljivi, da vsega ne morejo postoriti.

Četudi bi takšne kritike držale – kar ne – bi si lahko postavili retorično vprašanje: zakaj ministrstvo za okolje in prostor ni sprejelo vsaj predpisa o obveznem tehtanju odpadkov, ki vstopajo na odlagališče, o obveznem preverjanju snovne sestave teh odpadkov in poročanju ministrstvu? S tem bi si zagotovili osnovne podatke o količinah in vrstah odpadkov, na podlagi katerih bi lahko oblikovali dosegljive cilje v smeri preprečevanja nastajanja odpadkov, zmanjševanja na izvoru, ločenega zbiranja in zagotavljanja snovne izrabe odpadkov!

2.4 Proces približevanja Evropski uniji: preobrat na področju odpadkov?

2.4.1 Spoštovanje pogodbenih obveznosti

Bistveni premik ali celo preobrat na področju ravnanja z odpadki je povzročila politična odločitev Republike Slovenije za začetek procesa vključevanja države v Evropsko unijo v letu 1996. V letu 1995 je tedanji minister za okolje še ugotavljal, da ni politične volje za reševanje problematike odpadkov. Iz zgornjega poglavja je še očitno, da ministrstvo za okolje in prostor ni imelo ne političnega poguma, ne volje in še manj podporo s strani Vlade Republike Slovenije za reševanje nakopičenih problemov. S pričetkom približevanja Evropski uniji se je razporeditev političnih moči v državi docela spremenila. Vsaj na področju varstva okolja so vse dejavnosti podrejene procesu približevanja. Približevanje ni bilo več samo stvar »domače, notranje politične volje«. Približevanje se je formaliziralo v obliki sporazuma z Evropsko unijo.²⁸

Vlada je v svoji zunanji politiki vse od osamosvojitve poudarjala, da je vključitev v Unijo prednostna naloga države. Leta 1992 je zaprosila za sklenitev evropskega sporazuma in za podporo pri prestrukturiranju in konsolidaciji gospodarstva. Leta 1993 je začel veljati sporazum o sodelovanju z Evropsko unijo. Vlada je zaprosila Unijo za začetek pogajanj o sklenitvi evropskega sporazuma. Sporazum je bil podpisan 10. junija 1996, ko je Vlada tudi formalno zaprosila za članstvo v Uniji. Maja 1997 je Slovenija sprejela izhodišča strategije pristopa k Uniji, v katerih je potrdila željo postati njena polnopravna članica. Slovenija in Unija sta 11. novembra 1996 podpisali začasni sporazum o trgovini, ki velja od 1. januarja 1997. Z njim je začel veljati trgovinski del sporazuma o pridružitvi, ki določa območje proste trgovine med Slovenijo in petnajsterico. 16. julija 1997 je Evropska komisija predstavila mnenje o državah kandidatkah za vstop v EU (Agenda 2000). Mnenje o Sloveniji je bilo pozitivno in 31. marca 1998 so se uradno začela pogajanja o približevanju.

Države članice so pristopile k Evropski uniji zaradi lažjega uresničevanja svojih notranjih in zunanjepolitičnih ciljev, pri čemer so se zavezale za spoštovanje in dosledno izpolnjevanje naslednjih načel:

- načelo spoštovanja prava, v okviru katerega so države članice in institucije Unije zavezane vzpostaviti enotnega pravnega sistema ter pravnega varstva pravic, ki izhajajo iz prava Unije;

- načelo spoštovanja človekovih pravic kot eno najpomembnejših splošnih pravnih načel;
- načelo demokratičnosti;
- načelo socialne pravičnosti;
- načelo kulturnega pluralizma;
- načelo subsidiarnosti, ki določa, da Evropska unija izvaja tiste ukrepe in aktivnosti, ki jih ni mogoče izvršiti na ravni držav članic ali jih je mogoče lažje izvesti na ravni Unije.

6. člen Pogodbe o Evropski uniji (bivši člen F Maastrichtske pogodbe) določa, da je Unija »osnovana po načelih svobode, demokracije, spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne države, načela, ki so skupna vsem državam članicam«. Zato 49. člen Pogodbe o Evropski uniji določa, da lahko vsaka evropska država, ki spoštuje navedena načela, »zaproši za članstvo v Uniji.« Države članice EU so na srečanjih v Kopenhagenu leta 1993 in v Madridu 1995 oblikovale kriterije za članstvo v EU. Članstvo zahteva:

- stabilne ustanove, ki zagotavljajo demokracijo, pravno državo, človekove pravice in zaščito manjšin;
- delujoče tržno gospodarstvo in sposobnost soočiti se s konkurenco in tržnimi zakonitostmi znotraj Unije;
- sposobnost prevzeti obveznosti, ki izhajajo iz članstva, vključno s prizadevanjem za doseganje ciljev politične, ekonomske in monetarne unije;
- sposobnost upravnega aparata za prilagoditev EU.

Evropski sporazum je *pogodba* med državami članicami evropskih skupnosti, ki delujejo v sklopu Evropske unije in Republiko Slovenijo. Spoštovanje določil tega sporazuma je predpogoj za uspešno včlanitev Slovenije v Evropsko unijo. Del tega sporazuma se nanaša tudi na okolje in s tem tudi na področje odpadkov. 82. člen sporazuma določa, da pogodbenice »krepijo sodelovanje v boju proti poslabšanju okolja«, in med prednostnimi področji določa, med drugim:

- *zmanjšanje količine odpadkov, njihovo reciklažo in varno odlaganje* (vključno z radioaktivnimi odpadki) in izvajanje Baselske konvencije,
- uporabo gospodarskih in fiskalnih instrumentov,
- pravilno oceno stroškov in internalizacijo eksternih stroškov.²⁹

Evropska komisija je že v letu 1995 objavila t. i. Belo knjigo,³⁰ v kateri je opredeljen osrednji del zakonodaje, ki ureja delovanje notranjega trga skupnosti.

Bela knjiga je razdeljena na poglavja in eno izmed njih (poglavje 22) obsega okoljsko zakonodajo. Gre predvsem za tiste direktive in uredbe, ki se nanašajo na prosti pretok blaga, ljudi in kapitala. Tako Bela knjiga v Dodatku ugotavlja, da je okoljska politika »temeljna sestavina vzpostavljanja notranjega trga, pri čemer se obe (tj. okoljska politika in politika vzpostavitve enotnega trga, op.p.) politiki enakovredno dopolnjujeta. (...)

Integriran pristop, ki omogoča pot trajnostnega družbenega in gospodarskega razvoja, ni življenjskega pomena le za okolje samo, pač pa tudi za dolgoročno uspešnost notranjega trga. Ta uspešnost je odvisna od trajne uravnoteženosti politike na področjih industrije, energetike, transporta, kmetijstva in turizma, le-ta pa so po drugi strani odvisna od zmogljivosti okolja.«³¹ Bela knjiga je vsebovala večji del okoljske zakonodaje – gre za 36 direktiv in 21 uredb od skupaj 70 okoljskih aktov, ki so vključeni v osrednji del zakonodaje EU. Ob tem je potrebno opozoriti na dejstvo, da Bela knjiga ni obvezujoči dokument, marveč pripomoček, ki ga je Komisija izdelala za potrebe pridruženih članic.

Kot pripomoček pri približevanju je Komisija leta 1997 objavila še Vodnik za zблиževanje z okoljsko zakonodajo Evropske unije,³² na podlagi potrebe po dopolnjevanju predstavitve okoljske zakonodaje z neposrednim vplivom na notranji trg v Beli knjigi, z obsežno predstavitvijo, ki zajema celotni *acquis communautaire* o okolju.

V vodiču najdemo tri ključne momente ali faze pristopanja:

- »Prvič, sprejeti ali spremeniti notranje zakone, pravila in postopke, tako da so zahteve ustreznega zakona EU v celoti vključene v notranjo pravno ureditev. Ta proces je znan kot prestavitev [transposition]. Čeprav imajo države pri izbiri najustrežnejšega mehanizma, ki bi izražal okoljske obveznosti Unije, precej pooblastil, pa so ta v nekaterih vidikih omejena s splošnimi načeli prava Unije. V večini primerov bo treba sprejeti notranjo zakonodajo, ki jo odobri parlament, v nekaterih državah pa s predsedniškim ali vladnim odlokom. (...).
- Drugič, zagotoviti potrebne institucije in proračunska sredstva za izpeljavo zakonov in predpisov (znana kot 'izvajanje' [implementation] ali 'praktična uporaba' direktiv).
- Tretjič, vzpostaviti potreben nadzor in kazni za zagotavljanje izpolnjevanja zakonov v celoti in pravilno (uveljavljanje [enforcement]).«³³

Evropska komisija je tudi določila, da bo redno ocenjevala dosežke kandidatki pri izpolnjevanju »pogodbenih obveznosti«. Vsi dobro poznamo letna poročila Evropske komisije, v katerih je podana ocena o zaostankih in dosežkih Republike Slovenije. Vse do letošnjega leta je Komisija ocenjevala predvsem uspešnost prenosa, transpozicije evropskega pravnega reda. Gledano formalno: ocenjevali so, kako uspešno evropski pravni red (znamenite smernice EU) predstavljamo v domači pravni red, ali so bili upoštevani vsi členi, njihova vsebina in postavljene vsaj minimalne obveznosti.

Leto 2002 je na določen način prelomno leto: letos bo Evropska komisija pričela ocenjevati izvajanje in uveljavljanje prenešene zakonodaje.³⁴

2.4.2 Odpadki v EU: smernice

Evropska unija v preteklih 25 let na področju odpadkovne zakonodaje pripravila celo vrsto smernic. V zgodovini nastajanja evropske okoljske zakonodaje in politike imajo odpadki posebno mesto.

Strukturo sprejetih smernic je možno predstaviti z naslednjo shemo.

Okvirne smernice:

- Okvirna smernica o odpadkih (75/442/EEC)
- Smernica o nevarnih odpadkih (91/689/EEC)

Posebne vrste odpadkov:

- Direktiva o odstranjevanju odpadnih olj (Directive on Disposal of Waste Oils, 75/439/EEC, dopolnjena z 87/101/EEC in 91/692/EEC)
- Direktiva o odstranjevanju PCB in PCT (Directive on Disposal of PCBs and PCTs, 76/403/EEC, nadomeščena z 96/59/EC)
- Direktiva o odpadkih iz industrije titanovega dioksida (Directive on Waste from the Titanium Dioxide Industry, 78/176/EEC, dopolnjena z 91/692/EEC, Procedures for the Surveillance of Titanium Dioxide Industry, 82/883/EEC)
- Direktiva o odpadnem blatu in tleh (Directive on Sewage Sludge and Soil, 86/278/EEC, dopolnjena z 91/692/EEC)
- Direktiva o odpadnih baterijah in akumulatorjih (Directive on Batteries, 91/157/EEC, dopolnjena z 93/86/EEC)
- Direktiva o embalaži in odpadni embalaži (Directive on Packaging and Packaging Waste, 94/62/EC, 97/128/EC, 97/129/EC)
- Direktiva o odsluženi vozilih (Directive on End of Live Vehicles, 2000/53/EC)

Dirketive o procesiranju in odlaganju odpadkov:

- Direktiva o sežigu odpadkov v novih in že obstoječih objektih (Directive on Municipal Waste Incineration for Existing Installations, 89/429/EEC and for New Installations, 89/369/EEC)
- Direktiva o sežigu nevarnih odpadkov (Directive on Hazardous Waste Incineration, 94/67/EEC)
- Direktiva o celovitem preprečevanju in nadzoru onesnaževanja (Integrated Pollution Prevention and Control, 96/61/EC)
- Direktiva o odlaganju odpadkov (Directive on Landfill of Waste, 1999/31/EC)
- Direktiva o sežiganju odpadkov (Directive on Incineration of Waste, 2000/76/EC)

Dirketive in regulativa, ki posebej urejajo posamezna področja ravnanja z odpadki:

- Regulativa o nadzoru nad izvozom, uvozom in tranzitom odpadkov v EU in izven nje (Regulation on supervision Shipment of waste, 259/93/EEC, dopolnjena z 120/97/EC, 94/575/EC, 94/721/EC, 94/774/EC, 96/660/EC)

2.4.3 Odpadki v procesu približevanja

Evropska komisija ravnanju z odpadki v sklopu procesa približevanja ne posveča kakšne posebne pozornosti, ali bolje, vsem okoljskim področjem posveča bolj ali manj uravnoteženo skrb.

Vlada je v letu 1998 pripravila Državni program za sprejem pravnega reda Evropske unije.³⁵ Še pred tem je Ministrstvo za okolje in prostor pripravilo Okoljsko pristopno strategijo Slovenije za vključitev v Evropsko unijo,³⁶ v kateri so bili določeni koraki sprejemanja evropskega pravnega reda s področja okolja. Okoljska pristopna strategija je bila vključena v državni program kot posebna priloga. Opravljena prva analiza usklajenosti slovenske zakonodaje na področju ravnanja z odpadki je pokazala »razlike glede na zahteve v okvirni direktivi o odpadkih (75/442/EEC)« saj domača zakonodaja ni vsebovala nobenih določil za »registracijo in izdajo dovoljenj za zbiranje, transport in odlagališča« odpadkov.³⁷ Prav tako ni bila določena obveznost priprave načrtov za ravnanje z odpadki.

Od tod naprej ni bilo več igre – z rahlo kozmetično napako: zahteve Zakona o varstvu okolja so bile podrejene procesu približevanja. Politična prioriteta vlade je tako dokončno zaustavila sprejemanje že pripravljenega niza uredb in pravilnikov na podlagi ZVO. Državni program je določil prioritete in ... ministrstvo za okolje in prostor ter vlada sta pričela kot po tekočem traku sprejemati podzakonske predpise. Na področju odpadkov smo od leta 1998 do konca leta 2001 dobili celo vrsto uredb, pravilnikov, odredb in navodil.

2.4.4 Spisek sprejete zakonodaje med 1998 – 2001

- uredba o načinu, predmetu in pogojih opravljanja gospodarske javne službe ravnanja s klavničnimi odpadki in kužnim materialom živalskega porekla (UL RS 13/98) in
- pravilnik o ravnanju z odpadki (UL RS 84/1998),
- pravilnik o ravnanju z odpadnimi olji (UL RS 85/1998),
- pravilnik o odstranjevanju PCB (UL RS 15/2000)
- pravilnik o odlaganju odpadkov (UL RS 5/2000)
- uredba o načinu, predmetu in pogojih opravljanja gospodarske javne službe ravnanja z radioaktivnimi odpadki (UL RS 32/99),
- pravilnik o monitoringu onesnaženosti podzemnih voda z nevarnimi snovmi (UL RS 5/00).
- uredba o emisiji snovi pri odvajanju izcedne vode iz odlagališč odpadkov (UL RS 7/00),
- pravilnik o sežiganju odpadkov (UL RS 28/00),
- uredba o emisiji snovi v zrak iz sežigalnic nevarnih odpadkov (UL RS 28/00),
- uredba o emisiji snovi v zrak iz sežigalnic komunalnih odpadkov (UL RS 28/00),
- pravilnik o ravnanju z odpadki iz proizvodnje titanovega dioksida (UL RS 57/00),

- pravilnik o monitoringu onesnaženosti okolja zaradi odpadkov iz proizvodnje titanovega dioksida (UL RS 57/00),
- uredba o količini odpadkov iz proizvodnje titanovega dioksida, ki se odvajajo v vode in o emisijah snovi v zrak iz proizvodnje titanovega dioksida (UL RS 64/00),
- pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo (UL RS 104/00),
- pravilnik o ravnanju z baterijami in akumulatorji, ki vsebujejo nevarne snovi (UL RS 104/00),
- pravilnik o ravnanju z odpadki, ki vsebujejo azbest (UL RS 105/2000)
- odredba o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki (UL RS 21/01),
- uredba o taksi za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov ((UL RS 70/01).
- pravilnik o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest (UL RS 72/2001)

Med leti 1994 in 1998 so bile sprejeti naslednji podzakonski predpisi o ravnanju z odpadki:

- odredba o izvozu, uvozu in tranzitu odpadkov (UL RS 39/96 in spremembe in dopolnitve 45/96, 1/97, 59/98 in 12/2000),
- odredba o ravnanju z infektivnimi odpadki, ki nastajajo pri opravljanju zdravstvene dejavnosti (UL RS 57/94),
- navodilo o ravnanju z odpadki, ki nastajajo pri opravljanju zdravstvene dejavnosti (UL RS št. 30/95)

Poleg že sprejetih podzakonskih aktov so v pripravi še naslednji predpisi:

- pravilnik o ravnanju z odsluženimi motornimi vozili,
- odredba o oskrbovalnem standardu ravnanja z nevarnimi komunalnimi odpadki,

Stranski produkt tega procesa je, da so se mnogi roki za izvedbo, kolikor so sploh še veljavni, zastavljeni tako v zakonu o varstvu okolja³⁸ kot v strateških usmeritvah ravnanja z odpadki iz leta 1996 pomaknili globoko v prihodnost.

3. Izvajanje strateških dokumentov

Stalnica slovenske okoljske politike devetdesetih let je implementacijski deficit. Rečeno drugače: sprejeti programi, načrti in politike, kot tudi zakoni in podzakonski predpisi se ne izvajajo celovito.

3.1 Doseganje ciljev odpadkovne politike

3.1.1 Uvod

V devetdesetih letih je Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) na področju ravnanja z odpadki v Republiki Sloveniji pripravilo en strateški dokumenti in konec leta 1999 tudi Nacionalni program varstva okolja (NPVO). Oba dokumenta sta med seboj ozko povezana.

Po IKROS-u, integralnem konceptu ravnanja z odpadki v Sloveniji iz leta 1992, je Vlada ne glede na zahteve Zakona o varstvu okolja, da mora pripraviti nacionalni program varstva okolja že v letu 1994, šele leta 1996 sprejela Strateške usmeritve Republike Slovenije za ravnanje z odpadki (SURO) in jih septembra istega leta poslala v obravnavo Državnemu zboru. SURO so bile objavljene Poročevalcu 3. oktobra 1996.³⁹ Po ustaljenem postopku je bil predlog najprej obravnavan na parlamentarnem odboru za infrastrukturo in okolje, in to šele junija leta 1997. Takrat so mediji poročali, da bo odbor za infrastrukturo in okolje »Državnemu zboru predlagal, naj strategijo ravnanja z odpadki obravnava kot del nacionalnega programa varstva okolja, ki naj bi ga predlagatelj [vlada, op.p.] pripravil za oktobrsko sejo DZ (v letu 1997, op.p.).«⁴⁰

Z drugimi besedami, pristojni odbor je predlagal, da se sprejetje strateških usmeritev preloži do predložitve NPVO v parlamentu. Vendar do predložitve NPVO ni prišlo oktobra 1997, marveč šele konec naslednjega leta, da bi nato NPVO končno le bil sprejet septembra 1999.⁴¹ SURO so bile tako – posredno – potrjene s strani najvišjega političnega telesa šele tri leta po njihovi pripravi.

Ob tem moramo upoštevati dejstvo, da je področje odpadkov izredno dinamično. SURO so bile pripravljene na podlagi ocen količin odpadkov iz leta 1994 in stanja na odlagališčih v letu 1995. Pripravljaec (MOP) se je konceptualno zgledoval po evropski strategiji o odpadkih iz leta 1989.⁴²

V sam postopek priprave predloga teksta SURO širša javnost (npr. nevladne okoljske organizacije, državljani,...) ni bila vključena. NPVO je bil pripravljan rahlo drugače. Javnost, predvsem nevladne okoljske organizacije so bile vabljene na posebna srečanja na posamezne teme, kjer so lahko podali svoja mnenja in predloge v zvezi z ukrepi in prioritetai.⁴³ Vendar integralni tekst NPVO ni bil znan vse do zaključne redakcije in predložitve v Državni zbor.

Na področju odpadkov se NPVO ne osredotoči na povzemanje vsebine SURO. »Strateške usmeritve Republike Slovenije za ravnanje z odpadki, ki jih je Vlada Republike Slovenije že sprejela, je najširši okvir reševanja problematike ravnanja z odpadki, zato jih v tem dokumentu ne ponavljamo«, ugotavljajo pripravjalci nacionalnega programa. »Predlagani cilji in ukrepi so na načelni ravni sicer skladni s strateškimi usmeritvami, na izvedbeni ravni pa NPVO samo vpenja konkretne korake v širši okvir politike varstva okolja s ciljem doseganja medsebojno dopolnjujočega učinka.«⁴⁴ Karkoli to že pomeni.

Feniks IKROS (1992)

Za IKROS ali Integralni koncept ravnanja z odpadki v Sloveniji se je v javnosti predpostavljalo, da gre za novit dokument, ki nikoli ni bil dan na razpolago javnosti ali kakor koli drugače objavljen. Po nekaterih podatkih začetki njegove priprave segajo že v leto 1990,⁴⁵ medtem ko naj bi se dela na IKROS-u zaključila v avgustu dve leti kasneje.⁴⁶

Dejansko je šlo za mednarodni javni razpis s strani tedanjega Ministrstva za varstvo okolja in urejanje prostora, objavljenem konec julija 1991. Do konca novembra 1991 je ministrstvo dobilo 20 predlogov. Podelili so dve drugi nagradi, IEI Maribor / GUA Holding ASA ter skupini Hidroinženiring, Ekokemija, Saubermacher Süd, IUG. V začetku leta 1992 je bila pripravljena še javna predstavitev izbora ponujenih rešitev za sistem ravnanja z odpadki v Sloveniji. Ministrstvo za okolje in prostor je ob tej priložnosti izdalo posebno publikacijo o ponujenih rešitvah.⁴⁷ Dejansko pa je prva skupina (vsaj IEI Maribor) v letu 1992 nadaljevala delo na IKROS-u in pripravila večje število elaboratov.⁴⁸ Na podlagi dostopnega materiala se je IKROS zavzemal za: »preprečevanje, minimizacijo, zbiranje in predelavo odpadkov s katerimi bi dosegli cilj: čim manj odpadkov«, med inačicami je poudarjeno posebna »posoda za bio-odpadke, kjer se zbirajo organske snovi, ki jih je možno kompostirati«.⁴⁹

IKROS je nato poniknil v zgodovinsko meglo vladnih predalov. Vlada ga nikoli ni sprejela, o njem ni razpravljala Državni zbor. Pa vendar je IKROS očitno živel nekakšno skrivno[stno] življenje in bil podlaga dejavnostim ministrstva za okolje in prostor. Marko Slokar, državni sekretar za okolje, je tako še v letu 1996 zatrdil, da »ni res, da je program IKROS zamrl. Zdaj je v fazi uresničevanja.«⁵⁰ To je bilo in je še docela nepreverljivo, bilo bi pa precej čudno, če bi IKROS predvidel neaktivnost Vlade RS na področju izvajanja ukrepov ravnanja z odpadki, kateremu smo bili priča predvsem v letih 1993-1998. Ob tem gre seveda upoštevati dejstvo sprejetja Zakona o varstvu okolja, Zakona o gospodarskih javnih službah in vzpostavljanje novega sistema lokalne samouprave, ki je v celoti spremenila notranjo administrativno organiziranost Slovenije. Predvsem na ravni delitve odgovornosti.

3.1.2 Proces priprave strateških usmeritev za ravnanje z odpadki

Strateške usmeritve Republike Slovenije ravnanja z odpadki (SURO) so nastajale med leti 1994 in 1996. Predstavniki ministrstva so v tem obdobju večkrat javno napovedali pripravo strategije. V letu 1994 je podjetje VGP Drava opravilo inventarizacijo odlagališč komunalnih odpadkov v Republiki Sloveniji.⁵¹ Projekt je bil zaključen decembra 1994.

Popisali in ocenili so 53 aktivnih odlagališč. Letno se je zbralo »približno 2.850.000 m³ odpadkov oz. cca. 850.000 ton«. ⁵² Velika večina odlagališč je bila nelegalnih in neurejenih. Na razpologo je bilo le še »12.900.000 m³ volumenskega prostora, kar bi naj zadoščalo za 6-7 let odlaganja oz. do leta 2001. Kar 35 odlagališč bi naj bilo »zapolnjenih v naslednjih 5 letih, 8 v naslednjih 5-10 letih in 9 v 10-20 letih«. ⁵³

Takšni podatki so bili za MOP pretresljivi: »Ugotovitve študije o 53 odlagališčih odpadkov v Sloveniji so zaskrbljujoče. Izkazalo se je, da so letne količine odpadkov bistveno večje kot jih je ocenil projekt IKROS oktobra leta 1992, česar ni moč pripisati samo naraščanju količin odpadkov v nekaj letih. Količine se ujemajo s podatki, ki jih je zbral Zavod za statistiko.« ⁵⁴

Vendar kakšne so bile ocene količin odpadkov v letu 1992? Dejstvo je, da smo v začetku devetdesetih odpadke tehtali na enem samem od triinpetdesetih odlagališč. Takratni Zavod za statistiko je objavljial le podatke, pridobljene z vprašalniki, izpolnjene s strani komunalnih podjetij, ki so prevzemala in odlagala odpadke.

IKROS je ocenjeval, da je v letu 1991 v sistem odvoza odpadkov vključenih 65 % prebivalcev, medtem ko je bilo v letu 1994 »v redni odvoz komunalnih odpadkov zajetih 1,5 milijona prebivalcev ali 75 odstotkov«. ⁵⁵ Ali povedano drugače: vsak v sistem vključen prebivalec Slovenije je pridelal 425 kilogramov komunalnih odpadkov, kar je bilo skoraj da več kot so bila povprečja v evropskih državah.

Na podlagi tako zbranih podatkov se je MOP odločil za naročilo strokovnih gradiv za pripravo koncepta ravnanja z odpadki pri podjetju Hidroinženiring iz Ljubljane. V letu 1995 sta bila pripravljena dva dokumenta:

1. strokovne osnove za vrednotenje toka odpadkov, ⁵⁶
2. zasnove sistemskega koncepta za ravnanje z odpadki s prilogami. ⁵⁷

Strokovne osnove za vrednotenje toka odpadkov so izhajale iz rezultatov pregleda odlagališč in ocene količin odloženih odpadkov (850.000 ton). Zelo malo prostora so namenile minimiziranju količin komunalnih odpadkov na izvoru (le osem strani od 245). Dokument se osredotoči na določanje poti zajema, razvrščanja, skladiščenja, obdelave in končne oskrbe »odpadkov iz naselij«. Pripravljanci so izhajali iz tega, da je potrebno izločiti biološke in zelene odpadke že na izvoru z ločenim zbiranjem tovrstnih odpadkov. ⁵⁸ Za ločeno zbiranje so bili predvideni tudi: papir, steklo, plastika, avtomobilske gume, kosovni odpadki, kovine in ostali odpadki. Posebno pozornost so posvetili zbiranju nevarnih odpadkov iz gospodinjstev in blatom čistilnih naprav. S tako postavljenim sistemom ločenega zbiranja so predvideli, da bi lahko izločili okrog 30 % komunalnih odpadkov. Tako bi za nadaljnjo predelavo ostalo še okoli 451.000 ton preostalih čistih komunalnih odpadkov, v katerih je »okrog 33% gorljivega material, ca. 14% je negorljivih snovi, velik del pa predstavljajo ostali odpadki. [...] Dokaj velik delež ostalih odpadkov (53,2%, op.p.) pomeni z ozirom na pomanjkanje rednih cikličnih analiz veliko neznanko pri izbiri tehnologij strojnega sortiranja ali priprave sekundarnega goriva [...]«. Pričakovali bi, da bi »veliko neznanko«, veliko za več kot tretjino vseh komunalnih odpadkov, avtorji razkrili z intenzivnim in rednim preverjanjem sestave odpadkov. Nak. Avtorji so raje zelo hitro sklenili, da je ta pomanjkljivost »manj problematična, če preostale odpadke sežgemo v namenski sežigalnici.« ⁵⁹ Na podlagi »temeljite« kalkulacije stroškov sta se za »najbolj

ekonomični« izkazali varianti, ki sta vsebovali sežiganje odpadkov. Sežigalnici sta bili – milo rečeno – v tem dokumentu stroškovno podcenjeni za najmanj trikrat. So pa avtorji ugotovili, da bi se s sistemom ločenega zbiranja, kompostiranja, strojnega separiranja preostalih odpadkov in reciklaže »zmanjšala skupna količina čistih komunalnih odpadkov v Sloveniji za 67%.«⁶⁰ Vendar bi v tem primeru potrebovali vsaj pet (nad-regionalnih) odlagališč.

Zasnove systemskega koncepta za ravnanje z odpadki so prinesle kopico predstavitev možnih ravnanj s posameznimi vrstami odpadkov. Avtorji se niso osredotočili le na komunalne odpadke, marveč na vse vrste odpadkov, ki nastajajo v Sloveniji. Za področje komunalnih odpadkov so predlagali regionalni pristop in naslednjo hierarhijo postopkov ravnanja z odpadki:

- zmanjšanje količin,
- ločeno zbiranje,
- predelava in recikliranje,
- energetska izraba in
- odlaganje.⁶¹

V zasnovah systemskega koncepta ravnanja z odpadki so avtorji zapisali tudi naslednje: »Povpraševanje po sekundarnih surovinah je veliko (v letu 1994 ca. 320.000 ton), delno se jih zaradi doseganja ugodnejših cen na tujih trgih izvozi. Povpraševanje po odpadnih surovinah z namenom ponovne uporabe in recikliranja za stokrat presega ponudbo, kar pomeni, da primanjkuje določenih vrst odpadnih materialov, med katerimi izrazito izstopajo lesni odpadki, odpadni papir in lepenka, tekstilni ostanki in kovinski odpadki.« Ter dodajajo, da »veliko povpraševanje istočasno ne pomeni, da dosegajo sekundarne surovine v popolnosti komercialno interesantno ceno.«⁶²

Načela so bila določena, hierarhija ravnanja z odpadki prevzeta, okvir je bil zadan. V nadaljevanju bomo v kratkih črtah predstavili SURO. Seveda nam ne gre za to, da bi v celoti obnovili vsebino strateških usmeritev, marveč za to, da predstavimo osnovna načela strateškega dokumenta, predvidene ukrepe in cilje s poudarkom na komunalnih odpadkih. Toplo priporočamo branje povzetka v nadaljevanju, saj je ključnega pomena za razumevanje ocene izvajanja strateških usmeritev.

3.2 Strateške usmeritve Republike Slovenije za ravnanje z odpadki

Strateške usmeritve so izhajale iz nekaterih ugotovitev v Poročilu o stanju okolja 1995:⁶³

- razmere pri ravnanju z odpadki so kritične,
- področje ravnanja z odpadki je uvrščeno med temeljne okoljske probleme in
- razreševanja te problematike je prednostno.

Strateške usmeritve so bile mišljene kot »jasne usmeritve pri reševanju problematike odpadkov, ki

- a) omogočajo učinkovite ukrepe, s katerimi kot končnim rezultatom razbremenimo odlagališča oziroma prostor kot nacionalno vrednoto,
- b) dajejo dolgoročne rešitve za
 - zmanjšanje količin vseh vrst odpadkov,
 - postopno zniževanje nevarnostnega potenciala odpadkov kot takih in odloženih na odlagališčih,
 - nadzor nad snovnimi tokovi odpadkov, ki nastajajo v slovenskem prostoru in v obeh smereh prehajajo meddržavne meje,
 - optimalno izrabo snovne in energetske vrednosti odpadkov,
 - vzpostavitev sistema infrastrukturnih objektov za obdelavo in predelavo ter za varno in okolju sprejemljivo končno oskrbo odpadkov.«⁶⁴

Strateške usmeritve bi naj konkretizirale »temeljna načela Zakona o varstvu okolja za področje odpadkov« in jih dopolnila »zlasti s tistimi, ki so pomembna pri usklajevanju predpisov z Evropsko unijo v skladu s 5. akcijskim programom Evropske unije« in »z načeli, ki izražajo relativno majhnost slovenskega gospodarstva, majhnost in občutljivost prostora ter varovanje naravnega bogastva in kulturne dediščine.«⁶⁵

Strateške usmeritve so postavila naslednja temeljna načela na področju ravnanja z odpadki:

- reševanje problematike odpadkov na izvoru,
- načelo preventive,
- ločen zajem snovnih tokov odpadkov,
- načelo vračanja naravi,
- racionalnost mreže objektov in naprav,
- racionalnost gospodarjenja s prostorom ter varovanje naravne in kulturne dediščine,
- inertizacija odloženih odpadkov ter saniranje neurejenih odlagališč in starih bremen.

Predvideni so bili naslednji tehnološki sklopi in ukrepi za ravnanje s komunalnimi odpadki:

- ukrepi za zmanjševanje količine in nevarnostnega potenciala odpadkov na izvoru,
- ukrepi ločenega zajema odpadkov za snovno izrabo,
- zbirno-pretovorni centri in prehodno skladiščenje,
- priprava odpadkov za snovno izrabo v zbirno-predelovalnih in demontažnih centrih,
- toplotna obdelava odpadkov z izrabo njihove energetske vrednosti,
- odlaganje,
- saniranje opuščenih in divjih odlagališč in
- izvoz izbranih vrst odpadkov.

S takšnim ravnanjem naj bi do leta 2000 dosegli zmanjšanje odloženih količin odpadkov za 40%. K temu naj bi največ prispeval:

- ločen zajem bioloških in zelenih odpadkov in njihova predelava (zmanjšanje celotne količine trdnih odpadkov iz naselij in njim podobnih iz gospodarstva in obrti za 10 do 15%),
- ločen zajem odpadnega papirja in njegova snovna izraba v obstoječih predelovalnih zmogljivostih (zmanjšanje celotne količine trdnih odpadkov iz naselij in njim podobnih iz gospodarstva in obrti za 5 do 7%),
- ločen zajem odpadnega stekla in njegova snovna izraba (zmanjšanje celotne količine trdnih odpadkov iz naselij in njim podobnih iz gospodarstva in obrti za 3 do 5%).
- povečana uporaba vračljive steklene embalaže,
- ločen zajem plastične embalaže, zlasti za pijače, in
- ločen zajem, prehodno skladiščenje in v začetni stopnji vsaj delna demontaža kosovnih odpadkov in odpadnih avtomobilov.

K zmanjšanju odloženih količin odpadkov iz naselij naj bi največ prispevala izgradnja sežigalnice odpadkov.

Tabela 1: Pričakovano zmanjšanje količin odloženih odpadkov po SURO do leta 2000⁶⁶

Skupina odpadkov	Zmanjšanje količin odpadkov		Pozitivni učinki
	do l. 2000	do perspektive l. 2000	
Odpadki iz naselij: trdni odpadki iz naselij skupaj s podobnimi iz gospodarstva in obrti, kosovni odpadki skupaj z opuščeni motornimi vozili, odpadki iz čiščenja komunalnih odpadnih vod (kot suha snov), odpadki iz zdravstvenih ustanov in odpadki gospodinjstev s problematični (nevarni) sestavinami oz. nekateri njim sorodni odpadki iz industrije, obrti, ustanov	40 +/-15%	60 +/- 20%	Zmanjšanje obremenitve odlagališč, snovna in energetska izraba odpadkov z nadzorovanimi emisijami ter ponovna uporaba dela biomase; nižanje nevarnostnega potenciala z izločanjem odpadkov z nevarnimi sestavinami

Na koncu SURO je objavljen še kratkoročni program za uresničitev koncepta ravnanja z odpadki za obdobje 1996 – 1997.

3.3 Izvajanje ukrepov iz SURO

V nadaljevanju smo pripravili tabelarni pregled konkretnih korakov izvajanja SURO. V levem stolpcu je zapis predvidenega ukrepa, medtem ko je v desnem naša ocena izvajanja ukrepa. Ker gre za splošne ukrepe, le-ti nimajo določenih posebnih rokov za izvedbo.

Zato se bo naša ocena omejila predvsem na stanje ravnanja z odpadki v Sloveniji januarja 2002.

V Sloveniji je aktivnih 50 odlagališč komunalnih ali nenevarnih odpadkov.

Tabela 2: Predvideni ukrepi iz SURO in ocena njihovega izvajanja

Predvideni ukrep	Ocena
Ukrepi za zmanjševanje količine in nevarnostnega potenciala odpadkov na izvoru	
<ul style="list-style-type: none">· Povečevanje večkratnega kroženja primarne embalaže ob postopnem opuščanju PVC in njegovi zamenjavi z okoljevarstveno ustrežnejšimi materiali in vrstami embalaže.	<p>Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo je bil sprejet šele konec leta 2000. Večina obveznosti za izvajanje pade v leto 2003.</p> <p>Vlada in ministrstvo za okolje in prostor vse do danes nista pripravila nobenega predloga za opuščanje PVC materiala. Še več, v zadnjih letih se je zelo razširila uporaba PVC v proizvodnji oken in vrat.</p>
<ul style="list-style-type: none">· Spodbujanje lastnega kompostiranja bioloških in zelenih odpadkov na območjih individualne gradnje.	<p>Spodbujanje lastnega kompostiranja je bilo prepuščeno komunalnim podjetjem in lokalnim skupnostim. O tem ni na voljo objavljenih podatkov.</p>
<ul style="list-style-type: none">· Ločen zajem odpadkov gospodinjestev z nevarnimi sestavinami.	<p>Ločeno zbiranje nevarnih odpadkov iz gospodinjestev s pomočjo premične zbiralnice odpadkov je organizirano v 80% zajemnih območjih. Večja komunalna podjetja imajo lastne zbiralnice nevarnih odpadkov, medtem ko se v nekaterih manjših komunalnih podjetjih poslužujejo storitev podjetij, specializiranih za ravnanje z nevarnimi odpadki.</p>
<ul style="list-style-type: none">· Ukrepi ločenega zajema odpadkov za snovno izrabo	<p>Ločeno zbiranje odpadkov (z različnimi sistemi, ekološki otoki, biološki in mešani odpadki) poteka na 23 zajemnih območjih od petdesetih. Ločeno zbiranje je v večini primerov nizke intenzivnosti in omejeno na gosteje naseljena območja. Podatki o ločeno zbranih odpadkih so zelo skopi. Po nekaterih ocenah (predvsem kar se tiče odpadne embalaže) se količine gibljejo med 8 % in 12 %. V začetku leta 2001 je bila sprejeta odredba o ravnanju z ločenimi frakcijami, ki določa da morajo do konca leta 2003 komunalna podjetja postaviti ekološke otoke na vsakih 500 prebivalcev (razen v redko poseljenih območjih).</p>

<ul style="list-style-type: none"> · Ločen zajem bioloških in zelenih odpadkov kot minimizacijskega ukrepa. Vrhnika, 	<p>Ločen zajem bioloških odpadkov je bil do leta 2002 uveden le v manjšem številu zajemnih območij: Čisto mesto Ptuj, Komunala Okolje Piran, Snaga Maribor, Komunala Lendava, Loška Komunala. Zbiranje bioloških odpadkov v teh občinah poteka na različne načine in z različno uspešnostjo. Biološke odpadke (zeleni odrez) ločujejo na 40 % odlagališč.</p>
<ul style="list-style-type: none"> · Ločen zajem prednostno papirja in stekla (ločeno zbiranje belega in barvnega) ter sekundarno kovin (pločevink) ter izbranih umetnih mas na ekoloških otokih v naseljih oz. v podjetjih in ustanovah. 	<p>Zbiranje papirja, stekla, pločevink in plastike poteka predvsem preko ekoloških otokov. Steklo se v veliki večini primerov zbira mešano (belo, zeleno). Papirja se letno ločeno zajame med 55.000 in 65.000 ton, predvsem zaradi dejavnosti specializiranih zbiralcev in preprodajalcev odpadnega papirja (Papirservis, Dinos, Surovina, Vačo). Ločeno zbiranje plastike in pločevink je organizirano na 16 % zajemnih območij.</p>
<ul style="list-style-type: none"> · Ločen zajem kosovnih odpadkov iz gospodinjstev (z akcijami ali na poziv). 	<p>Kosovne odpadke 1-2 letno zbirajo na 82% zajemnih območjih. V 16% območij se kosovni odpadki zbirajo redno in večkrat na leto. Kosovni odpadki se delno oddajajo predelovalcem odpadkov (Dinos, Surovina, Wolf).</p>
<ul style="list-style-type: none"> · Zajem mešanih trdnih odpadkov iz naselij, preostalih po ločenem zbiranju na izvoru. 	<p>V letu 2001 je v sistem ravnanja z odpadki vključenih ca. 93% prebivalstva.</p>
<ul style="list-style-type: none"> · Ločen zajem odpadnih avtomobilskih gum pri vulkanizerjih, servisnih delavnicah, prevoznih podjetjih. 	<p>Letno v Sloveniji zbere okoli 12.000 ton avtomobilskih gum. Ni vzpostavljen poseben sistem za njihovo ločeno zajemanje.</p>
<p>Zbirno-pretovorni centri in prehodno skladiščenje</p>	<p>V Sloveniji do januarja 2002 ni bil zgrajen noben zbirno-pretovorni center za potrebe transportiranja preostalih odpadkov v sežigalnico.</p>
<p>Priprava odpadkov za snovno izrabo v zbirno-predelovalnih in demontažnih centrih</p>	<p>V Sloveniji imamo danes le eno samo sortirno napravo. Naprava je bil zgrajena na Vrhniki, kjer dosega med 48% do 54% ločevanje odpadkov.</p>

- zbiranje selekcioniranih odpadkov (zlasti odpadne embalaže)
- demontažni centri za izrabljena in opuščena motorna vozila
- demontaža bele tehnike in drugih gospodinjskih aparatov, tudi elektronskih aparatov.

Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo je bil sprejet šele konec leta 2000. Večina obveznosti za izvajanje zapade v leto 2003.

Do leta 2002 je bil vzpostavljen en center za demontažo izrabljenih vozil (podjetje Wolf, Cankova). Obstaja več centrov za ravnanje z odpadnimi avtomobili in še več preprodajalcev z deli odpadnih avtomobilov. V Sloveniji nimamo demontažnega centra za belo tehniko in druge gospodinjske aparate. Na nekaterih odlagališčih (npr. Vrhnika, Ptuj) se tovrstni odpadki delno demontirajo.

- kompostiranje bioloških in zelenih odpadkov
- gradnja naprave za toplotno obdelavo blata iz čiščenja komunalnih odpadnih vod in grezničnih gošč v zvrtničeni plasti.

Na celotnem območju Slovenije deluje le nekaj »kompostarn«, ki pridelajo približno 56.000 m³ komposta (ali 14.000 ton). Od tega levji delež pade na kompostarno v Vrhniki.

Verjetno je pripravljalec SURO predvidel izgradnjo posebne sežigalnice za sežiganje blata iz čistilnih naprav (ČN). Na srečo do danes nismo dobili nobene nove sežigalnice.

Toplotna obdelava odpadkov z izrabo njihove energetske vrednosti

V Sloveniji, na srečo, še nismo zgradili nobene sežigalnice komunalnih odpadkov ali blat iz čistilnih naprav.

Odlaganje

a) Do dograditve oz. vzporedno s pripravami za gradnjo naprav za toplotno obdelavo odpadkov (prehodno obdobje):

- razširitev in rekonstrukcija nekaterih odlagališč, ki so z novimi odlagalnimi površinami prilagojena standardom EU (zapiranje v letih 2000 - 2003), ki bodo prevzela odpadke z območij, na katerih bodo obstoječa odlagališča zapolnjena,

Med leti 1997 in 2002 se je saniralo ali pa se je sanacija začela na enajstih odlagališčih od takrat še 54 (sanacije so potekale v Ormožu, Ljutomeru, Trebnje, ...).

Zaprtih je bilo nekaj odlagališč odpadkov (Žalec, Hrastovec, Radeče, Vrhnika, ...).

- rekonstrukcija dolgoročno perspektivnih odlagališč z novimi odlagalnimi površinami zgrajenimi po standardih EU,

Rekonstruiranih je bilo nekaj večjih odlagališč v državi: Bukovžlak, Volče, Mala Mežakla, Špaja dolina...

- gradnja novih dolgoročno perspektivnih odlagališč za eno ali več regij, lociranih in zgrajenih po standardih EU,

V tem obdobju se je zgradila ena sama nova deponija: Špaja dolina pri Grosuplju. Načrtuje se več novih (Maribor, Puconci, Ptuj, ...)

b) Po dograditvi naprav za toplotno obdelavo odpadkov	Ker sežigalnica odpadkov ni bila zgrajena, neslednji ukrepi niso bili izvedeni.
· gradnja odlagališč za ostanke po toplotni obdelavi	N/A
· odlaganje preostankov odpadkov, ki so po lastnostih primerni samo za odlaganje, na odlagališčih za eno ali več regij.	N/A
Saniranje opuščanih in divjih odlagališč	Proces čiščenja divjih odlagališč je bilo v celoti prepuščeno pobudi lokalnih skupnosti. Vendar se še zmeraj ocenjuje, da je divjih odlagališč med 40.000 in 50.000.
Izvoz izbranih vrst odpadkov	Ta ukrep je v nasprotju z evropskim načelom, da je potrebno odpadke odstraniti čim bližje mestu njegovega nastanka.

3.4 Nalahko obljubljena hitrost

Strateške usmeritve so vsebovale tudi spisek nalog oziroma kratkoročni program za uresničitev koncepta ravnanja z odpadki za obdobje 1996–1997. Že prvo branje teh ukrepov kaže na neresno načrtovanje s strani pripravjalcev SURO. Že hitra analiza zmogljivosti ministrstva za okolje in prostor bi jim morala pokazati, da ministrstvo za izvedbo tako velikega projekta ni bilo dovolj opremljeno – ne z razpoložljivimi človeškimi viri in ne z znanjem.

Tako je bila, na primer, predvidena »vzpostavitev in vzdrževanje informacijskega sistema za odpadke ter objekte in naprave za obdelavo in končno oskrbo odpadkov«. A kako postaviti informacijski sistem v roku enega leta, če nimamo pravno zavezujočega akta, ki bi predpisoval obveznost poročanja s strani različnih akterjev ravnanja z odpadki. In kako operacionalizirati ukrepe, če zanje niso predvidena proračunska sredstva?

Operativni program je predvidel sprejem cele vrste predpisov, za katere smo že zgoraj videli, da ni bilo politične volje za njihov sprejem. Šele s podpisom Evropskega sporazuma je Vlada samo sebe prisilila k dejavnejšemu pripravljanju in sprejemanju odpadkovne zakonodaje.

Ob tem lahko opazimo zanimiv fenomen. V času pred pričetkom procesa vključevanja v Evropsko unijo so si politični odločevalci na veliko prizadevali za sprejem SURO, hkrati pa so izkazovali veliko nemoč in nevoljnost pri pripravi in sprejemanju »že pripravljenih« predpisov. Danes imamo jedro odpadkovne zakonodaje sprejete, pričelo pa se je zatikati pri zagotavljanju sistema naprav za ravnanje z odpadki. V pogovorih s predstavniki ministrstva lahko velikokrat opazimo težnjo k prenašanju bremena na tuja ramena – enkrat smo krive nevladne organizacije (ker nasprotujemo sežiganju odpadkov), drugič spet so krivi neinformirani občinski svetniki ali trmasti župani. Zelo redko slišimo karkoli o vedenju komunalnih podjetij in njihovi usposobljenosti ali pripravljenosti, izvajati naloge, postavljene z nizom novih predpisov. Dejstvo je, da so le redka komunalna podjetja usposobljena za načrtovanje in izvajanje zapletenih ukrepov.

Pripravljalci kratkoročnega programa so predvideli izdelavo gradiv za umestitev objektov in naprav sistema ravnanja z odpadki v prostorski plan Republike Slovenije. Proces priprav na novi državni prostorski plan še zmeraj teče; pravzaprav bi si lahko področje urejanja prostor kar podalo roko z ravnanjem odpadkov – obe kažeta na problematičnost urejanja področij znotraj katerih se lomijo kopja o rešitvah in križajo različni interesi. Rečeno drugače, problem je inherenten samemu sistemu odločanja in spremljanja izvajanja odločitev. Pa vendar je bila v juliju 2001 (še le!) zaključena IV. faza priprave zasnove območij za prostorsko razporeditev objektov in naprav za ravnanje z odpadki.⁶⁷ Tudi te zasnove največjo možno pozornost posvečajo »nujnosti« umestitve sežigalnice odpadkov in naprav za ravnanje z odpadki. Še več, ugotavljajo, da so »občine potrdile strateške usmeritve države in kot največja problema izpostavile uvajanje ločenega zbiranja odpadkov in divja odlagališča. Današnje stanje v občinah ocenjujejo kot anarhično, potrebno posredovanja države kot povezoval[k]e in koordinatorke. Občine samokritično ocenjujejo, da se same težko dogovorijo za sodelovanje in da je država premajhna za veliko število odlagališč in centrov, ki bi lahko bili posledica samoorganizacije. Pričakovana je pravna, strokovna, organizacijska in finančna podpora države.«⁶⁸

Težko bi pričakovali, da bi v takšni situaciji »država« skrbela še za stara bremena in njihovo sanacijo. Zato tudi niso bila pripravljena merila za pripravo sanacijskih programov.

Četudi so SURO jasno zaznavale problem nasprotovanja javnosti umeščanju naprav za ravnanje z odpadki (javna uprava in komunalne direkcije se v večini primerov izgovarjajo na t.i. NIMBY, ne na mojem dvorišču, čeprav je ta le posledica napačno vodenih procesov izgradnje zaupanja med komunalnimi podjetji, administracijo in javnostjo).

Ne glede na pomembnost vključevanja javnosti, nujnost celovitega in trajnega obveščanja o odpadkih, je ministrstvo v šestih letih zmoglo pripraviti le eno medijsko kampanjo (z naslovnim motom: ne prelagaj bremena na tuja ramena)⁶⁹ in konec leta 2001 poseben priročnik za ravnanje s komunalnimi odpadki, v katerem so objavljene najosnovnejše informacije o obveznostih lokalnih skupnosti. Tako od »priprave metodologij različnih informativnih gradiv, brošur, plakatov; ter strokovnih podlag za vnos v učne programe izobraževalnih« ali »organizacija okroglih miz« ni ostalo kaj dosti. Zelo malo sredstev je bilo namenjenih za dejavnosti nevladnih organizacij na področju odpadkov.

SURO so predvidele pripravo in izdelavo različnih študij izvedljivosti, predinvesticijskih in investicijskih programov po vrstah oz. skupinah odpadkov (npr. bela tehnika, elektronika, akumulatorji, baterije; ostanki rastlinskih zaščitnih sredstev vključno s onesnaženo embalažo). Osnovne analize so prišle na vrsto šele s procesom približevanja Evropski uniji. Tako smo v letu 1999 dobili celo dve študiji o stanju in ravnanju z odpadno embalažo.⁷⁰ Eno financirano s strani ministrstva za okolje in drugo v sklopu priprav na vstopanje v Evropsko unijo, financirano s strani Evropske komisije.

Nasploh je pričetek procesa približevanja Evropski uniji blagodejno deloval na aktivacijo sil na ministrstvu za okolje. Število ljudi, odgovornih za področje odpadkov, se je povečalo. Pripravljene so bile študije za prilagajanje oziroma oblikovanje slovenske zakonodaje na področju odpadkov (ki je leta 1998 še ni bilo!). Pripravljena je bila študija o vrstah in količinah odpadnih olj v državi.⁷¹ Prišlo je do izvedbe razpisa in postavitve centra za razgradnjo avtomobilov.⁷² V letu 2001 je bil pripravljen celo operativni program ravnanja

z gradbenimi odpadki – resda zgolj v obliki dokumenta, naročenega s strani ministrstva za okolje.⁷³

Četudi so SURO predvidele pripravo programov za trženje nekaterih vrst odpadkov (steklo, gume, plastika) do takšnih študij ni prišlo. Četudi je približevanje Evropski uniji zelo pozitivno vplivalo na sprejemanje odpadkovne zakonodaje je hkrati tudi v celoti zavrlo kakršnokoli načrtno izvajanje zahtev in ukrepov iz SURO. V kolikor danes SURO uporabimo kot referenčni dokument, gre bolj za kontingentno sklepanje po analogiji.

Zato je tolikanj bolj čudno, kako je ministrstvo počasi, vztrajno in z vsemi silami podpirala priprave na izgradnjo sežigalnice v severovzhodni Sloveniji in na Gorenjskem. Le ta del SURO je bil dejansko aktivno podprt še pred podpisom evropskega sporazuma. Prošnja za izdajo smernic za izdelavo lokacijske dokumentacije je na ministrstvo priromala še pred sprejetjem SURO na vladi v letu 1996.

3.5 Ne-doseganje ciljev SURO

Glavni cilj SURO na področju komunalnih odpadkov je bil 40% zmanjšanje količin odloženih odpadkov do leta 2000. Tega cilja v Sloveniji nismo dosegli. Še več, od leta 1995 so se ocenjene količine odloženih odpadkov povečale z 850.000 ton komunalnih odpadkov v letu 1994 na 1.050.000 ton v letu 2000. Delno lahko to povečanje pripišemo zvišanju stopnje zajatosti prebivalstva v sistem zbiranja odpadkov. Stopnja zajema odpadkov je v letu 2001 dosegla 93 %.

3.6 Financiranje projektov ravnanja z odpadki na nacionalni ravni

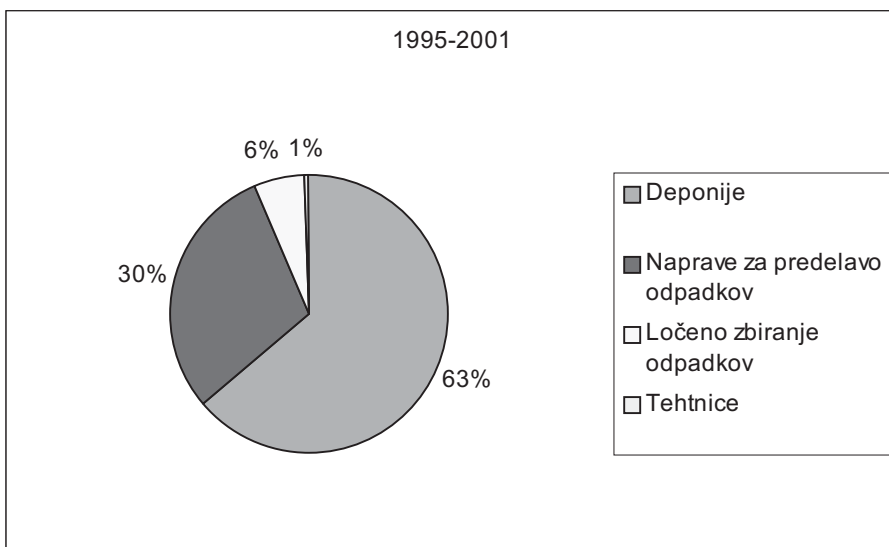
Zaradi neizvajanja ukrepov iz strateških usmeritev ravnanja z odpadki in poznega sprejemanja nove odpadkovne zakonodaje je bila večina investicij v projekte ravnanja z odpadki namenjena za sanacije, rekonstrukcije in širitve obstoječih odlagališč odpadkov. Zaradi rasti količin komunalnih odpadkov se je pritisk na obstoječa odlagališča še povečal. Nekaj odlagališč je bilo do danes zaradi zapolnitve že zaprtih. S pomočjo nepovratnih sredstev in subvencij iz proračuna (iz davkopačevalskega denarja) ter ugodnih kreditov ekološko-razvojnega sklada, se je podaljševala stara praksa zbiranja in odlaganja odpadkov.

Manjši delež (37%) sredstev je bil namenjen drugim oblikam ravnanja z odpadki (uvajanje ločenega zbiranja odpadkov s sofinanciranjem nakupa posod za odpadke, izgradnja kompostarn...). Zaradi neurejenosti zakonodaje je bilo ministrstvo za okolje prisiljeno v sofinanciranje poizkusov gašenja krize pomanjkanja odlagališčnega prostora.

Višina porabljenih sredstev samih komunalnih podjetij oziroma podjetij, ki ravnaajo z odpadki, ali njihovih lastnikov (občin) v tej predstavitvi nismo upoštevali.

Tabela 3: Poraba sredstev ministrstva za okolje in prostor in ekološko razvojnega sklada med leti 1995 in 2001

Namen sredstev	1995-2001
Deponije	1.124.315.538,00 SIT
Naprave za predelavo odpadkov	535.384.382,00 SIT
Ločeno zbiranje odpadkov	99.930.394,00 SIT
Tehnice	10.911.270,00 SIT
Skupaj	1.770.541.584,00 SIT

Graf 1: Namen porabe sredstev po namenu za ravnanje z odpadki med leti 1995–2001

V nadaljevanju smo zbrali podatke o sofinanciranju projektov ravnanje z odpadki s strani Ekološko-razvojnega sklada RS in Ministrstva za okolje in prostor v obdobju med 1995–2001.

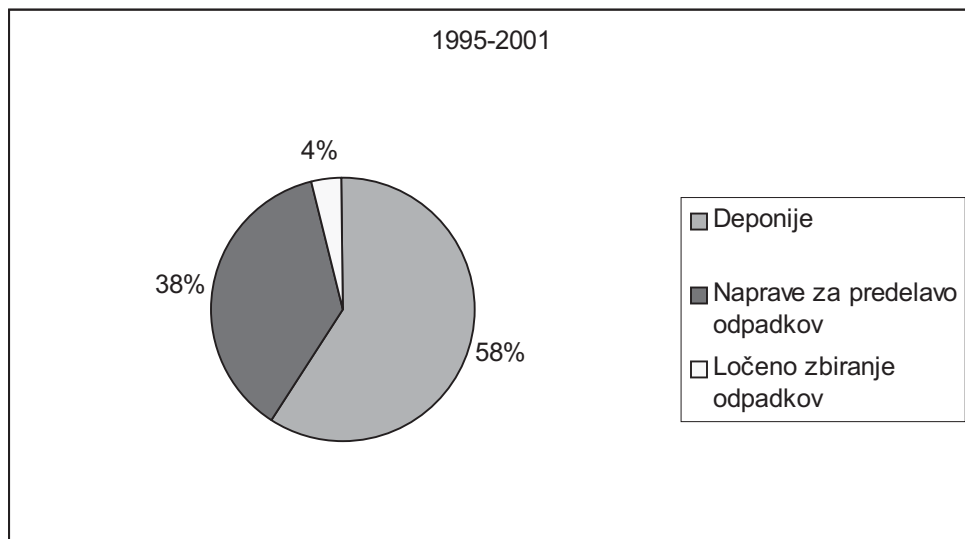
3.6.1 Ekološko razvojni sklad

Leta 1995 je bil objavljen drugi javni razpis Eko-sklada v višini 710 milijonov SIT. Sredstva so bila namenjena tudi za področje ravnanja s komunalnimi odpadki. Prispelo je vlog za 282 milijonov SIT, odobrenih je bilo 195 milijonov SIT. Ta razpis se je navezoval na javni razpis za dodelitev nepovratnih sredstev, ki ga je maja 1995 objavilo MOP.⁷⁴

Že na tem razpisu se je pojavil problem pomanjkanja dobrih pripravljenih projektov, kateri so zadovoljevali kriterije iz razpisne dokumentacije.

Tabela 4: Delitev sredstev po namenu

Poraba sredstev	1995-2001
Deponije	606.065.516,00 SIT
Naprave za predelavo odpadkov	387.304.715,00 SIT
Ločeno zbiranje odpadkov	37.650.000,00 SIT
Skupaj	1.031.020.225,00 SIT

Graf 2: Kreditna sredstva Ekološko razvojnega sklada po namenu (odpadki) med leti 1995 in 2001Razpis 02-LI95⁷⁵

Naziv projekta	odobren znesek
Ločeno zbiranje komunalnih odpadkov	8970000
Razprševanje izcednih vod na deponiji KO Vranoviči	1971000
Zaščitna ograja komunalne deponije Unično v Hrastniku	2094000
Sanacija in razširitev sanitarne deponije II. Faza	49264000
Sanacija odlagališča KO Mala Mežaklja	81907916
Sanacija odlagališča KO Mala Mežaklja	16381600
Sanacija, rekultivacija in širitev deponije Bukovžlak	50793000
Skupaj	211381516

Razpis 06-LI96

Naziv projekta	odobren znesek
Deponija Globoko I. faza	27354000
Pilotna kompostarna Ptuj I. faza	20157000
Obdelava mulja na čistilni napravi Cerkno	7000000
Sanacija, rekultivacija in širitev deponije Bukovžlak, II. In III.	50000000
Ločeno zbiranje odpadkov	28680000
Kompostarna komunalnih odpadkov	16000000
Skupaj	149191000

Razpis 09-LI97A

Naziv projekta	odobren znesek
Odlagališče KO Volče	40000000
Sanacija in razširitev deponije II. faza	27300000
Skupaj	67300000

12LI98A⁷⁶

V razpisu 1998 za ravnanje z odpadki niso bila namenjena nobena finančna sredstva.

15LI99A

Naziv projekta	odobren znesek
Gradnja 1.faze nadvišanja II.polja - odlagališče Barje	125.000.000,00
Specialno komunalno vozilo	17.000.000,00
Nabava večnamenske komunalne opreme in posod	27.000.000,00
Sanacija in zapiranje komunalnega odlagališča Podhom	33.000.000,00
Skupaj	202.000.000

18LI00A

Naziv projekta	odobren znesek
Deponija komunalnih odpadkov Špaja dolina - center za ravnanje z odpadki Grosuplje - I. faza podfaza ureditev deponije	20.000.000,00
zaključek obstoječe deponije v Puconcih	31.000.000,00
Skupaj	51.000.000

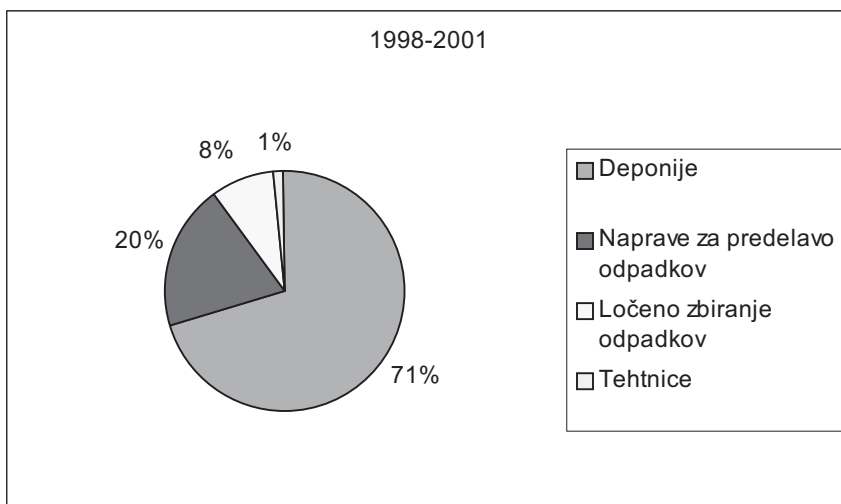
21LI01A

Naziv projekta	odobren znesek
Center za ravnanje z odpadki, Letnik-Sauberacher, Lenart	177.247.715,00
Deponija komunalnih odpadkov Špaja dolina - center za ravnanje z odpadki Grosuplje - 1 faza - spremljajoči objekti	97.900.000,00
Ravnanje z odpadki (vozila in posode)	25.000.000,00
Sanacija deponije komunalnih odpadkov Dobrava -Ormož	50.000.000,00
Skupaj	350.147.715

3.6.2 Ministrstvo za okolje in prostor

Tabela 5: Zneski subvencij ministrstva za okolje po namenu porabe med leti 1998 in 2001

	1998-2001
Deponije	518.250.022,00 SIT
Naprave za predelavo odpadkov	148.079.667,00 SIT
Ločeno zbiranje odpadkov	62.280.394,00 SIT
Tehtnice	10.911.270,00 SIT
Skupaj	739.521.353,00 SIT

Graf 3: Subvencije ministrstva za okolje in prostor komunalnim podjetjem in občinam po namenu (odpadki) med leti 1998 in 2001

1998

Naziv prijavitelja	Naziv investicije	Priznana investicijska vrednost	Sofinanciranje	%
Občina Lendava	Ureditev zaključnega prekrivnega sloja, ureditev dna in brežin za II. fazo odlagališča odpadkov	29169481	12657900	43,38
Občina Tolmin	Deponija KO Volče	73130760	23565200	32,22
MO Maribor	Sanacija deponije KO Pobrežje v letu 1997	25605408	8618100	33,66
Občina Vrhnika	Prebiralnica odpadkov in kompostarna	53974071	26987035	50,00
Občina Postojna	Sanacija deponije KO II. faza	114100000	38377700	33,64
MO Velenje	Odplinjanje deponije KO II faza	12337172	5417500	43,91
JKP Radlje ob Dravi	Ločeno zbiranje KO	8679052	4339526	50,00
KSP Hrastnik	Izgradnja objektov za dopolnitev I faze deponije Unično, sortirni plato, kompostarna, Geotec. Zabojniki	35702143	11378600	31,87
JP Komunala Radeče	Ravnanje s komunalnimi odpadki – ločeno zbiranje	7819875	3909937	50,00
Skupaj		360517962	135251498	40,97

1999

Naziv prijavitelja	Naziv investicije	Priznana investicijska vrednost	Sofinanciranje	%
KP Vrhnika	1. sprememba tehnologije kompostiranja 2. dobava specialnega vozila za pobiranje organskih odpadkov 3. dobava avtomatske stiskalnice odpadkov Tojnice	49557365	24778682	50,00
KSP Hrastnik	Zaključitev I faze deponije Unično in uvedba ločenega zbiranja odpadkov	27332316	19883596	72,25
Občina Radeče	Izgradnja ekoloških otokov	14133150	7066575	50,00

Snaga Maribor	Posegi za zmanjšanje emisij iz odlagališča KO Pobrežje, etapa 98	23507716	11750000	49,96
Javne naprave Celje	Sanacija in razširitev odlagališča Bukovžlak – zbirnik investicij	69689588	27875835	40,00
JKP Grosuplje	Deponija KO Opaja dolina – CERO Grosuplje	115776396	46310559	40,00
Občina Ljutomer	Sanacija deponije KO Ljutomer	119807765	47923105	40,00
Komunala Trebnje	Komunalna deponija Globoko – I.faza, nabava kompaktorja	42012600	12603600	30,00
Skupaj		461816896	198191952	46,56

2000

Naziv prijavitelja	Naziv investicije	Priznana investicijska vrednost	Sofinanciranje	%
Občina Gorenja vas – Poljane	Ločeno zbiranje odpadkov na področju celotne občine	14070800	7035400	50,00
Javne naprave Celje	Sanacija, razširitev in rekultivacija komunalnega odlagališča Bukovžlak	87651018	35060407	40,00
Snaga Maribor	Posegi za zmanjšanje emisij iz odlagališča KO Pobrežje, etapa 99	52512427	22154993	42,19
JKP Grosuplje	Deponija KO Špaja dolina – CERO Grosuplje, nadaljevanje	223543243	89417297	40,00
KSP Hrastnik	Dokončanje I faze deponije Unično, dopolnitev infrastrukture	70380311	16645448	23,65
Občina Ormož	Sanacija deponije KO Dobrava, Ormož	104495881	31348754	30,00
Skupaj		552653680	201662299	37,64

2001

Naziv prijavitelja	Naziv investicije	Priznana investicijska vrednost	Sofinanciranje	%
Snaga Maribor	Posegi za zmanjšanje emisij iz odlagališča za nenevarne odpadke Pobrežje, etapa 2000	51509224	24085713	46,76

Občina Slovenske Konjice	Izgradnja CERO – 1. in 2. etapa	125280283	58581060	46,76
KSP Hrastnik	Dopolnitev infrastrukture deponije Unično – nadaljevanje	31683223	14815075	46,76
KP Vrhnika	Hala za zorenje in skladiščenje komposta	56360756	26354290	46,76
KSP Litija	30 tonska kamionska tehtnica	8721336	4078097	46,76
Občina Logatec	Rekonstrukcija in sanacija komunalnega odlagališča na Ostrem vrhu v Logatcu – I. faza	67743143	29739240	43,90
JP Komunala Laško	Ravnanje s komunalnimi odpadki – ločeno zbiranje odpadkov	39836440	11158187	28,01
Komunala Koper	Sistem ločenega zbiranja odpadkov v MO Koper	48503805	13585916	28,01
JKP Grosuplje	Nakup zabojnikov za ločeno zbiranje bioloških odpadkov – 1. faza	11889171	3330157	28,01
Komunala Trebnje	Mostna tehtnica nosilnosti 50 T – Globoko	24395476	6833173	28,01
JKP Komunala Kočevje	Ravnanje s komunalnimi odpadki – nabava posod	42324059	11854696	28,01
Skupaj		508246916	204415604	37,09

3.7 Nacionalni program varstva okolja

Kot smo že omenili zgoraj, NPVO ne prinaša kaj dosti novega razen nove tabele ukrepov. NPVO samo ponovi osnovna načela in glavne cilje SURO. Še posebej je zanimiv oddelek z ukrepi, kjer se NPVO neposredno nanaša na investicije v sistem ravnanja z odpadki in pravi, da je »podroben pregled potrebnih investicij« opredeljen s SURO. SURO so bile pisane v letu 1995 in sprejete na Vladi v letu 1996. Do danes je preteklo 6 (šest) let. Ali lahko trdimo, da so investicijski predlogi danes sploh še relevantni? Zagotovo ne. Če že nič drugega so napredovale tehnične rešitve ravnanja z odpadki in čedalje več je izkušenj z uvajanjem ločenega zbiranja in snovno predelavo ali reciklažo odpadkov. Današnja tržišča z odpadki so močnejše razvita kot v prvi polovici devetdesetih prejšnjega stoletja.

Tabela 6: Ocena izvajanja NPVO

Ukrepi za doseganje ciljev	Rok	Izvedba
Politika ravnanja z odpadki		
Analiza izvajanja Strategije opravljena.	1999	Analiza s strani MOP ni bila ravnanja z odpadki
Izdelava načrtov za ravnanje s posameznimi vrstami odpadkov na ravni države, lokalnih skupnosti in gospodarskih dejavnosti	2003	Pripravljen je bil operativni program za ravnanje z embalažo in odpadno embalažo. V letu 2001 sta bila s strani MOP oddana v pripravo še operativna programa za komunalne (Hidroinženiring d.o.o.) in nevarne odpadke (Envita d.o.o.).
Zakonodaja		
Sprejem osnovnega sistema predpisov na področju ravnanja z odpadki v skladu z ureditvijo EU	1999	Večina predpisov je bila sprejetih in usklajenih z EU.
Inštitucionalna krepitev		
Kadrovska okrepitev za izvajanje programskih, upravnih in inšpekcijskih nalog na področju ravnanja z odpadki	1999	Do leta 2001 so se delno kadrovske okrepile vse tri bistvene institucije za delovanje sistema ravnanja z odpadki na upravno-administrativni ravni – MOP, ARSO in IRSOP
Vzpostavitev baze podatkov o: a) izvoru, količini in načinu ravnanja z odpadki, b) objektih in napravah za ravnanje z odpadki, c) izvajalci dejavnosti s področja ravnanja z odpadki	2000	Baza podatkov je vzpostavljena in se širi z novimi obveznostmi poročanja.

Osnovne investicije in tehnični ukrepi – podroben pregled potrebnih investicij je opredeljen s Strategijo ravnanja z odpadki

A. Investicije na področju ravnanja s komunalnimi in njim podobnimi odpadki		
Vzpostavitev sistemov za zbiranje, sortiranje, pretovarjanje, predobdelavo in predpripravo odpadkov	2010	Ocena ni možna.
Sanacija in rekonstrukcija sedanjih ter izgradnja novih odlagališč odpadkov	2015	V letih 2000 in 2001 je MOP sofinanciral sanacijo in rekonstrukcijo odlagališč Unično, Ormož, Špaja dolina in Bukovžlak.
Izgradnja objektov in naprav za toplotno obdelavo odpadkov	2010	Ocena ni možna. Aktualna je izgradnja sežigalnice odpadkov v Kidričevem in v Ljubljani. Predlagatelji gorenjske sežigalnice so od predloga odstopili.
B. Investicije na področju ravnanja z odpadki iz dejavnosti		
Priprava in izvedba programov ravnanja z odpadki v industriji, energetiki, kmetijstvu, gozdarstvu in gradbeništvu	2010	MOP je v letu 2001 naročil in pridobil podlage za pripravo operativnega programa ravnanja z gradbenimi odpadki.
Raziskovanje		
Preučitev ekonomskih ukrepov za spodbujanje rasti snovne in energetske učinkovitosti družbe (javni sektor in gospodarstvo)	1999	Ukrep ni bil izveden.
Izobraževanje, usposabljanje in informiranje		
Uveljavljanje specializiranih programov za minimaliziranje in recikliranje odpadkov (brošure, članki, TV-oddaje, plakati ipd.)	trajna naloga	Ukrep se ne izvaja.

4. Izvajanje zakonodaje

4.1 Pravilnik o ravnanju z odpadki

S sprejemom pravilnika o ravnanju z odpadki (december 1998) smo v Sloveniji dobili prvi pravno zavezujoči splošni predpis s področja odpadkov. Pravilnik, med drugim, določa:

- obveznosti posameznih akterjev ravnanja z odpadki,
- klasifikacijski seznam vseh odpadkov,
- obveznost gospodarjenja z odpadki,
- prepoved mešanja odpadkov,
- načine ravnanja z odpadki in
- obveznosti poročanja.

S pravilnikom o ravnanju z odpadki so bila v slovenski pravni red uvedena vsa določila evropske okvirne smernice o odpadkih. Vendar je ob tem potrebno ugotoviti, da gre v primeru evropske okvirne smernice za smernico iz leta 1975. Z drugimi besedami: gre za precej staro smernico, katera na primer za možen način ravnanja z odpadki dopušča »sežiganje na morju«. V 70. letih je namreč bila razširjena praksa sežiganja nevarnih odpadkov v ladijskih sežigalnicah med plutjem na odprtem morju. Tudi takšne »rešitve« je pripravljalec pravilnika o ravnanju z odpadki, ministrstvo za okolje in prostor, enostavno prevzelo – tj. v kolikor bi želeli postaviti ladijsko sežigalnico v koprskem zalivu, je to možno, saj pravilnik dopušča sežiganje na morju kot legitimen postopek ravnanja z odpadki.

4.1.1 Definicija odpadka

Pravilnik je jasno definiral pojem odpadka.

Odpadek je vsaka snov ali predmet, razvrščen v eno od skupin odpadkov, določenih v klasifikacijskem seznamu odpadkov v prilogi 1, ki je sestavni del pravilnika, ki ga imetnik ne more ali ne želi uporabiti sam, ga ne potrebuje, ga moti ali mu škodi in ga zato zavrže, namerava ali mora zavreči. Odpadek je tudi vsaka snov ali predmet, razvrščen v eno od skupin odpadkov v seznamu odpadkov, ki ga je treba zaradi varstva okolja ali druge javne koristi prepustiti v zbiranje, oddati v predelavo ali odstranjevanje, prevažati, predelati ali odstraniti na predpisan način.

V Evropski uniji se je v vmesnem času (od leta 1975) dogodilo veliko. Predvsem na temo razlikovanja med tem ali je odpadek lahko dobrina, blago. Kar je sprožilo več pravnih sporov na evropskem sodišču.

4.1.2 Gospodarjenje z odpadki

Jasnost definicije koncepta »odpadka« je izredno pomembna za oblikovanje politike gospodarjenja z odpadki. Po slovenskem pravilniku gospodarjenje z odpadki zajema:

- preprečevanje in zmanjševanje nastajanja odpadkov
- preprečevanje in zmanjševanje njihovih škodljivih vplivov na okolje in
- samo ravnanje z odpadki.

Ravnanje z odpadki zajema *zbiranje, prevažanje, predelavo in odstranjevanje* odpadkov, vključno s kontrolo tega ravnanja in okoljevarstvenimi ukrepi po zaključku delovanja objekta ali naprave za predelavo ali odstranjevanje odpadkov.

Za oblikovanje politike gospodarjenja z odpadki je izredno pomemben koncept »predelave odpadkov«. Po definiciji je predelava odpadkov namenjena »koristni uporabi odpadkov ali njihovih sestavin in zajema predvsem reciklažo odpadkov za predelavo v surovine in ponovno uporabo odpadkov ter uporabo odpadkov kot gorivo v kurilni napravi ali industrijski peči ali uporabo odpadkov za pridobivanje goriva.« Pripravljenec pravilnika o ravnanju z odpadki je še posebej določil, da »sežiganje komunalnih in drugih odpadkov s toplotno obdelavo z namenom njihovega odstranjevanja ni predelava odpadkov.«

Pravilnik določa, da je odpadke treba predelati, če za predelavo obstajajo tehnične možnosti in možnosti nadaljnje uporabe predelanih odpadkov ali njihovih sestavin (9. člen). Tukaj se nam postavlja vprašanje, kaj storiti v primeru kadar »tehnične možnosti« niso na razpolago. Ali je v tem primeru dopuščeno odstranjevanje odpadkov (npr. s sežiganjem in odlaganjem)? Pripravljenec je še nadalje zapletel položaj s formulacijo v naslednjem odstavku istega člena: »(...) odpadkov ni treba predelati, če so stroški predelave nesorazmerno višji od stroškov njihove odstranitve.« Kaj v tem primeru pomeni »nesorazmerno višji« stroški? Enkrat višji stroški od stroškov odstranitve, dva krat višji? Postavlja se vprašanje koliko dejansko stane odlaganje odpadkov v Republiki Sloveniji.

Odpadkov tudi ni potrebno predelati, če njihovo odstranjevanje manj obremenjuje okolje kot njihova predelava, predvsem glede na:

- emisije snovi in energije v zrak, vode in tla,
- porabo naravnih virov,
- energijo, ki jo je treba uporabiti ali jo je moč pridobiti, in
- vsebnost nevarnih snovi v odpadkih, ki nastanejo pri predelavi odpadkov, ali v ostankih odpadkov po njihovem odstranjevanju.

V vsakem primeru mora biti ravnanje z odpadki (*zbiranje, prevažanje, predelavo in odstranjevanje*) organizirano tako, da ne povzroča:

- čezmerne obremenitve voda, zraka, tal,
- čezmernega obremenjevanja s hrupom ali vonjavami,
- bistvenega poslabšanja življenjskih pogojev živali in rastlin, ali
- škodljivih vplivov na krajino ali območja, zavarovana po predpisih o varstvu narave in predpisih o varstvu kulturne dediščine.

Tabela 7: Dopuščeni postopki predelave odpadkov

Šifra	Postopki predelave
R1	uporaba odpadkov kot gorivo ali za druge načine za proizvodnjo energije;
R2	pridobivanje topil z regeneracijo odpadkov;
R3	pridobivanje organskih snovi z regeneracijo odpadkov (vključno s kompostiranjem ali z drugimi procesi, v katerih se odpadki biološko preoblikujejo) razen snovi, ki se uporabljajo kot topila;
R4	pridobivanje kovin in njihovih spojin z recikliranjem odpadkov;
R5	pridobivanje anorganskih materialov razen kovin in njihovih spojin z recikliranjem odpadkov;
R6	regeneracija kislin ali baz;
R7	predelava sestavin, ki se uporabljajo za zmanjševanje onesnaževanja;
R8	predelava sestavin iz katalizatorjev;
R9	rafinacija odpadnega rabljenega olja ali druge ponovne uporabe odpadnega olja;
R10	vnašanje odpadkov v ali na tla z namenom, da se poveča pridelek aliboljša ekološko stanje zemljine, kakor tudi kompostiranje odpadkov ali drugi procesi, v katerih se odpadki biološko preoblikujejo;
R11	uporaba odpadkov, ki se jih pridobi v kateremkoli postopku iz točk od R1 do R10;
R12	izmenjava odpadkov za predajo odpadka v enega od postopkov predelave odpadkov iz točk od R1 do R11;
R13	skladiščenje odpadkov, ki so namenjeni oddaji v enega od postopkov predelave iz te priloge razen začasnega skladiščenja.

4.1.3 Akterji ravnanja z odpadki

S pravilnikom o ravnanju z odpadki je določena obveznost pridobivanja dovoljenj za posamezno vrsto ravnanja z odpadki. Tako morajo pravne ali fizične osebe od pristojnega upravnega organa za posamično vrsto ravnanja (zbiranje, prevoz, posredovanje, predelavo, odstranjevanje) pridobiti posebno dovoljenje ali potrdilo o vpisu v evidenco, katero vodi Agencija RS za okolje.

Pravilnik natančno določa obveznosti posameznega akterja v sistemu ravnanja z odpadki. Osnovni smoter teh določil je, zagotoviti upravni nadzor nad posameznim akterjem. Sistem je podkrepjen z obveznostjo izmenjave evidenčnih listin o izvoru odpadkov, vodenju evidenc in obveznem poročanju posameznega akterja o količinah zbranih, prevoženih, predelanih ali odstranjenih odpadkov.

Z izdajanjem dovoljenj je upravno pravno zagotovljen nadzor nad dejanskimi postopki ravnanja z odpadki. Ali rečeno drugače, da ima, na primer, predelovalec dejansko potrebne objekte in naprave za predelavo z uporabnimi dovoljenji.

Tabela 8: Posamezni akterji ravnanja z odpadki

Akter	Definicija
<i>Povzročitelj</i>	je oseba, katere delovanje ali dejavnost povzroča nastajanje odpadkov (izvirni povzročitelj odpadkov), in vsaka oseba, ki opravlja mešanje odpadkov ali druge predhodne postopke, ki spreminjajo lastnosti ali sestavo teh odpadkov.
<i>Imetnik</i>	je povzročitelj odpadkov ali oseba, ki ima odpadke v posesti.
<i>Predelovalec</i>	je oseba, ki predeluje odpadke, ne glede na to ali je njihov povzročitelj ali pa predeluje odpadke drugih imetnikov.
<i>Odstranjevalec</i>	je oseba, ki odstranjuje odpadke, ne glede na to ali je njihov povzročitelj ali pa odstranjuje odpadke za druge imetnike.
<i>Zbiralec</i>	je oseba, ki skladno s predpisi kot dejavnost opravlja zbiranje določene vrste odpadkov.
<i>Prevoznik</i>	je oseba, ki skladno s predpisi kot dejavnost opravlja prevažanje odpadkov drugih imetnikov.
<i>Posrednik</i>	je oseba, ki skladno s predpisi kot dejavnost opravlja posredništvo pri zagotavljanju predelave ali odstranjevanja odpadkov drugih imetnikov.

4.1.4 Odstranjevanje odpadkov

Odstranjevanje odpadkov je namenjeno končni oskrbi odpadkov, ki jih ni mogoče predelati, in zajema predvsem obdelavo odpadkov z biološkimi, termičnimi ali kemično-fizikalnimi metodami in odlaganje odpadkov.

Posebno mesto pravilnik podeljuje »uporabi odpadkov kot gorivu«. Uporaba odpadkov ima tako po pravilniku »prednost pred drugimi načini predelave odpadkov v primeru, če manj od drugih načinov predelave obremenjuje okolje«, predvsem glede na:

- emisije snovi in energije v zrak, vode in tla,
- porabo naravnih virov,
- energijo, ki jo je treba uporabiti ali jo je moč pridobiti, in
- vsebnost nevarnih snovi v odpadkih, ki nastanejo pri uporabi odpadkov kot gorivo ali pri drugih načinih njihove predelave.

Uporaba odpadkov kot gorivo je dovoljena, če:

- je kurilna vrednost odpadka brez mešanja z drugimi snovmi najmanj 11.000 kJ/kg,
- so toplotne izgube z dimnimi plini manjše od 25%,
- je nastajajočo toploto mogoče porabiti, in
- je za odpadke, ki nastanejo po uporabi odpadkov kot gorivo, zagotovljeno enako ravnanje kot za odpadke, ki nastajajo pri kurjenju goriv v kurilni napravi ali industrijski peči.

Tabela 9: Postopki odstranjevanja odpadkov

Šifra	Postopki odstranjevanja
D1	odlaganje odpadkov v zemljo in na zemljo;
D2	obdelava odpadkov v zemlji (na primer biološka razgradnja tekočih ali blatnih izločkov v zemlji);
D3	globinsko injeciranje odpadkov (injeciranje odpadkov s črpalkami v vrtnice, solne jaške ali naravno nastala odlagališča);
D4	površinska zajezitev tekočih odpadkov (na primer izlivanje tekočih ali muljastih odpadkov v jame, ribnike ali lagune);
D5	odlaganje odpadkov v posebej prirejena odlagališča (na primer odlaganje v ločene enote, ki so zaprte in izolirane ena od druge in od okolja);
D6	izpuščanje odpadkov v celinske vode;
D7	izpuščanje odpadkov v morje vključno z odlaganjem na morsko dno;
D8	biološka obdelava odpadkov, ki ni navedena v drugih točkah in pri kateri nastajajo končne spojine ali mešanice, ki se odstranjujejo z enim od postopkov označenih z D1 do D12;
D9	fizikalno-kemična obdelava odpadkov, ki ni navedena v drugih točkah postopkov odstranjevanja in pri kateri nastajajo spojine ali mešanice, ki se odstranjujejo z enim od postopkov odstranjevanja označenih z D1 do D12 (na primer izparevanje, sušenje, kalcinacija, nevtralizacija, usedanje, itd);
D10	sežiganje odpadkov na kopnem;
D11	sežiganje odpadkov na morju;
D12	trajno skladiščenje odpadkov (na primer nameščanje zabojnikov v rudnik);
D13	spajanje ali mešanje odpadkov pred oddajo v enega od postopkov odstranjevanja, navedenih od D1 do D12;
D14	ponovno pakiranje odpadkov pred oddajo v enega od postopkov odstranjevanja, navedenih od D1 do D12;
D15	skladiščenje odpadkov, ki so namenjeni oddaji v enega od postopkov odstranjevanja, razen začasnega skladiščenja.

4.1.5 Načrti gospodarjenja in ravnanja odpadki

Pravilnik določa, da mora povzročitelj odpadkov, pri katerem v enem koledarskem letu nastane najmanj 150 ton odpadkov ali najmanj 200 kilogramov nevarnih odpadkov, imeti načrt gospodarjenja z odpadki.

Načrt gospodarjenja z odpadki povzročitelja odpadkov mora glede na vrsto, količino in vire nastajanja odpadkov vsebovati najmanj podatke o:

- nastajanju odpadkov in predvidenih trendih njihovega nastajanja,
- obstoječih in predvidenih tehničnih, organizacijskih ali drugih ukrepov za preprečevanje in zmanjševanje nastajanja odpadkov in njihove škodljivosti,

- obstoječih in predvidenih načinov ravnanja s proizvedenimi odpadki,
- predelavi ali odstranjevanju proizvedenih odpadkov, ki ga izvaja ali namerava izvajati sam,
- svojih obstoječih in načrtovanih objektih in napravah za odstranjevanje odpadkov.

Tabela 10: Vrste načrtov

Načrt	Zavezanec
načrt gospodarjenja z odpadki	povzročitelji odpadkov (več kot 150 ton odpadkov in najmanj 200 kilogramov nevarnih odpadkov)
načrt ravnanja z odpadki	predelovalci in odstranjevalci odpadkov

Načrt gospodarjenja z odpadki se izdelava za obdobje štirih let. Načrt mora v zvezi z odstranjevanjem odpadkov upoštevati usmeritve iz operativnih programov varstva okolja na področju ravnanja z odpadki. Republika Slovenija tega operativnega programa še ni pripravila, zato pravilnik daje možnost, da se uporabi Strategija ravnanja z odpadki v Sloveniji. Najverjetneje gre v tem primeru za Strateške usmeritve ravnanja z odpadki v Republiki Sloveniji.

Kot pogoj za pridobitev dovoljenja za predelovanje ali odstranjevanje odpadkov pravilnik določa obveznost, da je sestavni del vloge za izdajo dovoljenja za predelavo ali odstranjevanje tudi načrt ravnanja z odpadki. Ta načrt ravnanja z odpadki vsebovati podatke o:

- vrsti in količini odpadkov, ki so predmet predelave ali odstranjevanja,
- predvidenih postopkih predelave ali odstranjevanja,
- vrsti in zmožljivosti objektov in naprav in o tehnoloških postopkih in metodah,
- načinu obratovanja in izvajanju predpisanega obratovalnega monitoringa ter drugih oblik nadzora nad obremenjevanjem okolja,
- destinaciji predelanih odpadkov,
- ravnanju s preostanki odpadkov po izvedeni predelavi ali odstranjevanju in
- okoljevarstvenih ukrepih za preprečitev nenadzorovanih vplivov na okolje.

4.1.6 Vodenje evidenc

Pravilnik je vpeljal tri vrste evidenc:

- sistem evidenčnih listov odpadkov
- evidence ravnanja z odpadki
- vodenje javnih evidenc o akterjih ravnanja z odpadki (z izjemo imetnika odpadkov)

Sistem evidenčnih listov omogoča spremljanje ravnanja s posameznimi vrstami in količinami odpadkov. Sistem je enostaven. Vsaka oddaja in prevzem odpadkov sta evidentirana. Evidenčni list se priloži v dveh izvodih. En izvod zadrži prevzemnik odpadkov,

drugega pa potrjenega prevzemnik vrne oddajniku odpadkov.

Vodenje evidenc lahko postane vprašljivo takrat, ko prevzemnik nastopa v večih vlogah: na primer, kot zbiralec, predelovalec in odstranjevalec – v tem primeru bi ista oseba sama sebi izdajala in potrjevala evidenčne liste za posamično vrsto ravnanja z odpadki.

Hkrati je problematično vodenje evidenčnih listov s stališča sledljivosti. Obstoječi sistem določa izmenjavo evidenčnega lista med dvema akterjema (na primer povzročitelj – zbiralec, zbiralec – predelovalec, predelovalec – odstranjevalec) ravnanja z odpadki. Smiselno bi bilo uvesti evidenčne liste, ki bi zasledovali gibanje odpadka od »zibelke do groba«.

Povzročitelj odpadkov mora glede na vrste in količino odpadkov voditi evidenco o:

- proizvedenih odpadkih in virih njihovega nastajanja,
- skladiščenih odpadkih,
- odpadkih, prepuščenih zbiralcu,
- predelanih ali odstranjenih odpadkih, ki jih predela ali odstrani sam,
- odpadkih, oddanih predelovalcu ali odstranjevalcu, če predelave ali odstranjevanja ne izvaja sam, in
- odpadkih, predelanih ali odstranjenih v tujini.

Zbiralec, ki zbrane odpadke oddaja odstranjevalcu ali zbira nevarne odpadke in jih oddaja predelovalcu, mora voditi evidenco o:

- vrsti in količini zbranih odpadkov,
- imetnikih odpadkov, ki mu prepuščajo odpadke v zbiranje,
- razvrščanju ali mešanju odpadkov, če ga opravlja,
- oddajanju odpadkov predelovalcem ali odstranjevalcem.

Predelovalec in *odstranjevalec* morata voditi evidenco o:

- vrsti, količini in imetniku prevzetih odpadkov,
- skladiščenih odpadkih,
- predelanih ali odstranjenih odpadkih,
- oddanih predelanih odpadkih in
- ravnanju s preostanki odpadkov.

Prevoznik, ki ni hkrati predelovalec ali odstranjevalec, mora voditi evidenco o:

- vrsti in količini prepeljanih odpadkov,
- kraju natovarjanja odpadkov in osebi, ki je odpadke oddala,
- kraju raztovarjanja odpadkov in prevzemniku odpadkov in
- naročniku prevoza odpadkov.

4.1.7 Obveznost poročanja

Pravilnik je določil obveznost rednega letnega poročanja za posamične akterje ravnanja z odpadki. Poročati morajo povzročitelji, zbiralci, predelovalci in odstranjevalci.

Tabela 11: Vrste obveznega poročanja

Kdo	Poročilo	Rok
Povzročitelj odpadkov	poročilo o proizvedenih odpadkih in ravnanju z njimi za preteklo leto	31. marec
Zbiralec	poročilo o zbranih odpadkih in ravnanju z njimi za preteklo leto	31. marec
Predelovalec	poročilo o izvedeni predelavi odpadkov za preteklo leto	31. marec
Odstranjevalec	poročilo o odstranjevanju odpadkov	31. marec

Poročati mora:

- povzročitelj odpadkov, pri katerem v posameznem koledarskem letu nastane najmanj 80 ton odpadkov ali najmanj 20 kg nevarnih odpadkov,
- zbiralec, ki zbrane odpadke oddaja odstranjevalcu ali zbira nevarne odpadke in jih oddaja predelovalcu,
- predelovalec, ki v posameznem koledarskem letu predela najmanj 20 ton odpadkov drugih imetnikov ali predeluje nevarne odpadke drugih imetnikov,
- odstranjevalci odpadkov.

Oblika in vsebina poročil sta določeni s predpisanimi obrazci. Za odstranjevalce (upravitelje odlagališč) komunalnih odpadkov ne veljajo obveznosti vodenja evidenc in poročanja izhajajoče iz pravilnika o ravnanju z odpadki marveč iz pravilnika o odlaganju odpadkov.

4.2 Izvajanje pravilnika o ravnanju z odpadki

Pravilnik o ravnanju z odpadki je določil časovne roke do katerih se morajo izpolniti njegove zahteve

Tabela 12: Časovni roki izpolnitve obveznosti iz pravilnika o ravnanju z odpadki

Obveznost	Rok
zagotavljanje evidenčnih listov in vodenje evidenc	1. januarja 1999
pridobitev potrdila za obstoječe posrednike	31. december 1999
pridobitev potrdila za prevoznike, ki ne izvajajo predelave ali odstranjevanja odpadkov	31. december 1999
poročanje o proizvedenih odpadkih in ravnanju z njimi za preteklo leto	31. marec 2000 (prvo leto poročanja)
poročanje o zbranih odpadkih in ravnanju z njimi za preteklo leto	31. marec 2000 (prvo leto poročanja)
poročanje o izvedeni predelavi odpadkov za preteklo leto	31. marec 2000 (prvo leto poročanja)

poročanje o odstranjevanju odpadkov	31. marec 2000 (prvo leto poročanja)
pridobitev potrdila za obstoječe zbiralce, ki ne izvajajo predelave ali odstranjevanja zbranih odpadkov	31. december 2000
pridobitev dovoljenja za obstoječe predelovalce ali odstranjevalce, ki predelujejo ali odstranjujejo odpadke drugih imetnikov	31. december 2000
izdelava načrtov gospodarjenja z odpadki za obstoječe povzročitelje odpadkov	31. december 2000
pridobitev dovoljenja za obstoječe predelovalce, ki predelujejo le svoje odpadke	31. december 2001

4.2.1 Izdajanje potrdil o vpisu v evidenco in dovoljenj za ravnanje z odpadki

Agencija RS za okolje je do marca leta 2002 izdala 121 potrdil o vpisu v evidenco posrednikov odpadkov. Posrednik odpadkov je edini med vsemi akterji ravnanja z odpadki, ki ne more biti hkrati imetnik odpadkov. Med njimi so vsi veliki trgovci z odpadki (Dinos, Surovina, Papir-Servis), specializirana podjetja za posamične vrste odpadkov in tudi nekatera komunalna podjetja (na primer Čisto Mesto Ptuj, Snaga Maribor).

Agencija RS za okolje je do marca leta 2002 izdala 117 potrdil o vpisu v evidenco prevoznikov odpadkov. Velika večina izdanih potrdil ima štiriletno veljavnost. Od 117 potrdil jih je 14 evidentiranih za prevoz komunalnih odpadkov.

Pri pregledu dostopnih evidenc gre za dva zasebna prevoznika, ki prevažata komunalne odpadke na področju Slovenskih Konjic, Zreč in Vitanja za potrebe komunalnega podjetja iz Slovenskih Konjic. Med prevozniki najdemo tudi Cinkarno Celje, Alpkem, Slovenske Železnice, Eko-Les in še štiri avtoprevoznike. Pravilnik sicer določa, da morajo potrdilo pridobiti le prevozniki, ki niso hkrati predelovalci ali odstranjevalci odpadkov. Pa vendar med njimi najdemo tudi takšne prevoznike, ki so hkrati tudi odstranjevalci odpadkov ali upravljajo z odlagališčem: Snaga Maribor, Letnik Saubermacher, Saubermacher Komunala, Komunala Idrija in Komunala Nova Gorica.

Do konca leta 2000 je Agencija RS za okolje izdala 18 dovoljenj za obstoječe predelovalce, ki predelujejo odpadke drugih imetnikov. Do marca leta 2002 je bilo izdanih še 29 tovrstnih dovoljenj. Dovoljenje je tako pridobilo skupaj 47 dovoljenj za predelavo odpadkov drugih imetnikov.

Osem podjetij je pridobilo dovoljenje za uporaba odpadkov kot gorivo ali za druge načine za proizvodnjo energije (R1). Ta podjetja so: Energetika Ravne, Toplarna Železniki (Železniki), Glin pohištvo (Nazarje), Merkscha furnirnica (Celje), OPTE – Ptuj, Termoelektrarna Šoštanj in Lesna tovarna ivernih plošč (Šentjanž pri Dravogradu).

Štiri podjetja so pridobila dovoljenje za pridobivanje topil z regeneracijo odpadkov: Destilacija topil (Bodonci), KEMIS (Radomlje), Reont (Ig) in Helios, tovarna lakov in umetnih smol iz Domžal.

Sedemnajst podjetij je pridobilo dovoljenje za pridobivanje organskih snovi z regeneracijo odpadkov: JULON (Ljubljana), Kemiplas (Koper), Konitex (Slovenske Konjice), Omaplast,

Omahen Zlata s.p. (Grosuplje), Protectservis, Gaberšek Milan s.p. (Šentjur pri Celju), Čisto Mesto Ptuj (Ptuj), Ekogum (Ljubljana), Komunalno podjetje Vrhnika (Vrhnika), Kovinoplastika Štefan Pavlinjek, ing., s.p. (Murska Sobota), Letnik Saubermacher (Lenart), Pirmič, Čokl Matjaž s.p. (Cerknica), VIPAP Videm (Krško), Alpetour Bandag (Škofja Loka), Tisa (Ljubljana), Wolf (Cankova), DINOS Kranj, DINOS Trbovlje.

Trinajst podjetij je pridobilo dovoljenja za pridobivanje kovin in njihovih spojin z recikliranjem odpadkov: Wolf (Cankova), Chemets (Kranj), Non Ferrum (Kranj), Talum (Kidričevo), Dinos (Ljubljana), Eko-Ekoinženiring (Ravne na Koroškem), Manfreda Alojz s.p. (Tolmin), Remats (Ljubljana), Rudnik Mežica MPI (Črna na Koroškem), Skvarč Igor s.p., Kemes - Kemijska metalurška sredstva (Mengeš), Surovina (Maribor), Dinos (Kranj), Dinos (Trbovlje).

Deset podjetij je pridobilo dovoljenje za pridobivanje anorganskih materialov razen kovin in njihovih spojin z recikliranjem odpadkov: Exoterm (Kranj), Goriške Opekarne (Renče), Ljubečna Art (Škofja Vas), Colbex (Maribor), Mecum (Ljubljana), Vibronova (Sežana), Ekosan (Slovenj Gradec), Tisa (Ljubljana), Dinos Kranj, Dinos Trbovlje.

Alpetour Bandag (Škofja Loka) in Skvarč Igor s.p., Kemes - Kemijska metalurška sredstva (Mengeš) sta pridobila dovoljenje za uporabo odpadkov, ki se jih pridobi v kateremkoli postopku iz točk od R1 do R10 (glej tabelo 7).

Podjetje Surovina (Maribor) je pridobilo dovoljenje za izmenjava odpadkov za predajo odpadka v enega od postopkov predelave odpadkov iz točk od R1 do R11 (glej tabelo 7).

Le eno podjetje je pridobilo dovoljenje za rafinacijo odpadnega rabljenega olja ali druge ponovne uporabe odpadnega olja.

Do marca leta 2002 je Agencija RS za okolje izdala 77 dovoljenj za zbiralce odpadkov.

Ob koncu leta se je iztekel rok za pridobitev dovoljenja za obstoječe predelovalce in odstranjevalce, ki odstranjujejo le svoje odpadke. Agencija RS za okolje je do marca 2002 izdala devet dovoljenj za predelavo lastnih odpadkov. Od tega sedem podjetij uporablja lastne odpadke za uporaba kot goriva ali za druge načine za proizvodnjo energije (R1): BREST pohištvo (Cerknica), JERA mix (Begunje pri Cerknici), KLI Logatec, Lesna tovarna pohištva Pameče (Slovenj Gradec), SVEA lesna industrija (Zagorje), Mizarstvo Kupčič Vojko s.p. (Maribor). Radeče Papir (Radeče) in Luka Koper INPO (Koper) sta pridobili dovoljenje za pridobivanje organskih snovi z regeneracijo lastnih odpadkov.

Do marca 2002 je Agencija RS za okolje izdala dvanajst dovoljenj za odstranjevanje odpadkov. Dovoljenje za sežiganje odpadkov (D10) sta pridobili podjetji Pinus TKI (Rače) in LEK (Ljubljana) na lokaciji Lendava. Dovoljenje za fizikalno-kemična obdelavo odpadkov, ki ni navedena v drugih točkah postopkov odstranjevanja in pri kateri nastajajo spojine ali mešanice, ki se odstranjujejo z enim od postopkov odstranjevanja označenih z D1 do D12 (na primer izparevanje, sušenje, kalcinacija, nevtralizacija, usedanje, itd) so pridobila podjetja: Kemis (Radomlje), Aico (Radomlje), Eko-Ekoinženiring (Ravne Na Koroškem), Inglar (Gornja Radgona), Kovinoplastika Lož (Stari Trg Pri Ložu), Mollier (Celje), Opekarna Novo mesto, Opte Ptuj (Ptuj), Tehnika Set (Slovenska Bistrica), Wienerberger Opekarna Ormož, Lek Tovarna farmacevtskih in kemičnih izdelkov (Ljubljana).

4.2.2 Načrti za gospodarjenje in ravnanje z odpadki

Pravilnik o ravnanju z odpadki predpisuje, da morajo predelovalci svojih odpadkov in odpadkov drugih imetnikov z vlogo za pridobitev dovoljenja za predelavo odpadkov Agenciji RS za okolje predložiti tudi načrt za ravnanje z odpadki. Tako lahko na podlagi javne evidence predelovalcev lastnih odpadkov in predelovalcev odpadkov drugih imetnikov sklepamo, da je do marca 2002 načrte za ravnanje z odpadki pripravilo 56 podjetij.

Zelo problematično je spremljanje tistih povzročiteljev odpadkov, pri katerih v enem koledarskem letu nastane najmanj 150 ton odpadkov ali najmanj 200 kilogramov nevarnih odpadkov in so po pravilniku ravnanja z odpadki obvezani pripraviti načrt gospodarjenja z odpadki. Predpisodajalec namreč ni predvidel obveznega vodenja evidence teh zavezancev, ki bi bila dostopna javnosti. Predpisodajalec je predvidel obveznost poročanja za tiste povzročitelje odpadkov, pri katerih v enem koledarskem letu nastane najmanj 80 ton odpadkov ali najmanj 20 kilogramov nevarnih odpadkov. Na podlagi pogovora s predstavnico Agencije RS za okolje je v letu 2001 poročalo med 950 in 1000 podjetij. V tem letu je Agencija RS za okolje tudi pripravila poseben računalniški program za spremljanje poročanja o količinah nastalih, zbranih, predelanih in odstranjenih odpadkov. Podatki o količinah proizvedenih odpadkov po posameznem podjetju, ki so zavezana poročati, niso dostopni javnosti.

4.2.3 Dovoljenje za mešanje odpadkov

Pravilnik izrecno prepoveduje mešanje odpadkov. Na podlagi objavljenih evidenc izdanih dovoljenj je takšno dovoljenje bilo izdano samo v enem primeru: podjetje Kemis (Radomlje) je pridobilo dovoljenje za spajanje ali mešanje odpadkov pred oddajo v enega od postopkov odstranjevanja, navedenih od D1 do D12, ter ponovno pakiranje odpadkov pred oddajo v enega od postopkov odstranjevanja, navedenih od D1 do D12.

4.2.4 Poročanje o količinah odpadkov

Agencija RS za okolje in prostor je do leta 2002 na podlagi poročil za leto 1998, 1999 in 2000 ki so jih poslali zavezanci objavila Poročilo o proizvedenih, zbranih, predelanih ali odstranjenih nevarnih in drugih odpadkih za leti 1999 in 2000. Samo poročilo je docela nepregledno in brez kakršnekoli razlage. Poročilo vsebuje podatke o količinah odpadkov po klasifikacijskem seznamu odpadkov.

Tabela 13: Količine nastalih odpadkov v Sloveniji v letih 1999 in 2000 (v kilogramih)

KŠO	Naziv odpadka	1999 (kg)	2000 (kg)
01 00 00	Odpadki pri raziskavah, rudarjenju, pripravi in predelavi rudnin	165.935.600	70.639.296
02 00 00	Odpadki iz kmetijstva, vrtnarstva, lova, ribištva, ribogojstva in proizvodnje hrane	186.232.200	250.796.648
03 00 00	Odpadki iz obdelave in predelave lesa in proizvodnje papirja, kartona, lepenke, vlaknine, plošč in pohištva	282.325.805	236.357.358

04 00 00	Odpadki pri proizvodnji usnja in tekstilij	8.415.701	9.582.286
05 00 00	Odpadki pri predelavi in čiščenju zemeljskega plina oz. Nafta, in pirolize premoga	210.120	224.822
06 00 00	Odpadki iz anorganskih kemijskih procesov	209.845.247	208.149.017
07 00 00	Odpadki iz organskih kemijskih procesov	19.964.336	21.494.273
08 00 00	Odpadki pri proizvodnji, pripravi, trženju in uporabi sredstev za površinsko zaščito (barve, laki, emajli), lepil, tesnilnih mas in tiskarskih barv	3.098.354	3.752.234
09 00 00	Odpadki pri fotografskih dejavnostih	138.922	59.102
10 00 00	Anorganski odpadki iz termičnih procesov	188.842.772	386.624.554
11 00 00	Anorganski odpadki iz obdelave in površinske zaščite kovin in hidrometalurgije barvnih kovin	944.687	818.849
12 00 00	Odpadki iz mehanskih postopkov oblikovanja in površinske obdelave kovin in plastike	101.697.664	108.756.376
13 00 00	Odpadna olja (razen jedilnih olj, 05 00 00 in 12 00 00)	3.146.785	6.344.773
14 00 00	Odpadki iz uporabe organskih topil (razen 07 00 00 in 08 00 00)	394.349	525.582
15 00 00	Embalaža, absorbenti, čistilne krpe, filtrirna sredstva in zaščitne obleke, ki niso navedeni drugje	19.238.553	20.568.035
16 00 00	Odpadki, ki niso navedeni drugje v katalogu	4.203.710	36.359.845
17 00 00	Gradbeni odpadki in ruševine (vključno z odpadnimi materiali pri gradnji cest)	73.321.528	52.428.740
18 00 00	Odpadki iz zdravstva in veterinarstva ter z njimi povezanih raziskav (brez odpadkov iz kuhinj in restavracij v ustanovah zdravstva in socialnega varstva)	167.520	170.707
119 00 00	Odpadki iz naprav za obdelavo odpadkov, naprav za čiščenje odpadne vode in objektov vodooskrbe	113.003.479	67.618.124
20 00 00	Komunalni odpadki in njim podobni odpadki iz industrije, obrti in storitvenih dejavnosti, vključno z ločeno zbranimi frakcijami	49.129.998	89.223.610
	Skupaj	1.430.257.329	1.570.494.231

Graf 4: Količine nastalih odpadkov v Sloveniji v letih 1999 in 2000 (v kilogramih)

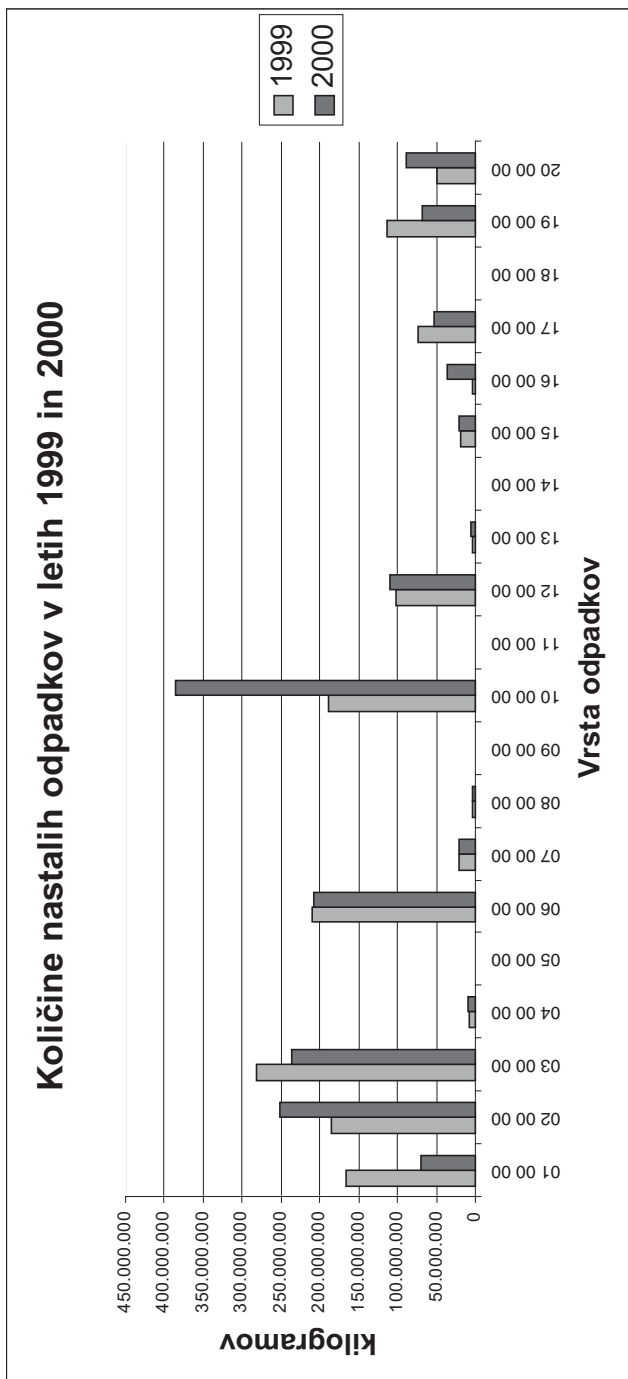

Tabela 14: Količine zbranih odpadkov v Sloveniji v letih 1999 in 2000 (v kilogramih)

Naziv	1999 (kg)	2000 (kg)
02 00 00 Odpadki iz kmetijstva, vrtnarstva, lova, ribištva, ribogojstva in proizvodnje hrane	7.670.491	7.871.234
03 00 00 Odpadki iz obdelave in predelave lesa in proizvodnje papirja, kartona, lepenke, vlaknine, plošč in pohištva	10.644.693	18.098.065
04 00 00 Odpadki pri proizvodnji usnja in tekstilij	968.831	1.238.795
05 00 00 Odpadki pri predelavi in čiščenju zemeljskega plina oz. Nafta, in pirolize premoga	166.975	93.632
06 00 00 Odpadki iz anorganskih kemijskih procesov	217.403	294.399
07 00 00 Odpadki iz organskih kemijskih procesov	2.203.938	1.812.588
08 00 00 Odpadki pri proizvodnji, pripravi, trženju in uporabi sredstev za površinsko zaščito (barve, laki, emajli), lepil, tesnilnih mas in tiskarskih barv	2.145.852	2.379.961
09 00 00 Odpadki pri fotografskih dejavnostih	17.104	61.800
10 00 00 Anorganski odpadki iz termičnih procesov	3.034.542	8.262.582
11 00 00 Anorganski odpadki iz obdelave in površinske zaščite kovin in hidrometalurgije barvnih kovin	84.380	101.939
12 00 00 Odpadki iz mehanskih postopkov oblikovanja in površinske obdelave kovin in plastike	165.054.374	124.157.509
13 00 00 Odpadna olja (razen jedilnih olj, 05 00 00 in 12 00 00)	3.603.704	3.617.422
14 00 00 Odpadki iz uporabe organskih topil (razen 07 00 00 in 08 00 00)	229.040	361.026
15 00 00 Embalaža, absorbenti, čistilne krpe, filtrirna sredstva in zaščitne obleke, ki niso navedeni drugje	1.803.289	21.379.712
16 00 00 Odpadki, ki niso navedeni drugje v katalogu	27.859.975	30.592.394
17 00 00 Gradbeni odpadki in ruševine (vključno z odpadnimi materiali pri gradnji cest)	69.813.838	172.399.372
18 00 00 Odpadki iz zdravstva in veterinarstva ter z njimi povezanih raziskav (brez odpadkov iz kuhinj in restavracij v ustanovah zdravstva in socialnega varstva)	699.069	19.164
19 00 00 Odpadki iz naprav za obdelavo odpadkov, naprav za čiščenje odpadne vode in objektov vodooskrbe	1.597.538	870.765
20 00 00 Komunalni odpadki in njim podobni odpadki iz industrije, obrti in storitvenih dejavnosti, vključno z ločeno zbranimi frakcijami	50.976.611	88.656.476
Skupaj	348.791.647	482.268.835

Graf 5: Količine zbranih odpadkov v Sloveniji v letih 1999 in 2000 (v kilogramih)

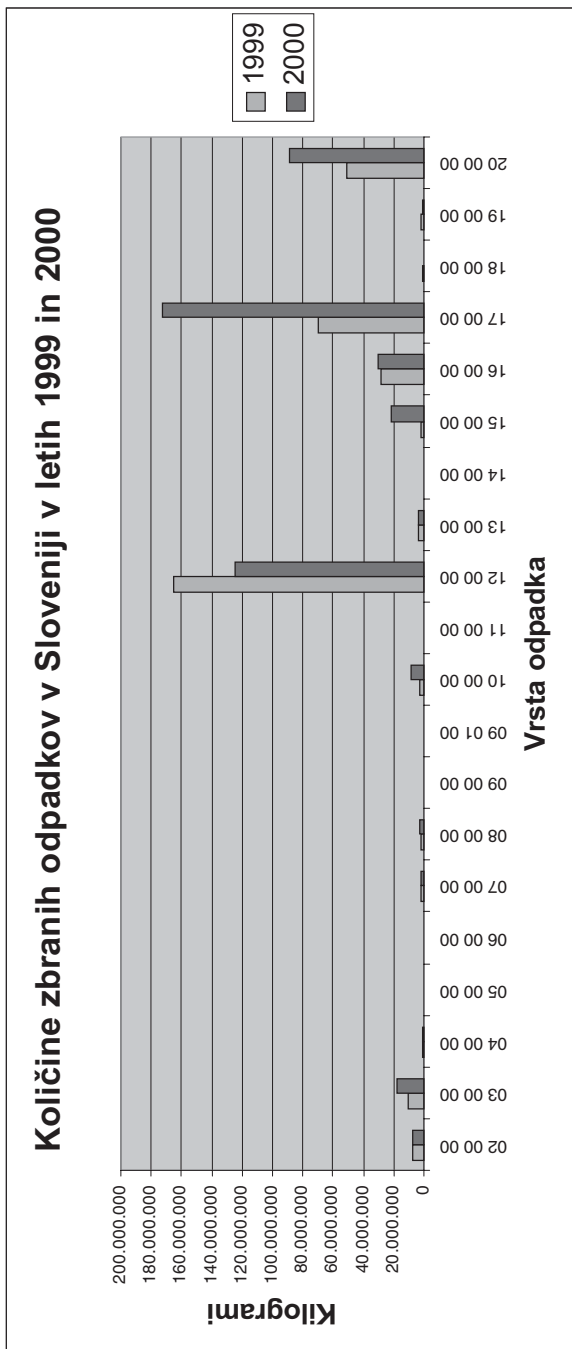

Tabela 15: Količina predelanih odpadkov v Sloveniji v letih 1999 in 2000 (v kilogramih)

Naziv	1999	2000
02 00 00 Odpadki iz kmetijstva, vrtnarstva, lova, ribištva, ribogojstva in proizvodnje hrane	0	170.000
03 00 00 Odpadki iz obdelave in predelave lesa in proizvodnje papirja, kartona, lepenke, vlaknine, plošč in pohištva	1.684.807	1.832.924
05 00 00 Odpadki pri predelavi in čiščenju zemeljskega plina oz. Nafte, in pirolize premoga	2.157.680	432.960
07 00 00 Odpadki iz organskih kemijskih procesov	333.027	1.948.920
08 00 00 Odpadki pri proizvodnji, pripravi, trženju in uporabi sredstev za površinsko zaščito (barve, laki, emajli), lepil, tesnilnih mas in tiskarskih barv	23.760	53.762
10 00 00 Anorganski odpadki iz termičnih procesov	6.694.565	9.776.539
11 00 00 Anorganski odpadki iz obdelave in površinske zaščite kovin in hidrometalurgije barvnih kovin	1.081.988	1.068.537
12 00 00 Odpadki iz mehanskih postopkov oblikovanja in površinske obdelave kovin in plastike	28.420	7.535.350
13 00 00 Odpadna olja (razen jedilnih olj, 05 00 00 in 12 00 00)	884.200	943.110
14 00 00 Odpadki iz uporabe organskih topil (razen 07 00 00 in 08 00 00)	139.910	179.059
15 00 00 Embalaža, absorbenti, čistilne krpe, filtrirna sredstva in zaščitne obleke, ki niso navedeni drugje	3.722.841	4.111.590
16 00 00 Odpadki, ki niso navedeni drugje v katalogu	22.527.406	24.830.791
17 00 00 Gradbeni odpadki in ruševine (vključno z odpadnimi materiali pri gradnji cest)	66.757.894	142.793.551
19 00 00 Odpadki iz naprav za obdelavo odpadkov, naprav za čiščenje odpadne vode in objektov vodooskrbe	754.246	2.588.377
20 00 00 Komunalni odpadki in njim podobni odpadki iz industrije, obrti in storitvenih dejavnosti, vključno z ločeno zbranimi frakcijami	42.492.826	101.825.735
Skupaj	149.283.570	300.091.205

Graf 6: Količina predelanih odpadkov v Sloveniji v letih 1999 in 2000 (v kilogramih)

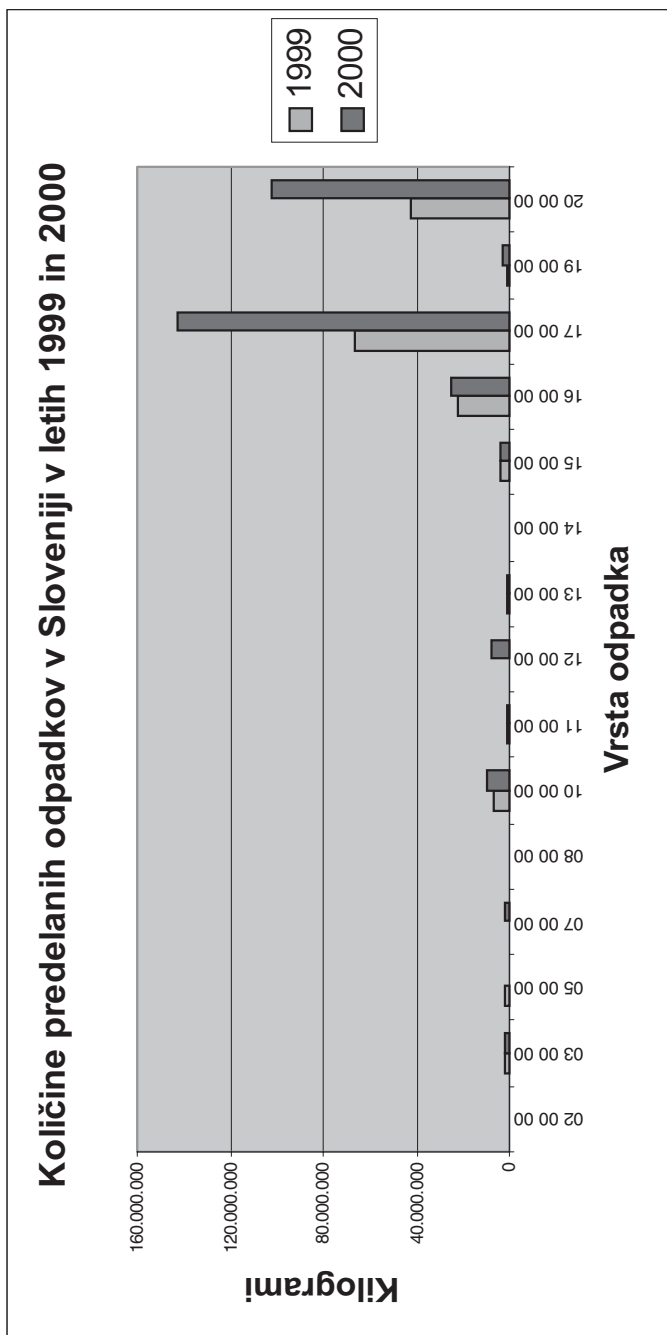
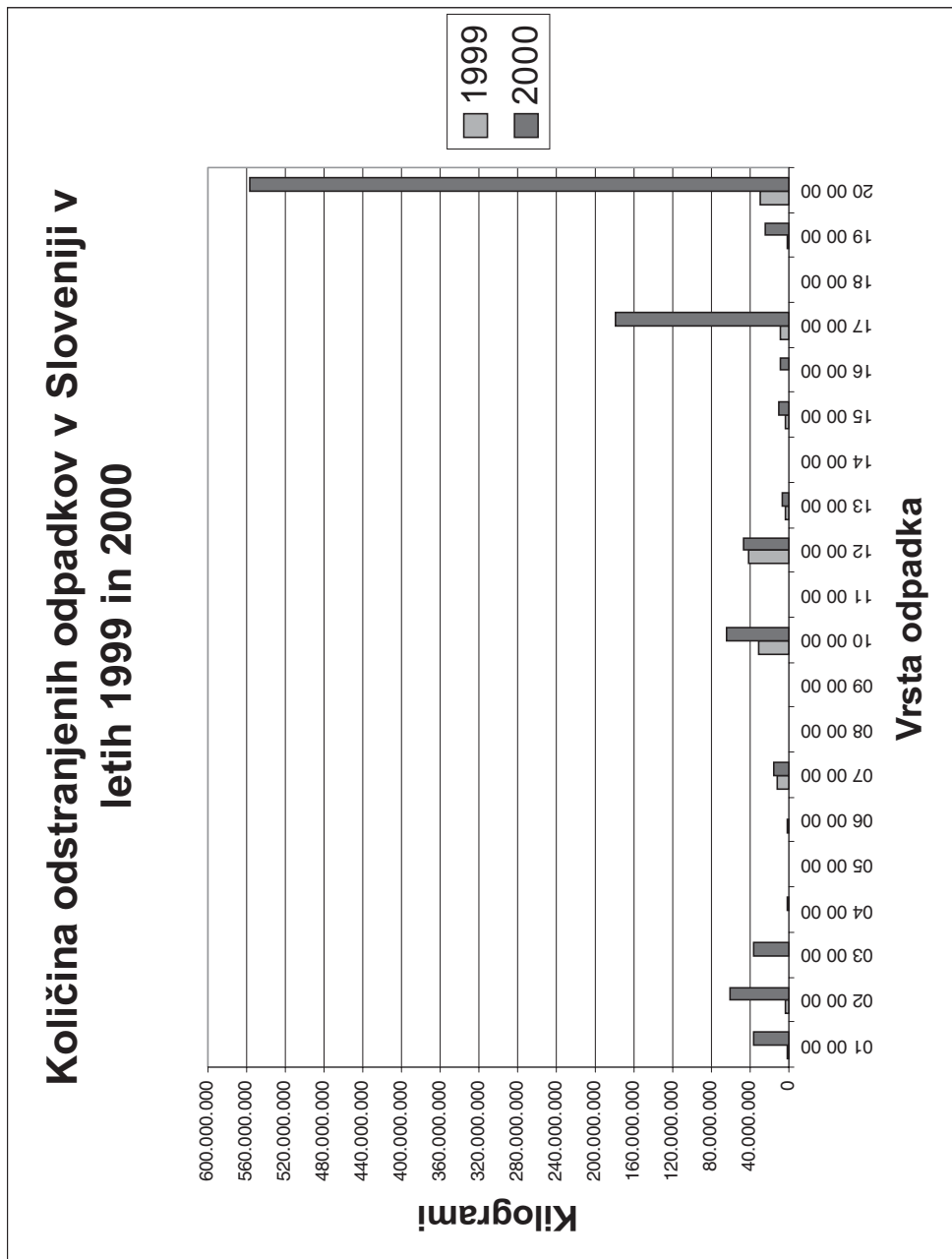

Tabela 16: Količina odstranjenih odpadkov v Sloveniji v letih 1999 in 2000 (v kilogramih)

KŠO	Naziv	1999 (kg)	2000 (kg)
01 00 00	Odpadki pri raziskavah, rudarjenju, pripravi in predelavi rudnin	1.646.000	37.294.910
02 00 00	Odpadki iz kmetijstva, vrtnarstva, lova, ribištva, ribogojstva in proizvodnje hrane	2.778.766	60.640.581
03 00 00	Odpadki iz obdelave in predelave lesa in proizvodnje papirja, kartona, lepenke, vlaknine, plošč in pohištva	207.300	36.318.032
04 00 00	Odpadki pri proizvodnji usnja in tekstilij	470	905419
05 00 00	Odpadki pri predelavi in čiščenju zemeljskega plina oz. Nafta, in pirolize premoga	121.105	249.650
06 00 00	Odpadki iz anorganskih kemijskih procesov	2.356.545	520.965
07 00 00	Odpadki iz organskih kemijskih procesov	13.015.267	14.976.296
08 00 00	Odpadki pri proizvodnji, pripravi, trženju in uporabi sredstev za površinsko zaščito (barve, laki, emajli), lepil, tesnilnih mas in tiskarskih barv	235.658	696.662
09 00 00	Odpadki pri fotografskih dejavnostih	97.600	600
10 00 00	Anorganski odpadki iz termičnih procesov	31.545.040	64.475.980
11 00 00	Anorganski odpadki iz obdelave in površinske zaščite kovin in hidrometalurgije barvnih kovin	215.345	163.910
12 00 00	Odpadki iz mehanskih postopkov oblikovanja in površinske obdelave kovin in plastike	41.946.624	46.187.702
13 00 00	Odpadna olja (razen jedilnih olj, 05 00 00 in 12 00 00)	2.933.236	7.618.505
14 00 00	Odpadki iz uporabe organskih topil (razen 07 00 00 in 08 00 00)	107.972	119.030
15 00 00	Embalaža, absorbenti, čistilne krpe, filtrirna sredstva in zaščitne obleke, ki niso navedeni drugje	3.109.978	10.176.989
16 00 00	Odpadki, ki niso navedeni drugje v katalogu	622.306	8.502.674
17 00 00	Gradbeni odpadki in ruševine (vključno z odpadnimi materiali pri gradnji cest)	8.457.374	178.472.720
18 00 00	Odpadki iz zdravstva in veterinarstva ter z njimi povezanih raziskav (brez odpadkov iz kuhinj in restavracij v ustanovah zdravstva in socialnega varstva)	64.577	463.849
19 00 00	Odpadki iz naprav za obdelavo odpadkov, naprav za čiščenje odpadne vode in objektov vodooskrbe	1.696.984	24.775.914
20 00 00	Komunalni odpadki in njim podobni odpadki iz industrije, obrti in storitvenih dejavnosti, vključno z ločeno zbranimi frakcijami	28.825.633	557.219.616
	Skupaj	139.983.780	1.049.780.004

Graf 7: Količina odstranjenih odpadkov v Sloveniji v letih 1999 in 2000 (v kilogramih)

Poročilo o proizvedenih, zbranih, predelanih ali odstranjenih nevarnih in drugih odpadkih za leto 1998 je bilo objavljeno v letu 2000 in vsebuje podatke, ki so bili delno s strani zavezancev posredovani v m³ in jih zato v tej predstavitvi nismo uporabili. Prav tako nismo vključili podatkov o proizvedenih, zbranih, predelanih ali odstranjenih nevarnih odpadkov v Sloveniji. Tudi seštevki – predvsem v klasifikacijski številki 20 00 00 (komunalni in njim podobni odpadki) niso zmeraj točni. Zato smo objavljene podatke ponovno sešteli in jih zgoraj objavili.

4.3 Izvajanje ukrepov iz pravilnika o ravnanju z odpadki v primerjavi z implementacijskimi predlogi EU

V letu 2000 je Evropska komisija za potrebe držav kandidatk pripravila poseben priročnik o implementaciji evropske okoljske zakonodaje. V priročniku so pregledno predstavljene tudi vse direktive s področja odpadkov. Komisija je za vsako direktivo pripravila pregledno tabelo ključnih implementacijskih ukrepov. Priročnik nima statusa pravno zavezujočega dokumenta, temveč status pripomočka za upravne organe in odgovorne oblasti pri izvajanju že prenesenih obveznosti v domači pravni red.

Kot smo lahko videli že pri izvajanju pravilnika o ravnanju z odpadki, se implementacijski ukrepi ne omejujejo zgolj na »izvajanje« vsebine pravilnika. Gre za ukrepe, ki se izvajajo na različnih ravneh upravnega odločanja, od načrtovanja, upravljanja, zagotavljanja tehnične podpore, finančnih ukrepov in zahtev poročanja komisiji.

V nadaljevanju smo pripravili tabelo o ključnih implementacijskih ukrepih s področja ravnanja z odpadki po priročniku Evropske komisije. V drugi koloni smo pripravili opisno oceno o izvajanju teh ukrepov v Sloveniji.

Tabela 17: Izvajanje ključnih implementacijskih ukrepov na področju ravnanja z odpadki v Republiki Sloveniji

Št. Ukrep	Implementacija v Sloveniji
1 Uprava, načrtovanje in zagotavljanje infrastrukture	
1.1 Določiti odgovorno upravno institucijo. Imela naj bi naslednje odgovornosti:	Za področje odpadkov je odgovorno ministrstvo za okolje in prostor.
· vzpostavitev seznama odpadkov v skladu z odločitvijo komisije 94/3/EC,	Seznam odpadkov je bil vzpostavljen in usklajen s sprejemom pravilnika o ravnanju z odpadki.
· pripraviti nacionalni program ravnanja z odpadki,	Slovenija je sprejela Strateške usmeritve za ravnanje z odpadki v letu 1996 in jih potrdila z Nacionalnim programom varstva okolja iz leta 1999.
· izdajanje dovoljenj za odstranjevanje in predelavo,	Agencija RS za okolje
· registriranje zbiralcev, prevoznikov in posrednikov,	Agencija RS za okolje
· zagotavljanje skladnosti in uveljavljanja zakonodaje o prepovedanem odstranjevanju odpadkov in	Skladnost in uveljavljanje izvaja Inšpektorat RS za okolje in prostor.

- izvajati inšpekcijo naprav za ravnanje z odpadki.

Inšpekcijski nadzor izvaja Inšpektorat RS za okolje in prostor. V letu 2001 se je inšpektorat osredotočil predvsem na izvajanje pravilnika o odlaganju odpadkov.

2 Zakonodaja	
2.1 Vzpostaviti celovito strategijo ravnanja z odpadki na vladni ravni z upoštevanjem načel iz smernice o odpadkih, določitev časovnih rokov in jasno določenimi odgovornostmi.	Strateške usmeritve iz leta 1996 sicer upoštevajo »evropska« načela ravnanja z odpadki, vendar so bile strateške usmeritve v celoti popolnoma neoperativne.
2.2 Pripraviti pregled obstoječih naprav za odstranjevanje odpadkov in določiti potrebne dodatne zmogljivosti za vzpostavitev potrebne mreže objektov za ravnanje z odpadki.	V letih 1994 in 1998 sta bila opravljena pregleda vseh odlagališč (komunalnih in industrijskih odpadkov) v Sloveniji. SURO so predvidele potrebne kapacitete za ravnanje z odpadki – z uporabo t.i. »top-down« pristopa. V obeh primerih so bili razpoložljivi podatki nezadostni za sprejemanje bistvenih odločitev. Zakonodaja ne zahteva vodenja evidence naprav za ravnanje z odpadki. Z uvedbo sistema dovoljenj za ravnanje z odpadki je Agencija RS za okolje pridobila vpogled v zmogljivosti obstoječih naprav za ravnanje z odpadki, vendar podatki niso dostopni.
2.3 Pripraviti operativni program ravnanja z odpadki v katerem so določene: <ul style="list-style-type: none"> · vrste, količine in viri odpadkov za predelavo in odstranjevanje, · splošne tehnične zahteve, · posebne zahteve za posamezne odpadke in · primerne lokacije za odstranjevanje odpadkov. 	Ministrstvo za okolje in prostor še ni pripravilo operativnih programov za ravnanje z nenevarnimi ali nevarnimi odpadki. Pripravljen je bil le operativni program za ravnanje z embalažo in odpadno embalažo.
2.4 Pripraviti odločitev ali bodo povzročitelji odpadkov, ki zanje sami poskrbijo, oproščeni postopka za pridobivanje dovoljenja za ravnanje z odpadki.	Pravilnik o ravnanju z odpadki je določil, da morajo tudi tisti povzročitelji, ki predelujejo ali odstranjujejo lastne odpadke pridobiti posebno dovoljenje.
2.5 Identificirati podjetja za prevoz odpadkov za svoje potrebe ali za potrebe drugih in pripraviti odločitev ali bo tudi za prevoz odpadkov potrebna posebna avtorizacija.	Pravilnik o ravnanju z odpadki je določil, da morajo tudi prevozniki odpadkov pridobiti posebno potrdilo o vpisu v evidenco prevoznikov odpadkov.
2.6 Pripraviti ukrepe za spodbujanje preprečevanje in zmanjševanje nastajanja odpadkov, predelovanje odpadkov in njihovo uporabo kot energetskega vira. Le-to lahko vključuje naslednje spodbujevalne ukrepe za: <ul style="list-style-type: none"> · razvoj čistih tehnologij za varčevanje z naravnimi viri, · tehnični razvoj in trženje proizvodov, oblikovanih tako, da imajo čim manjši nevarnostni potencial, · spodbujanje razvoja tehnik za varno odstranjevanje nevarnih snovi v odpadkih, namenjenih predelavi, · predelovanje odpadkov in · uporabo odpadkov kot energetskega vira. 	Na področju spodbujanja zmanjševanja in preprečevanja nastajanja odpadkov je ministrstvo za okolje in prostor v zadnjih letih iniciativo pretežno prepuščalo gospodarstvu. Slovenija še vedno nima centra za čisto proizvodnjo (čeprav je bil v letu 2001 izveden projekt čiste proizvodnje v obliki delavnic za podjetja). S stališča trajnostnega razvoja je sežiganje odpadkov najmanj zaželena različica – na tem področju je ministrstvo za okolje in prostor storilo še največ, saj je aktivno podprlo vse pobude za izgradnjo sežigalnice v Sloveniji.
2.7 Zbirati podatke o vrstah in količinah odpadkov ter o napravah za ravnanje z odpadki.	Pravilnik o ravnanju z odpadki je določil obveznost poročanja povzročiteljev, zbiralcev, predelovalcev in odstranjevalcev odpadkov. Agencija RS za okolje je do leta 2002 objavila dve poročili o odpadkih. Vendar je vrednost teh poročil, ki niso opremljena z nikakršnimi dodatnimi informacijami (objavljene so zgolj količine po posamičnih vrstah odpadkov) neznatna.

2.8 Vodenje evidence o podjetjih, ki predelujejo ali odstranjujejo le svoje odpadke.	Agencija RS za okolje vodi evidenco povzročiteljev odpadkov, ki predelujejo le svoje odpadke.
2.9 Pripraviti oceno finančnih zahtev izvajanja smernice, predvsem stroškov priprave in vzpostavitve primerne mreže naprav za ravnanje z odpadki.	Ocena finančnih zahtev za izvajanje direktive je bila opravljena v procesu priprave nacionalnega programa varstva okolja in v sklopu evropskega projekta ocene stroškov in koristi približevanja držav kandidat.
2.10 Določiti vloge javnega in zasebnega sektorja.	
2.11 Vpeljati sistem »polne cene« za zagotovitev izvajanja načela onesnaževalec plača (PPP).	V letih 2000 in 2001 so občine, edine odgovorne za ravnanje z odpadki na lokalni ravni, v večini prešle na obračunavanje ravnanja z odpadki (predvsem odvoz/prezemanje odpadkov) po volumnu/prostornini. V nobeni občini se niso odločila za obračunavanje po kilogramih nastalih odpadkov. Ministrstvo za okolje in prostor je pripravilo odlok o oblikovanju cene storitev ravnanja z odpadki in navodilo občinam. Vlada je z začetkom leta 2001 sprostila cene komunalnih storitev, čeprav si je pridržala pravico, da daje soglasje k predlogom povišanja cen teh storitev v občinah. Z letom 2002 je bila uvedena taksa na obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov.
2.12 Pripraviti primerno ekonomsko orodje za spodbujanje izvajanja programa.	S prvim januarjem 2002 je pričela veljati uredba o taksi na obremenjevanje z odpadki. Takso plačujejo lastniki odlagališč, glede na količino biorazgradljivih odpadkov, ki se odlagajo na odlagališču. Tako zbrana sredstva naj bi prispevala k izgradnji celovitega sistema naprav za ravnanje z odpadki.
2.13 Zagotoviti dostopnost primerne mreže naprav za odstranjevanje odpadkov.	Glej točko 2.12
3 Zakonodaja in spremljanje	
3.1 Vzpostaviti ukrepe za zagotavljanje ustreznosti z zahtevami za predelavo ali odstranjevanje odpadkov brez ogrožanja zdravja ljudi in ogrožanja okolja in prepovedjo zapuščenja, odmetavanja in nenadzorovanega odstranjevanja odpadkov.	Vse naprave za ravnanje z odpadki morajo biti v skladu z zahtevami predpisov o emisijah snovi v zrak, vodo ali tla, ki določajo mejne emisijske vrednosti. Pravilnik o ravnanju z odpadki prepoveduje nenadzorovano odstranjevanje odpadkov. Takšno prepoved vsebujejo tudi občinski odloki o ravnanju z odpadki. Pravilnik o odlaganju odpadkov prepoveduje odlaganja neobdelanih odpadkov. Ta prepoved ni operacionalizirana, saj ni natančno določeno, kaj dejansko pomeni »obdelan« odpadke.
3.2 Vzpostaviti ukrepe, da imetniki odpadkov oddajajo odpadke javnim ali zasebnim zbiralcem, predelovalcem ali odstranjevalcem odpadkov, ki predelujejo ali odstranjujejo odpadke skladno s postopki iz dodatka IIA ali B smernice, predelujejo ali odstranjujejo odpadke sami v skladu s smernico.	
3.3 Vzpostaviti sistem avtorizacije in dovoljenj za ravnanje z odpadki z natančnim določanjem tipov in količin odpadkov, tehničnih zahtev, previdnostnih in varnostnih ukrepov, metode obdelave. Sistem avtorizacije in dovoljenj mora vsebovati tudi zahteve o vodenju evidenc in poročanju, vključno s postopki za registriranje izvzetih naprav.	Sistem je vzpostavljen. Za pridobitev dovoljenja za ravnanje z odpadki mora vlagatelj priložiti vsa potrebna dokazila. Vsi zavezanci morajo voditi evidence o svojem ravnanju z odpadki. Slovenski pravni red ne omogoča izjem.

3.4 Vzpostaviti in izvesti sisteme in postopke za registriranje prevoznikov in posrednikov odpadkov.	Prevozniki in posredniki morajo pridobiti potrdilo o vpisu v evidenco prevoznikov ali posrednikov odpadkov.
3.5 Vzpostaviti in izvesti sistem za nadzor naprav za ravnanje z odpadki.	Nadzor nad napravami ravnanja z odpadki je v rokah inšpektorata RS za ravnanje z odpadki.
3.6 Sprejeti pravila za vrste in količine odpadkov izvzetih dejavnosti – ob upoštevanju zahtev za varno predelavo in odstranjevanje odpadkov (4. člen).	Glej 2.4 in 2.5
3.7 Vzpostavitev evidence vseh podjetij, ki ravnavo z odpadki in so izvzete iz sistema dovoljenj.	Agencija RS za okolje redno objavlja evidence vseh podjetij v Uradnem listu in na svoji domači strani.
3.8 Zagotoviti usposabljanje za upravne organe in inšpektorje.	Poteka interno usposabljanje v obliki seminarjev. V letu 1999 in 2000 je v sklopu dejavnosti Izobraževalnega središča Miklošič potekalo več seminarjev na temo novih predpisov na področju ravnanja z odpadki. IRSOP izvaja interno usposabljanje za svoje inšpektorje.
4 Poročanje	
4.1 Vzpostaviti sistem poročanja in evidenc za zbiranje zahtevanih podatkov (glej 4.2).	Sistem poročanja in vodenja evidenc je vzpostavljen. Agencija RS za okolje je postavila posebno bazo podatkov v katero se vnašajo vsi podatki, pridobljeni po uradni dolžnosti in podatki o dovoljenjih za ravnanje z odpadki.
4.2 Obvestiti Evropsko komisijo o · pravilih za iz sistema dovoljenj izvzete naprave za ravnanje z odpadki.	Ta ukrep bo stopil v veljavo z dnem vstopa Republike Slovenije v polnopravno članstvo v EU.
4.3 Poročati Evropski komisiji o · ukrepih za izvajanje odpadkovne hierarhije · nacionalnem operativnem programu ravnanja z odpadki · ukrepih za preprečevanje gibanja odpadkov v neskladju z operativnim programom · ukrepih za izvajanje smernice · imenu, naslovu, vrsti in količinah odpadkov obravnavanih v posameznem obratu za odstranjevanje nevarnih odpadkov.	Glej 4.2
4.4 Javnosti omogočiti dostop do poročila.	Glej 4.2
5 Tehnična usposobljenost	
5.1 Zagotoviti tehnična navodila o čistih tehnologijah.	Ministrstvo za okolje in prostor ni pripravilo tovrstnih navodil.
5.2 Zagotoviti tehnična navodila o možnostih za zmanjševanje, ponovno uporabo, predelavo in reciklažo odpadkov.	Ministrstvo za okolje in prostor ni pripravilo tovrstnih navodil.
5.3 Zagotoviti tehnična navodila o metodah predelave, obdelave in odstranjevanja odpadkov v skladu z BATNEEC.*	Agencija RS za okolje je med letoma 1999 in 2002 objavila tehnična pojasnila k postopkom predelave in odstranjevanja odpadkov (dostopna tudi na domači strani ARSO) in pojasnila za razvrščanje odpadkov po klasifikacijskem seznamu odpadkov.
5.4 Zagotoviti tehnična navodila o postopkih za pridobivanje dovoljenj za ravnanje z odpadki.	Ministrstvo za okolje in prostor ni pripravilo tovrstnih navodil.
6 Komuniciranje in sodelovanje	
6.1 Odgovorno ministrstvo se mora posvetovati z deležniki pred uvajanjem novih predpisov.	Ministrstvo za okolje in prostor predloge novih predpisov predstavlja različnim deležnikom. Večina predpisov je bila v delovni različici na razpolago javnosti z možnostjo komentiranja. Vendar obstoječi sistem ne zagotavlja transparentnosti sodelovanja različnih deležnikov in upoštevanja njihovih mnenja ali predlogov.

6.2 Oblikovati in izvajati komunikacijski program za spodbujanje povzročiteljev odpadkov za minimizacijo odpadkov in izrabo procesov višje na odpadkovni hierarhiji.

Zaradi težav z zagotavljanjem lokacij se ministrstvo za okolje in prostor osredotoča na oblikovanje komunikacijskih prijemov za obveščanje lokalnih odločevalcev. Programa za spodbujanje minimizacije odpadkov ministrstvo ni pripravilo.

* Best Available Technique Not Entailing Excessive Costs

4.4 Pravidnik o odlaganju odpadkov

Pravidnik o odlaganju odpadkov je bil objavljen v začetku leta 2000.⁷⁷ Pravidnik je bil oblikovan kot transpozicijski pravni akt za evropsko direktivo o odlaganju odpadkov iz leta 1999.⁷⁸ Pravidnik določa obvezna ravnanja in druge pogoje za odlaganje odpadkov ter pogoje in ukrepe v zvezi z načrtovanjem, gradnjo, obratovanjem in zapiranjem odlagališč odpadkov ter upravljanje z odlagališči po njihovem zaprtju. Velika večina določil tega pravilnika je pričela veljati po 31. decembru 2001.

V tem poglavju se osredotočamo na tiste obveznosti, ki so postale zavezujoče do vključno 1. januarja 2002.

Pravidnik je določil tri vrste odlagališč:

- za nevarne odpadke
- za nenevarne odpadki
- za inertne odpadke.

Upravljalci odlagališč, ki bodo prenehala obratovati do 31. decembra 2003, so bili zavezani, da to do 31. decembra 2000 sporočijo Upravi RS za varstvo narave (danes Agencija RS za okolje – ARSO).

Od 1. januarja 2002 se na odlagališčih lahko odlagajo le obdelani odpadki. Pravidnik »obdelavo odpadkov« definira kot »vsak fizikalni, termični, kemični ali biološki proces vključno s sortiranjem odpadkov, s katerim se spremenijo lastnosti odpadkov z namenom zmanjšanja njihove prostornine ali nevarnih lastnosti, lažjega ravnanja z njimi ali povečanja možnosti za njihovo predelavo.« Ta definicija je zelo široka, saj natančno ne določa, kaj dejansko obdelava je. Ali lahko k temu prištejemo tudi kompaktiranje odpadkov (teptanje s posebnim težkim delovnim strojem, kompaktorjem), saj gre v tem primeru za fizikalni proces z namenom zmanjšanja prostornine odpadkov?

Pravidnik je določil obveznost preverjanje odpadkov – imetnik odpadkov mora zagotoviti oceno odpadkov, s katero se ugotovljajo lastnosti odpadkov, pomembne za odlaganje. Namen ocenjevanja odpadkov je preprečiti vnos odpadkov, onesnaženih z nevarnimi snovmi. Ocena mora temeljiti na kemični analizi odpadkov. Ocena ni potrebna za:

1. odpadke istega imetnika, če njihova skupna odložena količina v obdobju zaporednih štirih mesecev ne presega 500 kg in je na podlagi razpoložljivih podatkov o odpadkih in njihovega vizualnega pregleda mogoče izključiti njihovo onesnaženost z nevarnimi snovmi;

2. odpadke istega imetnika, če njihova skupna odložena količina v obdobju enega leta ne presega 15 ton in imetnik pred pričetkom dostavljanja odpadkov pisno potrdi, da ta količina v dovoljenem obdobju ne bo prekoračena in da odpadki niso onesnaženi z nevarnimi snovmi, pri čemer morajo biti vrsta, izvor in kraj nastanka vsake pošiljke v celoti znani, in

3. obdelane komunalne odpadke.

Odlaganje odpadkov, za katere je ocena obvezna, je od 1. januarja 2001 dovoljeno le, če je ta ocena predhodno tudi izdelana in podana v obliki predpisanega formularja. Pravilnik je določil, da lahko ocene odpadkov izvajajo le osebe, ki so pridobila pooblastilo Agencije RS za okolje. Pri tem so bile velike težave, saj je tovrstnih »oseb« oziroma institucij, ki bi imele na voljo potrebno opremo, znanje in druge vire v skladu s pogoji za pridobitev pooblastila, v Sloveniji malo. To je razvidno tudi iz pravilnika, ki dopušča izdajo pooblastila z veljavnostjo do 31. decembra 2003. Po 1. januarju 2004 bodo veljali strožji pogoji.

Pravilnik je od 1. julija 2000 določil upravljalcu obveznost, da še pred odložitvijo zagotovi pregled predpisane dokumentacije o odpadkih in zagotovi ugotavljanje istovetnosti odpadkov glede na vrsto, količino in njihove lastnosti. Dokumentacijo – evidenčni list o ravnanju z odpadki, določa pravilnik o ravnanju z odpadki, ki omogoča sledljivost odpadkov v sistemu ravnanja z odpadki.

Ena od najpomembnejših novosti pravilnika je – obvezno tehtanje odpadkov pred prevzemom na odlagališču. Upravitelji odlagališč so morali tehtanje zagotoviti do 1. julija 2001. V Sloveniji so pred letom 2000 tehtali odpadke le na petih (5) odlagališčih od skoraj 60-tih. Brez tehtanja je bilo nemogoče zagotoviti realne podatke o količinah odpadkov.

Upravitelj mora zagotoviti tudi vizuelno preverjanje odpadkov od imetnikov iz 1. in 2. točke zgoraj – ogled odpadkov in primerjava s pričakovano vsebino; v primeru nejasnosti se lahko tako prepreči odložitev potencialno z nevarnimi snovmi onesnaženih odpadkov.

Od 31. 12. 2000 morajo vsi upravjalci voditi poslovnik za obratovanje odlagališča. Najkasneje do 31. decembra 2001 morajo zagotoviti vzpostavitev obratovalnega dnevnika, v katerega se dnevno vpisujejo podatki o:

- količini, vrsti in imetniku prevzetih odpadkov,
- izvajanju postopkov preverjanja odpadkov iz prvega odstavka 18. člena tega pravilnika,
- kraju odložitve prevzetih odpadkov na območju telesa odlagališča,
- ugotovitvah o pomanjkljivi ali napačni dokumentaciji ali dvomljivi istovetnosti odpadkov,
- o začasnem skladiščenju ali zavrnitvi določenih odpadkov,
- opravljenih vzdrževalnih delih na odlagališču,
- rednih pregledih telesa odlagališča ter objektov in naprav odlagališča, in
- izrednih in drugih pomembnih dogodkih v zvezi z obratovanjem odlagališča.

Prav tako od 31. decembra 2001 morajo upravjalci zagotavljati izvajanje obratovalnega monitoringa, ki obsega:

- meritve meteoroloških parametrov,
- meritve in izračunavanje emisije snovi v zrak iz odlagališča,
- meritve emisije snovi pri odvajanju izcedne vode in onesnažene padavinske vode s površin odlagališča, in
- meritve parametrov onesnaženosti podzemnih voda z nevarnimi snovmi, če so v vplivnem območju odlagališča.

Meritve emisij snovi pri odvajanju izcedne in onesnažene padavinske vode se opravljajo v skladu z Uredbo o emisiji snovi pri odvajanju izcedne vode iz odlagališč odpadkov.⁷⁹

Na vseh odlagališčih so do 1. januarja 2002 morale biti izpolnjene še naslednje zahteve:

- ograjenost z 2-metrsko ograjo, razen v primerih, ko so naravne danosti takšne, da ni možen pristop ljudi in divjadi;
- dovolj velike površine za izvajanje postopka prevzema in preverjanja odpadkov ter parkirni in obračalni prostor;
- oprema za preprečevanje prenašanja prahu in blata s transportnimi vozili z odlagališča na javne ceste;
- skladiščni prostor za začasno odlaganje odpadkov, pri katerih se je pojavil dvom o njihovi primernosti za odlaganje.

Nenazadnje so morali vsi upravitelji do 1. julija 2000 namestiti tablo z navedbo svojega imena, vrsti odlagališča in obratovalnem času ter do 31. decembra 2000 določiti in Agenciji RS za okolje sporočiti imena odgovornih oseb za prevzemanje in preverjanje odpadkov.

Tabela 18: Pregled obveznosti iz Pravilnika o odlaganju odpadkov do 1. januarja 2002

Obveznost	Člen	Rok
Odpadke je dovoljeno odlagati samo na odlagališčih odpadkov	4	5. februar 2000
Prepoved odlaganja nekaterih vrst odpadkov	9	5. februar 2000
Razvrstitev odlagališča v eno od kategorizacij	62	5. februar 2000
Namestiti tablo pri vhodu na odlagališče	41, 63	1. julij 2000
Zagotoviti pregled spremne dokumentacije in vizuelni pregled odpadkov	20, 63	1. julij 2000
Tehtanje odpadkov	20, 63	1. julij 2000
Določiti odgovorno osebo in njenega namestnika	47, 63	31. december 2000
Pripraviti poslovnik odlagališča	48, 63	31. december 2000
Zagotoviti oceno odpadkov – kjer je to potrebno	11, 59	1. januar 2001
Zagotoviti kontrolne kemične analize	26, 63	31. december 2001
Zagotoviti obratovalni dnevnik za nevarne in nenevarne odpadke	52, 63	31. december 2001
Program in izvajanje obratovalnega monitoringa	49, 63	31. december 2001

Zaščitna ograja	41, 63	31. december 2001
Prostor za pranje vozil	41, 63	31. december 2001
Parkirne in obračalne površine	41, 63	31. december 2001
Preprečevanje prašenja	41, 63	31. december 2001
Začasno skladišče za zavrnjene odpadke	41, 63	31. december 2001
Redne preglede telesa odlagališča	51, 63	31. december 2001
Dovoljeno odlaganje le obdelanih odpadkov	5, 58	1. januar 2002

4.5 Izvajanje in uveljavljanje pravilnika o odlaganju odpadkov

Večina zahtev za obdobje do 1. januarja 2002 je bila upravne, administrativne narave. Tehnični ukrepi se predvsem nanašajo na podporo zagotavljanja kakovostnih nizov podatkov (teža) o vrstah, količinah in virih odpadkov, ki se odlagajo na odlagališčih.

Ker imamo v Sloveniji samo eno odlagališče nevarnih odpadkov (Metava pri Mariboru) smo se pri spremljanju izvajanja določil pravilnika o odlaganju odpadkov omejili na odlagališča t. i. komunalnih odpadkov.

Na podlagi različnih podatkovnih baz (VGP Drava, MOP, IRSOP) in telefonskega preverjanja smo identificirali 53 aktivnih odlagališč komunalnih odpadkov.

Tabela 19: Aktivna odlagališča komunalnih odpadkov v Republiki Sloveniji, stanje januar 2002

OBČINA	ODLAGALIŠČE
1. Ajdovščina	Dolga poljana
2. Brežice	Dobova
3. Celje	Bukovžlak
4. Cerknica	Rakek-Pretržje
5. Črnomelj	Vranoviči
6. Domžale	Dob
7. Dravograd	Černeče
8. Gornja Radgona	Hrastje-Mota
9. Gornji Grad	Bočna
10. Grosuplje	Špaja
11. Hrastnik	Unično
12. Idrija	Ljubevč
13. Idrija	Raskovec*
14. Ilirska Bistrica	Jelšane
15. Izola	Izola
16. Jesenice	Mala Mežakla
17. Kamnik	Suhadole
18. Kočevje	Mozelj
19. Koper	Dvori - Sv. Anton
20. Kranj	Tenetiše
21. Krško	Spodnji stari grad
22. Laško	Strensko
23. Lendava	Dolga vas
24. Litija	Širjava
25. Ljubljana	Barje
26. Ljutomer	Ljutomer
27. Logatec	Ostri vrh
28. Maribor	Pobrežje
29. Metlika	Bočka
30. Murska Sobota	Puconci

31. Nova Gorica	Stara gora	43. Slovenj Gradec	Mislinjska Dobrava
32. Novo mesto	Leskovec	44. Slovenska Bistrica	Pragersko
33. Ormož	Dobrava	45. Slovenske Konjice	Graščak
34. Piran	Dragonja	46. Škofja Loka	Draga
35. Postojna	Stara vas	47. Tolmin	Štrklepci*
36. Ptuj	Brstje	48. Tolmin	Volče
37. Radeče	Hotemež*	49. Trbovlje	Neža
38. Radlje ob Dravi	Gortina, Zg. Muta	50. Trebnje	Cvibljje
39. Ravne na Koroškem	Holmec	51. Tržič	Kovor
40. Ribnica	Mala gora	52. Velenje	Velenje
41. Rogaška Slatina	Tuncovec	53. Zagorje	Kamnlom Zagorje
42. Sežana	Sežana		

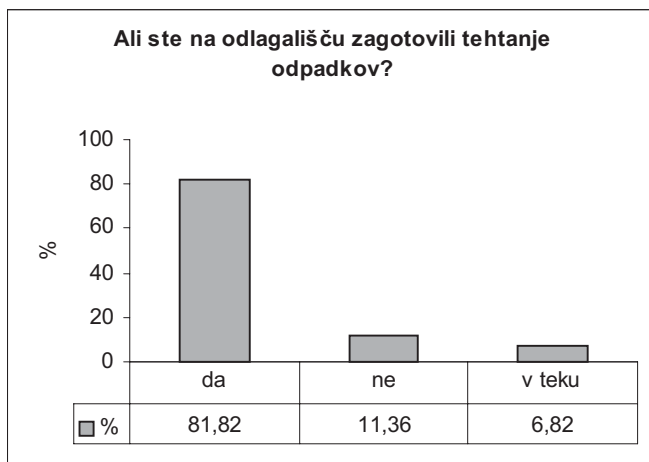
Na teh odlagališčih se letno odloži približno 1.043.000 ton odpadkov iz gospodinjstev in njim podobnih odpadkov iz industrije in obrti ter preostalih odpadkov iz klasifikacijskega seznama odpadkov (skupine od 01 do 20). K temu lahko dodamo še tiste, katerih odlaganje na obstoječih odlagališčih – tistih, ki so obratovala pred 5. februarjem 2000 – bo po 1. januarju 2003 prepovedano.

Na podlagi temeljite analize pravilnika smo pripravili poseben vprašalnik, katerega smo v začetku januarja posredovali upravljem odlagališč po Sloveniji. Do 1. februarja smo dobili vrnjenih 48 vprašalnikov ter dodatne informacije o odlagališčih v Idriji (Raskovec), Tolminu (Štrklepci) in Kamniku (Suhadole), kjer se nahaja prekladalna postaja ter odlagališče inertnih odpadkov za potrebe občine Kamnik.

Izpolnjenih vprašalnikov nam niso vrnili upravjalci odlagališč v Kopru (Dvori – Sv. Anton), Krškem (Drnovo) in Postojni (Stara Vas). V telefonskih intervjujih (vodenih na podlagi pripravljenega vprašalnika) smo pridobili še dodatne informacije v zvezi z izvajanjem nekaterih določil odredbe o ravnanju z ločenimi frakcijami komunalnih odpadkov.⁸⁰ Negativno so se odzvali le v Tržiču (Kovor) in nam na vprašanja niso bili pripravljene odgovarjati, medtem ko v Krškem nismo uspeli priklicati osebe, ki bi imela pooblastilo za dajanje informacij.

Podatke smo preverili s primerjavo podatkov Inšpektorata RS za okolje in prostor, ki je v letu 2001 intenzivno spremljal izvajanje zahtev pravilnika o odlaganju odpadkov. Nejasnosti iz vprašalnikov smo še dodatno preverjali s pomočjo telefonskih stikov z izpolnjevalci. Podatke smo statistično obdelali ter pripravili pregled izvajanja po odlagališčih in po temah.

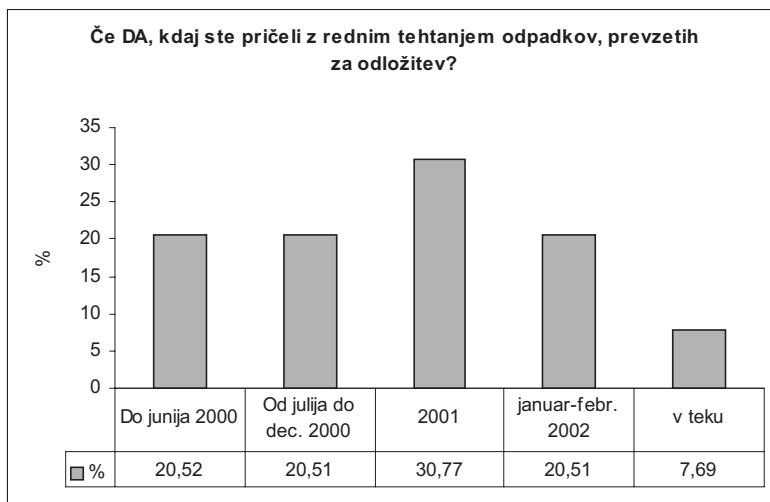
4.5.1 Tehtanje odpadkov

Graf 8: Tehtanje odpadkov

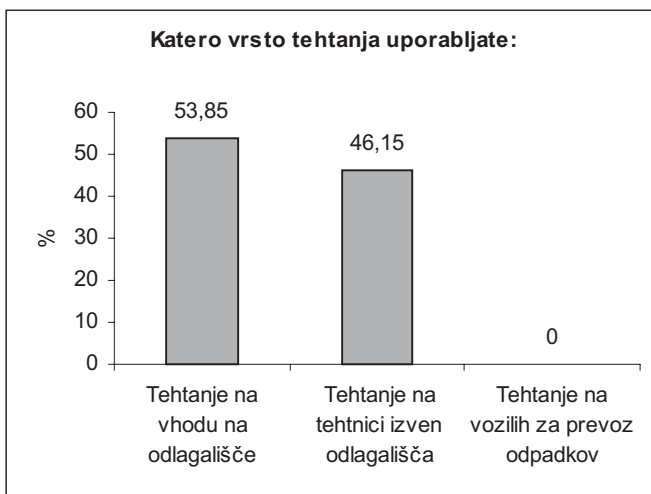
Na 82 % ali na 36 odlagališčih so do decembra 2001 zagotovili tehtanje odpadkov, medtem ko na 11 % ali v 5 primerih še ne tehtajo odpadkov. V treh primerih naj bi tehtnico zgradili v začetku leta 2002.

Rok za izpolnitev zahteve je bil 1. julij 2000. Zaradi tega smo prvemu vprašanju dodali še vprašanje o tem, kdaj se je pričelo z rednim tehtanjem odpadkov. Odgovori so dali drugačno izhodiščno podobo.

Graf 9: Pričetek tehtanja odpadkov

Tako je redno tehtanje do junija 2000 zagotovila le ena petina (20 %) vseh upravljalcev odlagališč. Do konca leta 2000 pa še dodatna petina. V leto 2001 je tehtanje odpadkov na odlagališčih zagotovilo 41 %. 30 % upravljalcev je tehtanje zagotovilo v letu 2001, medtem ko je 28 % upravljalcev napovedalo tehtanje v začetku leta 2002. Glede na vprašalnike pet upravljalcev odlagališč še ni zagotovilo tehtanja na sami deponiji.

Graf 10: Vrsta tehtanja odpadkov

Od 39 odlagališč, jih 54 % odstotkov zagotovilo tehtanje na vhodu na odlagališče, 46 % jih je zagotovilo tehtanje na tehtnici izven odlagališča. Velika večina upravljalcev odlagališč, ki so se odločili za tehtanje na tehtnici izven odlagališča, je tehtanje zagotovilo šele v letu 2001 in je v teh primerih tako šlo za izsiljeno odločitev zaradi povečane dejavnosti okoljskih inšpektorjev. V posameznih primerih so anketiranci dodali, da se ne tehta vsak dovoz na odlagališče. V Ptujju so, na primer, tehtanje zagotovili na balirni napravi, kjer se stiskajo, balirajo in tehtajo predvsem mešani komunalni odpadki.

V nobenem primeru se upravljalca odlagališča (ali lokalno komunalno podjetje) ni odločil za uvedbo tehtanja odpadkov neposredno na vozilih za prevoz odpadkov. Tehtanje na vozilih poteka pri prevzemanju odpadkov od povzročitelja (gospodinjstva, industrije...). Na podlagi dejanske teže odpadkov se povzročitelju nato izstavi račun za odvoz odpadkov. Pravilnik o ravnanju z odpadki je odprl možnost obračunavanja odpadkov po volumnu odpadkov ali po njihovi teži (namesto obračunavanja po kvadraturi bivališč, številu oseb v gospodinjstvu, kot je bilo do takrat v navadi). Vse slovenske občine, ki so na podlagi tega pravilnika pripravile lokalne odloke obračunavanju odvoza odpadkov so se odločile za obračunavanje po volumnu, t.j. po volumnu posode za odpadke (najpogosteje gre za 120 l ali 240 l posode za gospodinjstva in večje posode za obrt in industrijo). Takšna odločitev seveda ne preseneča, saj bi (s stališča komunalnega podjetja) tehtanje odpadkov na vozilu ob prevzemu pri gospodinjstvih zagotovilo pravičnejše obračunavanje za

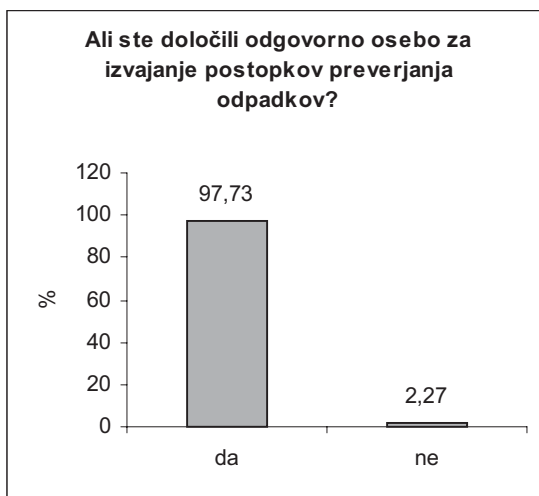
povzročitelja in več dela za komunalno podjetje: hkrati bi bili povzročitelji še dodatno vzpodbujani k zmanjševanju odpadkov na izvoru. Kolikor nam je v pogovorih s predstavniki komunalnih podjetij uspelo izvedeti – se takšen pristop nikjer v svetu še ni izplačal ali da gre zgolj za kakšen osamljen poskus.

4.5.2 Odgovorna oseba

Upravljelec obstoječega odlagališča je po pravilniku o odlaganju odpadkov zavezan določiti odgovorno osebo in njenega namestnika za preverjanje vseh dostavljenih odpadkov, ki vključuje pregled predpisane dokumentacije o odpadkih in ugotavljanje istovetnosti odpadkov glede na vrsto, količino in njihove lastnosti. Upravljelec odlagališča mora pri prevzemu odpadkov zagotoviti odzvem reprezentativnih vzorcev naključno izbranih prevzetih odpadkov zaradi preverjanja njihove istovetnosti s kontrolno kemično analizo.

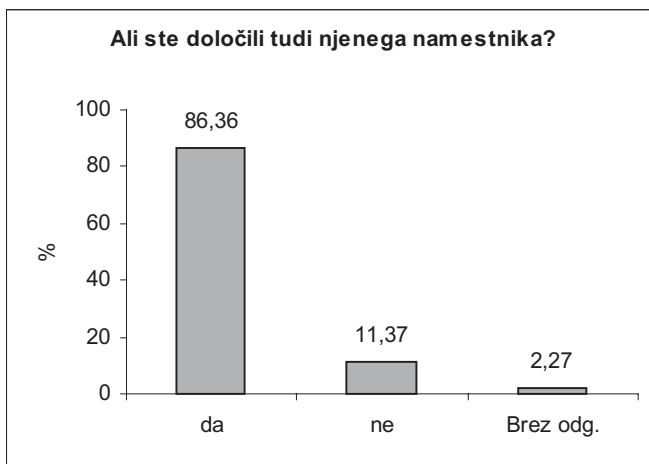
Podatke o njej je moral sporočiti inšpektoratu za okolje in prostor do 31. decembra 2000.

Po podatkih IRSOP so do januarja 2002 odgovorno osebo določili vsi upravljalci odlagališč, čeprav po podatkih iz vprašalnikov izhaja, da vsaj v enem primeru temu ni tako, oziroma izpolnjevalec ni odgovoril nato vprašanje.

Graf 11: Odgovorna oseba

Vendar na petih odlagališčih ali v 11,37 % primerov, upravljalci odlagališč niso določili namestnika odgovorne osebe. Z drugimi besedami – v primeru odsotnosti odgovorne osebe na odlagališču ni nobene osebe, ki bi zagotavljala preverjanje dostavljenih odpadkov. Ni bilo mogoče ugotoviti ali se odgovorne osebe tudi dejansko nahajajo na odlagališču v času obratovalnih ur ali so na odlagališču prisotni pretežno njihovi namestniki.

Graf 12: Namestnik odgovorne osebe

4.5.3 Poslovník obratovanja odlagališča

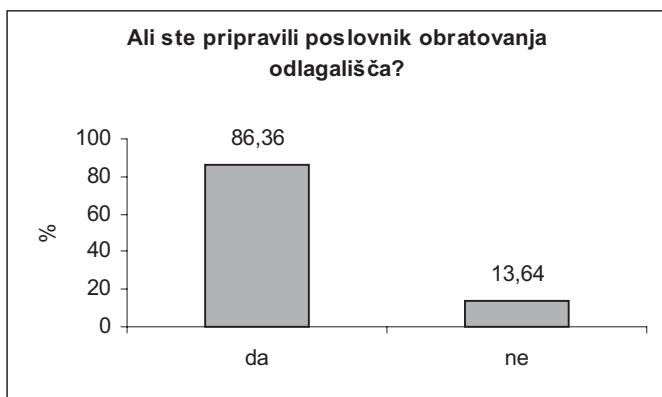
Pravilnik o odlaganju odpadkov je določil, da mora upravljalec odlagališča do 31. decembra 2000 pripraviti poslovnik obratovanja odlagališča. Poslovnik mora obsegati naslednje vsebine:

1. naziv upravljalca odlagališča in vrsto odlagališča,
2. seznam vrst in količin odpadkov, ki se skladno z dovoljenjem lahko odlagajo,
3. podatke o obratovanju odlagališča:
 - a) obratovalni čas odlagališča,
 - b) opis načina prevzemanja in preverjanja odpadkov,
 - c) opis načina in metod odlaganja odpadkov v telo odlagališča,
 - d) opis ravnanja z izcedno in padavinsko vodo in odlagališčnimi plini,
4. navodila za izvajanje postopkov preverjanja odpadkov,
5. navodila za ravnanje z odpadki v začasnih skladiščih na območju odlagališča,
6. navodila za vzdrževalna dela na odlagališču,
7. navodila za redne preglede stabilnosti telesa odlagališča in tehničnih objektov in naprav,
8. navodila za nadzor in ukrepanje v zvezi s preprečevanjem in zmanjševanjem obremenjevanja okolja,
9. navodila za ukrepanje v primeru ekološke nesreče in
10. navodila za vodenje in shranjevanje obratovalnega dnevnika.

Poslovník mora vsebovati še naslednje priloge:

- projekt izvedenih del za odlagališče, na podlagi katerega je izdano uporabno dovoljenje za odlagališče,
- načrt delov območja telesa odlagališča, ki so že zapolnjeni z odloženimi odpadki,
- program obratovalnega monitoringa, in
- načrt ravnanja z odpadki, na podlagi katerega je izdano dovoljenje za odlaganje.

Glede na odgovore iz vprašalnikov je poslovnik obratovanja odlagališča zagotovilo 86,36 % upravljalcev odlagališč, medtem ko jih 13,64 % poslovníka do januarja 2002 še ni pripravilo.

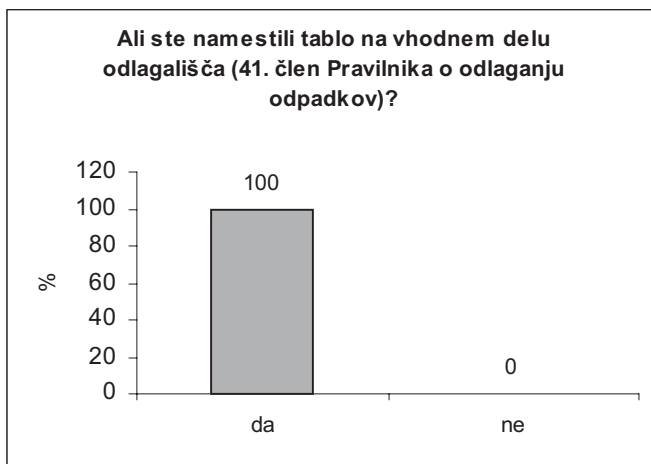

Graf 13: Poslovnik obratovanja odlagališča

Vendar je stanje na tem področju izvajanja pravilnika, sodeč po podatkih IRSOP, še slabša: skoraj petina upravljalcev odlagališč do konca leta 2001 ni pripravila poslovníka o obratovanju odlagališča, medtem ko so bili nekateri poslovníki nepopolni ali neustrezni. V primeru za odlagališče na Pobrežju je bilo ugotovljeno, da naj poslovník ne bi bil potreben, kar ne zdrži presoje pravilnika o odlaganju odpadkov.

4.5.4 Zgodba o tabli

Pravilnik o odlaganju odpadkov je določil, da mora biti na vhodnem delu odlagališča nameščena tabla z navedbo imena upravljalca odlagališča, vrste odlagališča in časa obratovanja odlagališča. Table je namestilo 100 % vseh upravljalcev odlagališč.

Graf 14: Tabla

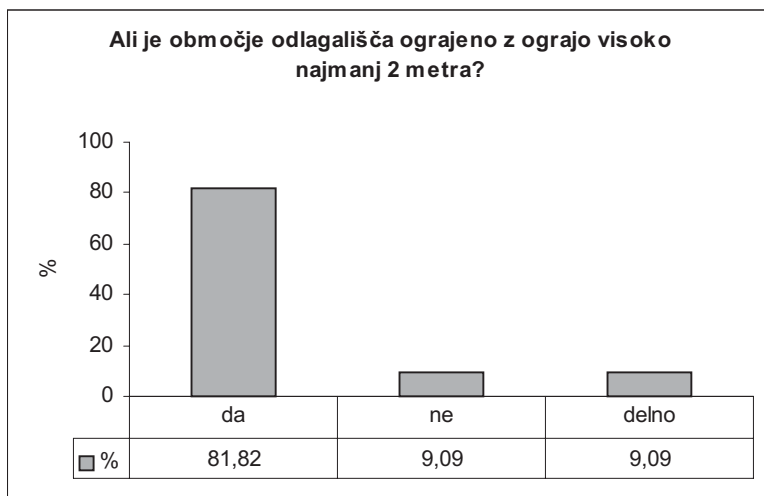

Slika 1: Primer table

4.5.5 Zaščitna ograja

Pravilnik o odlaganju odpadkov je določil, da mora biti celotno območje odlagališča ograjeno z najmanj 2 metra visoko ograjo, razen če je z naravno razmejitvijo zavarovano

tako, da je onemogočen dostop ljudi in divjadi. Do januarja 2002 je zaščitno ograjo zagotovilo v celoti ali delno 91 % vseh upravljalcev odlagališč, medtem ko 9 % ali štirje upravjalci tega niso zagotovili. Čeprav je pravilnik dopustil možnost, da je odlagališče locirano v okolje na način, da je naravna razmejitev takšna, da onemogoča dostop ljudi in divjadi, se je na to možno skliceval le en upravljalec odlagališča.

Graf 15: Ograja

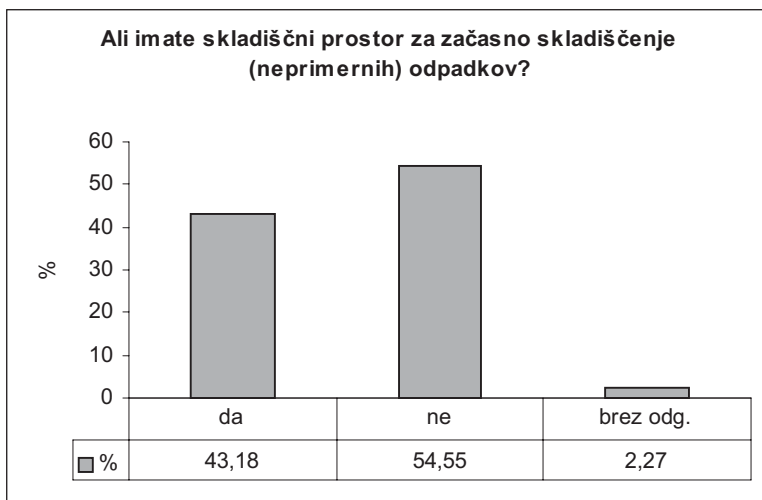
4.5.6 Začasno skladišče

Pravilnik o odlaganju odpadkov je določil, da lahko upravljalec odlagališča zavrne odložitev dostavljenih odpadkov v kolikor je ugotovil, da:

1. je vsebina ocene odpadkov nepopolna ali nezadostna in rezultati niso dovolj jasni,
2. je oceni odpadkov potekel predpisani rok veljavnosti,
3. če dvomi o istovrstnosti odpadkov ali o vsebnosti nevarnih snovi v njih, ali
4. če geotehnične lastnosti odpadkov in pogoji njihovega odlaganja v telo odlagališča ne zagotavljajo potrebne stabilnosti telesa odlagališča.

Upravljalec odlagališča lahko imetniku odpadkov dovoli njihovo začasno skladiščenje na območju odlagališča za obdobje največ štirih mesecev, da se dopolni ali ponovno izdelava ocena odpadkov. Prostor za začasno skladiščenje bi morali upravjalci odlagališč zagotoviti do 31. decembra 2001.

Do januarja 2002 je skladiščni prostor za zavrnjene odpadke zagotovilo le 43 % vseh upravljalcev odlagališč, medtem ko jih več kot polovica tega ni zagotovila.

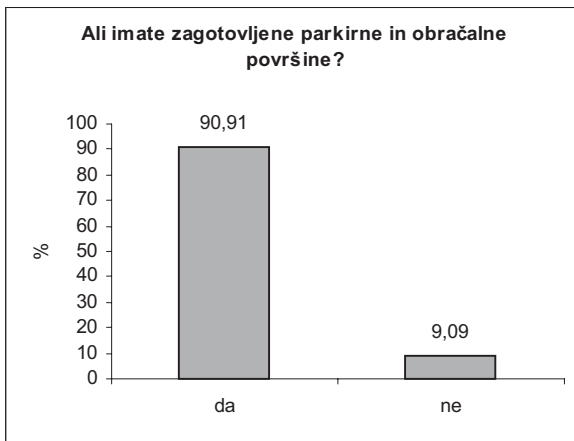

Graf 16: Skladiščni prostor za začasno skladiščenje odpadkov

Ob tem je potrebno omeniti, da pravilnik o odlaganju odpadkov upravljalcu odlagališča dopušča možnost zavrnitve prevzema neustreznih odpadkov, vendar mora o tem obvestiti inšpektorat za okolje.

4.5.7 Parkirne in obračalne površine

Pravilnik o odlaganju odpadkov je določil, da morajo biti na območju odlagališča dovolj velike površine za izvajanje postopkov prevzema in preverjanja oddanih odpadkov ter za parkiranje in obračanje dostavnih vozil. Parkirne in obračalne površine bi morali upravjalci odlagališč zagotoviti do 31. decembra 2001. Te površine je resda zagotovilo 91 % vseh upravjalcev, vendar štirim ali 9 % tega do januarja 2002 ni uspelo.

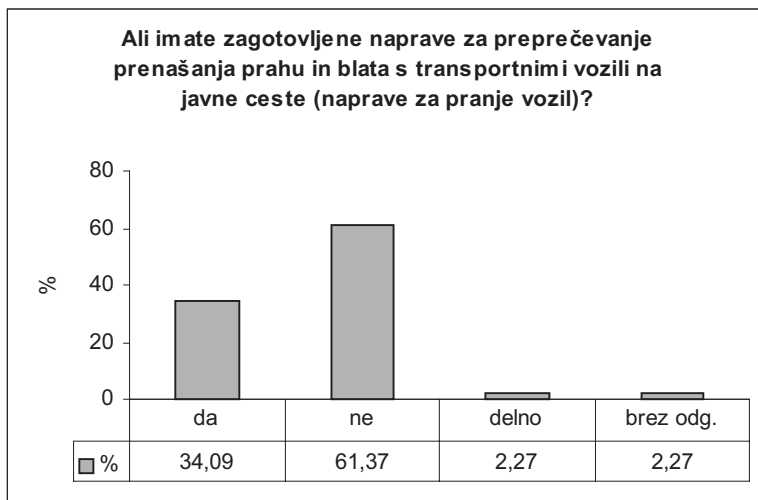

Graf 17: Parkirne in obračalne površine

4.5.8 Čiščenje vozil

Pravilnik o odlaganju odpadkov je določil, da mora biti odlagališče opremljeno z napravami za preprečevanje prenašanja prahu in blata s transportnimi vozili z odlagališča na vozišča javnih cest. Naprave za čiščenje vozil bi morali upravljalci odlagališč zagotoviti do 31. decembra 2001.

Do januarja 2002 je tovrstne naprave zagotovilo le 34 % vseh upravljalcev odlagališč, en upravljalac je to zagotovil le delno, medtem ko jih skoraj dve tretjini tega ukrepa še ni izvedlo.

Graf 18: Naprave za pranje vozil

4.5.9 Obratovalni dnevnik

Pravilnik o odlaganju odpadkov je celovito uredil sledljivost in nadzor dogajanja na odlagališču, od vstopa, pregleda, preverjanja istovetnosti, prevzema in odlaganja odpadkov. Poslovniki o obratovanju odlagališča mora tako, med drugim, vsebovati tudi navodila za vodenje in shranjevanje obratovalnega dnevnika. Upravljalac odlagališča mora tako zagotoviti vodenje obratovalnega dnevnika, v katerem mora voditi evidence, določene s pravilnikom o ravnanju z odpadki.

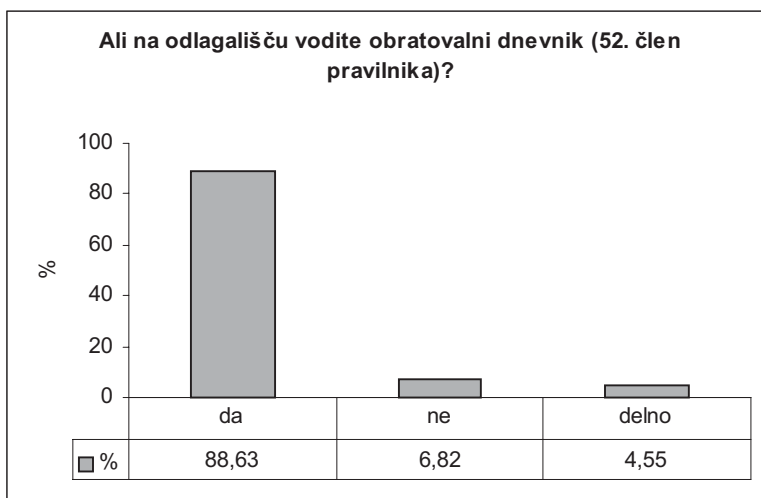
V obratovalni dnevnik se dnevno vpisujejo podatki o:

- količini, vrsti in imetniku prevzetih odpadkov,
- izvajanju postopkov preverjanja odpadkov,

- kraju odložitve prevzetih odpadkov na območju telesa odlagališča,
- ugotovitvah o pomanjkljivi ali napačni dokumentaciji ali dvomljivi istovetnosti odpadkov,
- o začasnem skladiščenju ali zavrnitvi določenih odpadkov,
- opravljenih vzdrževalnih delih na odlagališču,
- rednih pregledih telesa odlagališča ter objektov in naprav odlagališča, in
- izrednih in drugih pomembnih dogodkih v zvezi z obratovanjem odlagališča.

Pravilnik še predpisuje, da je treba obratovalni dnevnik voditi v obliki vezane knjige z oštevilčenimi stranmi in ga hraniti do konca zapiranja odlagališča. Do januarja 2002 je vodenje obratovalnega dnevnika zagotovilo skoraj 90 % vseh odlagališč in 5 % delno.

Čeprav je pravilnik zelo jasen glede zahteve, da mora biti dnevnik voden v obliki vezane knjige, smo ob ogledu posameznih odlagališč lahko ugotovili, da se dnevniki vodijo tudi v obliki navadnih zvezkov (sicer oštevilčenih) ali pa v obliki listov, ki se dnevno vstavljajo v posebno mapo.

Graf 19: Obratovalni dnevnik

4.5.10 Obratovalni monitoring

Pravilnik o odlaganju odpadkov je celovito določil obveznost spremljanja dogajanja in procesov na odlagališču v obliki obveznega obratovalnega monitoringa. Upravljalec odlagališča je bil zavezan, da zagotovi izvajanje obratovalnega monitoringa do 31.

decembra 2001. Obratovalni monitoring obsega:

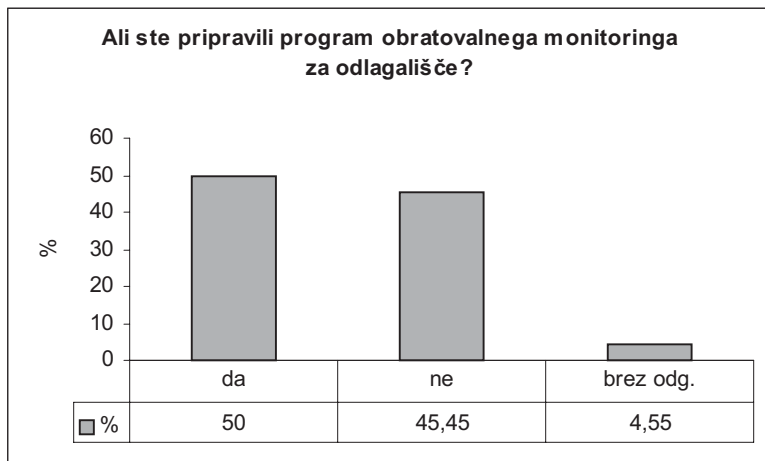
- meritve meteoroloških parametrov,
- meritve in izračunavanje emisije snovi v zrak iz odlagališča,
- meritve emisije snovi pri odvajanju izcedne vode in onesnažene padavinske vode s površin odlagališča, in
- meritve parametrov onesnaženosti podzemnih voda z nevarnimi snovmi, če so v vplivnem območju odlagališča.

Upravljalac je moral pripraviti poseben program obratovalnega monitoringa, ki je predpisan v členu, ki govori o poslovniku obratovanja odlagališča. Iz vprašalnikov je bilo razvidno, da nekateri izpolnjevalci za to obveznost niso vedeli.

Tako je do januarja 2002 program obratovalnega monitoringa zagotovila le polovica vseh upravljalcev odlagališč, medtem ko druga polovica tovrstnega programa ni izdelala. Čeprav gre za izredno pomemben dejavnik nadzora predvsem nad emisijami snovi v zrak in vodo. Najverjetnejši odgovor na to je, da je zagotavljanje obratovalnega monitoringa povezano z denarjem.

Ob ogledih odlagališč smo lahko le v nekaj primerih opazili (na primer na odlagališču Bukovžlak pri Celju), da je odlagališče dejansko opremljeno z lastnimi napravami za spremljanje meteoroloških parametrov (čeprav bi lahko bili na ta način zbrani podatki v veliko podporo državnemu sistemu meteoroloških postaj).

Ob tem tudi ne moremo mimo dejstva, da so le redka odlagališča kolikor toliko urejena kar se tiče zajemanja izcednih voda.

Graf 20: Program obratovalnega monitoringa

Meritve in izračuni emisije snovi v zrak iz odlagališča obsegajo:

- občasne meritve imisijskih vrednosti prahu in hlapnih organskih spojin, ki povzročajo vonjave;
- občasne meritve CH₄, CO₂ in O₂ v odlagališčnem plinu z namenom, da se na podlagi rezultatov teh meritev ocenjuje potek razgradnje biorazgradljivih snovi v telesu odlagališča;
- občasne meritve sestave odlagališčnega plina glede na vsebnost H₂S, H₂ in drugih plinov, ki glede na specifičnost sestave odloženih odpadkov lahko vplivajo na količino in kakovost izcedne vode.

Meritve emisije snovi pri odvajanju izcedne in onesnažene padavinske vode obsegajo:

- občasne meritve parametrov izcedne vode, in
- občasne meritve parametrov padavinske odpadne vode iz nadstrešnice, manipulativnih površin ali iz prekritih površin odlagališča.

Tabela 20: Pogostost meritev v okviru obratovalnega monitoringa za odlagališče odpadkov

Št.	Vrsta meritev	P o g o s t o s t	
		obratovanje	po zaprtju
1.	Meteorološki podatki		
1.1	Količina padavinintenzivnost padavin	dnevno ⁴⁾	dnevno vse meritve iztč.1 se izvajajo
1.2	Temperatura (min., maks., ob 14.00 po srednjem evropskem času)	dnevno	mesečno na isti dan vmesecu
1.3	Hitrost in smer vetra	dnevno	
1.4	Vlaga – izhlapevanje Izhlapevanje z lizimetrom ali z določanjem atmosferske vlažnostiz izračunom izhlapevanja po Haude-ju (ob 14.00 po srednjem evropskem času)	dnevno	
2.	Meritve emisij snovi v vode in zrak		
2.1	Količina izcedne vode	mesečno ⁴⁾	na 6 mesecev
2.2	Parametri izcedne vode	četrletno ²⁾	na 6 mesecev
2.3	Količina padavinske odpadne vode iznadstrešnice, manipulativnih površin ali iz prekritih površin (končnapovršinska zatesnitev)	četrletno ⁴⁾	na 6 mesecev
2.4	Parametri padavinske vode	četrletno ²⁾	na 6 mesecev
2.5	Emisije plinov ⁶⁾	mesečno	na 6 mesecev
2.6	Emisija vonjav in prahu	mesečno ²⁾	na 6 mesecevredno je treba izvajati nadzor sistema za razplinjevanje odlagališčnega plina

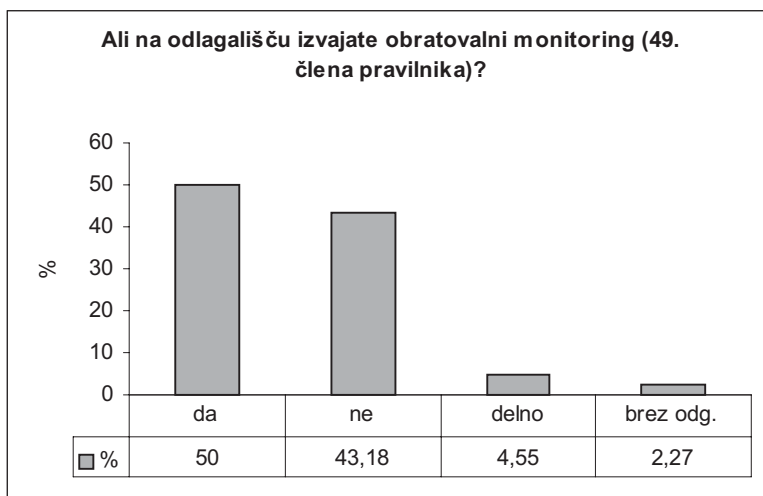
3. Meritve onesnaženosti podzemnih vod³⁾

3.1	Gladina podzemnih vod	mesečno ⁵⁾	vsakih 6 mes. ⁵⁾
3.2	Parametri onesnaženosti podzemnih vod ¹⁾	najmanj vsakih 6 mesecev	vsakih 6 mes.

Oznake v tabeli pomenijo:

- 1) Obseg meritev parametrov onesnaženosti podzemnih vod se določi v programu obratovalnega monitoringa za odlagališče odpadkov.
- 2) Meritve je treba izvajati v prvem letu obratovanja odlagališča odpadkov enkrat mesečno. Če se vrednosti merjenih parametrov ne spreminjajo, se meritve teh parametrov lahko v nadaljevanju obratovanja izvajajo enkrat na 3 mesece.
- 3) Število in lega piezometrov za spremljanje vplivov na podzemne vode morajo biti določeni v programu izvajanja obratovalnega monitoringa onesnaženosti podzemne vode. Najmanj eno merilno mesto mora biti v dotoku podzemne vode in najmanj 2 merilni mesti na vplivnem območju odlagališča (območje odtoka podzemne vode).
- 4) Celotna dnevna količina.
- 5) Pri velikem nihanju gladine podzemnih vod je treba pogostost meritev povečati.
- 6) Mesečno je treba izvajati meritve sestave odlagališčnega plina glede vsebnosti CH₄, CO₂, O₂, H₂S, H₂ in drugih plinov, če so v odlagališčnem plinu glede na sestavo odloženih odpadkov.

Tako je s prvim januarjem 2002 obratovalni monitoring izvajala le polovica upravljalcev odlagališč, medtem ko druga polovica tega pomembnega ukrepa iz pravilnika o odlaganju odpadkov ne zagotavlja (razen v dveh primerih, kjer so izpolnjevalci vprašalnika dopisali, da obratovalni monitoring izvajajo le delno).

Graf 21: Izvajanje obratovalnega monitoringa

4.5.11 Redni pregledi telesa odlagališča

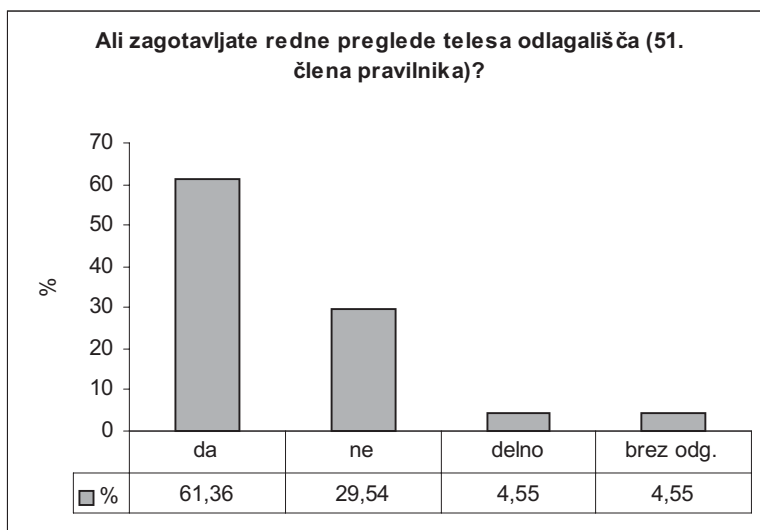
Kot dodatni ukrep spremljanja in nadzorovanja dogajanja na odlagališču je v pravilniku o odlaganju odpadkov določeno obvezno in redno pregledovanje telesa odlagališča. Tudi ta ukrep so morali upravjalci odlagališč zagotoviti do 31. decembra 2002.

Upravljalec odlagališča mora tako zagotoviti redne preglede telesa odlagališča in delovanja tehničnih objektov in naprav odlagališča, predvsem:

- višine in oblike mase odloženih odpadkov glede možnega posedanja ali drugih sprememb, ki vplivajo na stabilnost odlagališča,
- izvedbe prekrivanja in rekultivacije na prekritem območju telesa odlagališča ali njegovih delih,
- sprememb v položaju, višini ali obliki telesa odlagališča ali njegovih delov,
- naprav za zbiranje in čiščenje izcedne vode odlagališča in odlagališčnega plina, in
- sistema za odvajanje padavinske in površinske vode.

O tem mora izdelati posebno poročilo in to poročilo skupaj z drugimi poročili o obratovalnem monitoringu predložiti ministrstvu za okolje in prostor.

Vendar je do januarja 2002 tovrstne preglede zagotovilo le 61 % vseh upraviteljev odlagališč. Na dveh odlagališčih preglede izvajajo le delno med tem ko na več kot tretjini odlagališč tega pomembnega ukrepa še ne izvajajo.

Graf 22: Redni pregledi telesa odlagališča

4.5.12 Razvrstitev odlagališč

Večina odlagališč komunalnih odpadkov je bila razvrščenih v razred odlagališč za *nenevarne* odpadke. Odlagališča Smodnišnica (Ajdovščina), Unično (Hrastnik), Ljutomer, Bočka (Metlika), Cviblje (Trebnje) in Velenje so hkrati tudi odlagališča za *inertne* odpadke.

4.5.13 Zapiranje odlagališč – prekinitev z dosedanja prakso

Značilnost velike večine slovenskih odlagališč v preteklosti je bila, da so komunalno docela neurejene, brez dovoljenj (gradbenih, lokacijskih, obratovalnih). Pravilnik o odlaganju odpadkov je prinesel novosti tudi na tem področju.

Vsi upravljalci odlagališč so morali do konca leta 2000 ministrstvu sporočiti ali bo obstoječe odlagališče obratovalo po 31. decembru 2003. Ključnega pomena za obratovanje odlagališča je prav ta datum. V kolikor se je upravljaec odločil za zaprtje odlagališča do 31. decembra 2003, do tega datuma ni potrebno pridobiti dovoljenje za odlaganje odpadkov. Po pravilniku o odlaganju odpadkov je določeno, da je to dovoljenje pravzaprav dovoljenje za odstranjevanje odpadkov po pravilniku o ravnanju z odpadki. Četudi dovoljenja ne potrebujejo, bodo upravljalci morali do 31. junija 2003 ministrstvu predložiti med drugim tudi poročilo o izvedenih predpisanih ukrepih za zaprtje odlagališča, program izvajanja meritev (podoben obratovalnemu monitoringu obratujočega odlagališča) ter pripraviti posnetek razporeditve odloženih odpadkov v telesu odlagališču. Pravilnik o odlaganju odpadkov je še posebej določil pogoje za zapiranje odlagališča in ukrepe po zaprtju

Do januarja 2002 so se v večini podjetij, ki upravljajo z odlagališči, odločili, do katerega leta bodo posamična odlagališča obratovala.

Tako so v letu 2001 zaprli odlagališča Brstje (Ptuj), Hotemež (Radeče), Tojnca (Vrhnika). Na Ptuj se odločajo o novi lokaciji Gajke, ki je v bližini obstoječega odlagališča. Na tej lokaciji naj bi gradili nov regionalni center za ravnanje z odpadki. V vmesnem času so v podjetju Čisto mesto zagotovili novo stiskalnico in balirnico odpadkov, s katero zmanjšujejo volumen prevzetih odpadkov. Sedaj balirane odpadke začasno skladiščijo na obstoječi lokaciji odlagališča Brstje.

[foto]

Slika 2: Balirnica odpadkov podjetja Čisto mesto, Ptuj

Odlagališči Hotemež in Tojnca prav tako sta bili zaprti v letu 2001. Odpadke iz občine Radeče sedaj odlagajo na odlagališče Unično v Hrastniku, medtem ko občini Vrhnika in Borovnica prevzete odpadke odlagata na odlagališču Ostri vrh v Logatcu. Cena odloženega kilograma odpadkov dosega ceno 25 SIT. Na Vrhniki še naprej deluje Center za gospodarjenje z odpadki, kjer se sortirajo odpadki zbrani na ekoloških otokih, kompostirajo organski odpadki ter balirajo sekundarne surovine.

[foto]

Slika 3: Sortirnica odpadkov podjetja KP Vrhnika

Četudi so v podjetju Saubermacher Komunala predvideli zaprtje obstoječega odlagališča v Puconcih v letu 2001 se to odlagališče še zmeraj uporablja za začasno odlaganje odpadkov. Začetek širitve odlagališča in izgradnja novega centra za ravnanje z odpadki je predviden v prvi polovici leta 2002. Dnevno se v Puconcih odloži med 300 in 400 m³ komunalnih odpadkov.

[foto]

Slika 4: Odlagališče odpadkov podjetja Saubermacher Komunala, Puconci

V spodnji tabeli smo zbrali podatke o predvidenih letih zaprtja odlagališč komunalnih odpadkov v Republiki Sloveniji. Do konca leta 2003 je predvideno zaprtje enaindvajsetih ali skoraj 40 % vseh odlagališč. Vendar je ob tem potrebno upoštevati, da se na Ptuju, v Puconcih, Jelšanah, Leskovcu, Graščaku, Dolgi poljani in Mislinjski Dobravi načrtujejo sanacije in širitve odlagališč, tako da bo do leta 2003 dejansko zaprtih le štirinajst odlagališč ali 27 %.

Posebnost je problem Maribora, kjer bo do zaprtja odlagališča Pobrežje zagotovo prišlo do leta 2003, medtem ko lokacija novega odlagališča še ni znana. Sploh je v zadnjih letih v Mariboru in okolici prišlo do precejšnjega števila neuspešnih poskusov za pridobitev lokacije za novo odlagališče komunalnih odpadkov. Zato pa se na območju podjetja Surovina gradi reciklažni center za sortiranje in recikliranje komunalnih odpadkov, predvsem papirja in stekla.

Tabela 21: Predvidena leta zapiranja odlagališč komunalnih odpadkov, stanje januar 2002

Št.	Občina	Odlagališče	Predvideno leto zapiranja	Opomba
1.	Kamnik	Suhadole		prekladalna postaja
2.	Ptuj	Brstje	2001	zaprta, predvidoma nova, Gajke
3.	Radeče	Hotemež	2001	zaprta
4.	Vrhnika	Tojnce	2001	zaprta
5.	Murska Sobota	Puconci	2001	se še uporablja, širitev v 2002
6.	Trebnje	Cviblje	2002	
7.	Brežice	Dobova	2003	
8.	Črnomelj	Vranoviči	2003	še neopredeljeno
9.	Domžale	Dob	2003	
10.	Gornja Radgona	Hrastje-Mota	2003	
11.	Hrastnik	Unično	2003	
12.	Idrija	Raskovec	2003	

13.	Laško	Strensko	2003	
14.	Maribor	Pobrežje	2003	
15.	Radlje ob Dravi	Gortina, Zg. Muta	2003	
16.	Jelšane	Jelšane	2003	širitev
17.	Novo mesto	Leskovec	2003	širitev, CERO
18.	Slovenske Konjice	Gračak	2003	širitev do 2010
19.	Ajdovščina	Dolga poljana	2003	širitev do 2008
20.	Slovenj Gradec	Mislinjska Dobrava	2003	širitev do 2008
21.	Tolmin	Štrklepci	2003	
22.	Zagorje	Kamnolom Zagorje	2003	
23.	Litija	Širjava	2004	
24.	Trbovlje	Neža	2004	
25.	Celje	Bukovžlak	2005	širitev in izgradnja novega dela
26.	Ljutomer	Ljutomer	2005	
27.	Postojna	Stara vas	2005	
28.	Velenje	Velenje	2005	
29.	Ormož	Dobrava	2005	sanacija v teku, predvidena širitev
30.	Ravne na Koroškem		Holmec	2006
31.	Metlika	Bočka	2007	
32.	Cerknica	Rakek-Pretržje	2008	
33.	Dravograd	Černeče	2008	
34.	Idrija	Ljubevč	2008	
35.	Jesenice	Mala Mežakla	2008	
36.	Logatec	Ostri vrh	2008	
37.	Škofja Loka	Draga	2008	
38.	Tržič	Kovor	2008	
39.	Kranj	Tenetiše	2008	
40.	Piran	Dragonja	2009	
41.	Kočevje	Mozelj	2009	

42.	Ljubljana	Barje	2009	
43.	Gornji Grad	Bočna	2010	
44.	Ribnica	Mala gora	2010	
45.	Izola	Izola	2012	
46.	Koper	Dvori - Sv. Anton	2015	
47.	Rogaška Slatina	Tuncovec	2017	
48.	Tolmin	Volče	2020	
49.	Slovenska Bistrica	Pragersko	2021	vprašljivo zaradi podtalnice
50.	Grosuplje	Špaja	2023	
51.	Lendava	Dolga vas	2030	
52.	Nova Gorica	Stara gora	2045	
53.	Krško	Spodnji stari grad	B/P	

Slika 5: Odlagališča v Sloveniji leta 2004

[karta]

Slika 6: Odlagališča v Sloveniji leta 2008

[karta]

4.6 Izvajanje ukrepov iz pravilnika o odlaganju odpadkov v primerjavi z implementacijskimi predlogi EU

V nadaljevanju smo pripravili tabelo o ključnih implementacijskih ukrepih s področja odlaganja odpadkov po priročniku Evropske komisije. V drugi koloni smo pripravili opisno oceno o izvajanju teh ključnih ukrepov v Sloveniji.

Tabela 22: Izvajanje ključnih implementacijskih ukrepov na področju odlaganja odpadkov v Republiki Sloveniji

Št. Ukrep	Implementacija v Sloveniji
1 Uprava, načrtovanje in zagotavljanje infrastrukture	
1.1 Določiti upravno institucijo, odgovorno za nadzorovanje odlaganja odpadkov na odlagališčih. Ta institucija mora biti odgovorna za izdajanje dovoljenj za odlaganje odpadkov, izvajanje nadzora in spremljanja obratovanja, odločanje o zaprtju odlagališča ter nadzorovanju odlagališča po zaprtju.	Upravna institucija, odgovorna za področje odlaganja odpadkov je Agencija RS za okolje. Institucija, odgovorna za izvajanje nadzora nad izvajanjem ukrepov iz pravilnika o odlaganju odpadkov, je Inšpektorat RS za okolje in prostor. Inšpektorat je v prvi polovici letu 2001 izvedel 98 neposrednih inšpektorskih pregledov na aktivnih odlagališčih komunalnih in industrijskih odpadkov (monodeponijah) in izdal okoli 50 ureditvenih odločb. Do novembra 2001 je bilo opravljenih še vsaj 20 inšpektorskih pregledov. Izdanih je bilo še dodatnih 10 odločb. Vsi ti pregledi so bili opravljeni v sklopu dejavnosti inšpektorata za spremljanje izvajanja pravilnika o odlaganju odpadkov. V letu 2002 IRSOP načrtuje 2600 inšpekcijskih pregledov na področju odpadkovne zakonodaje.
1.2 Pripraviti nacionalno strategijo za zmanjšanje odloženih količin biorazgradljivih odpadkov in to strategijo vključiti v nacionalno strategijo ravnanja z odpadki.	Republika Slovenija še ni pripravila nacionalne strategije za zmanjševanje količin biorazgradljivih odpadkov (biološki odpadki, papir, karton, lepenka, les ...) na odlagališčih odpadkov. Glede na pravilnik o odlaganju odpadkov bo ta tematika vključena v operativni program ravnanja z odpadki.
1.3 Nadgraditi nacionalno strategijo ravnanja z odpadki z zahtevami direktive.	Glej 1.2 Ker operativnega programa ravnanja z odpadki še ni, ocena izvajanja ni bila možna.
1.4 Vzpostaviti postopke za identifikacijo in klasifikacijo odlagališč, za katere velja direktiva.	Pravilnik o odlaganju odpadkov v celoti vzpostavlja zahtevane postopke. Večina odlagališč komunalnih odpadkov v Republiki Sloveniji je bila razvrščena v skladu s 4. členom pravilnika.
1.5 Zagotoviti potrebno infrastrukturo, identificirano v nacionalni strategiji.	Glej 1.2 Ker operativnega programa ravnanja z odpadki še ni, ocena izvajanja ni bila možna.
2 Zakonodaja	
2.1 Zagotoviti nujno tehnično in strokovno usposobljenost upravnih organov, odgovornih za izdajanje dovoljenj po okvirni direktivi o odpadkih, za izvajanja tehničnih zahtev za obratovanje odlagališč.	N/A
2.2 Vzpostaviti sistem izdajanja dovoljenj, z določljivijo pogojev in vsebine za izdajo dovoljenj za odlagališča.	Pravilnik o odlaganju odpadkov v celoti vzpostavlja zahtevane postopke. Po pravilniku o

<p>Vlagatelji zahtevka za izdajo dovoljenja morajo zagotoviti zahtevane podatke.</p>	<p>odlaganju odpadkov je dovoljenje za odlaganje odpadkov dovoljenje za odstranjevanje odpadkov po pravilniku o ravnanju z odpadki. Po podatkih Agencije RS za okolje do danes (februar 2002) še noben upravljalec odlagališča ni pridobil dovoljenja za odlaganje (odstranjevanje) odpadkov.</p>
<p>2.3 Vzpostaviti sistem spremljanja, nadzorovanja in uveljavljanja za zagotavljanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> · zaprtja vseh odlagališč, ki ne izpolnjujejo pogojev; · izvajanja vseh odgovarjajočih ukrepov za sprejem odpadkov na odlagališče. 	<p>Pravilnik o odlaganju odpadkov v celoti vzpostavlja zahtevane postopke. Odlagališča, zaprta v letu 2001 (Tojnice v Vrhnikih, Brstje na Ptuj in odlagališče v Radečah), so pripravile programe zaprtja odlagališč in programe spremljanja po zaprtju.</p>
<p>2.4 Vzpostaviti pravila in postopke za zapiranje odlagališč in nadzor po zaprtju ter, <i>inter alia</i>, določiti pogoje pod katerimi lahko upravljalec odlagališča začne postopek zapiranja, določa kdo je odgovoren za vzdrževanje, spremljanje in nadzor odlagališča po zaprtju ter rok trajanja nadzora odlagališča po zaprtju.</p>	<p>Pravilnik o odlaganju odpadkov v celoti vzpostavlja zahtevane postopke.</p>
<p>2.5 Zagotoviti usposobljenost inšpektorjev na področju tehničnih vidikov oblikovanja in upravljanja odlagališč.</p>	<p>IRSOP na podlagi svojega programa izvaja usposabljanja inšpektorjev o posameznih delovnih področjih.</p>
<p>3 Tehnična usposobljenost</p>	
<p>3.1 Vzpostaviti formalen kvalifikacijski sistem ugotavljanja tehnične usposobljenosti upravjalcev odlagališč.</p>	<p>Republika Slovenija tovrstnega sistema kvalificiranja upravjalcev odlagališč še ni vzpostavila. Ni podatkov o pripravi tovrstnega sistema.</p>
<p>3.2 Zagotoviti ukrepe za usposabljanje upravjalcev odlagališč.</p>	<p>Izobraževanje in usposabljanje na temo odpadkov in odlagališč odpadkov poteka izven upravnih struktur. Ministrstvo za okolje in prostor je organiziralo le srečanja, na katerih so bile predstavljene zahteve novega pravilnika o odlaganju odpadkov.</p>
<p>3.3 Razviti sistem za preverjanje in certificiranje upravjalcev odlagališč.</p>	<p>Republika Slovenija tovrstnega sistema preverjanja in certificiranja upravjalcev odlagališč še ni vzpostavila. Ni podatkov o pripravi tovrstnega sistema.</p>
<p>4 Finančni vidiki</p>	
<p>4.1 Določiti metodo, s katero se nazorno predstavi finančna varnost naložb ob upoštevanju razpoložljivih finančnih instrumentov.</p>	<p>Ministrstvo za okolje in prostor še ni določilo tovrstne metode. Zagotavljanje finančne varnosti naložbe v odlagališče je urejeno v drugih delih slovenske zakonodaje. Ni podatkov o tem, ali se tovrstna metoda pripravlja.</p>
<p>4.2 Pripraviti navodilo o interpretiranju finančnih razsežnosti vloge za izdajo dovoljenja za odlaganje odpadkov.</p>	<p>Ministrstvo za okolje in prostor še ni pripravilo navodila o interpretiranju finančnih razsežnosti vloge za izdajo dovoljenja za odlaganje odpadkov. Je pa ministrstvo v preteklem obdobju pripravilo celo vrsto navodil za oblikovanje cene komunalnih storitev. Soglasje k cenam tovrstnih storitev izdaja vlada RS.</p>
<p>4.3 Razviti in izvesti sistem za zagotavljanje takšnih cen odlaganja odpadkov, v katerih so upoštevani celotni stroški izgradnje in obratovanja odlagališča.</p>	<p>Ministrstvo za okolje in prostor še ni razvilo sistema za zagotavljanje cene. Je pa v preteklem obdobju pripravilo vrsto navodil za oblikovanje cene komunalnih storitev.</p>
<p>5 Poročanje</p>	
<p>5.1 Vzpostaviti sistem poročanja in vodenja evidenc za zagotavljanje zahtevanih podatkov (glej spodaj).</p>	<p>Pravilnik o odlaganju odpadkov v celoti določa obveznost poročanja Agenciji RS za okolje. Pravilnik o ravnanju z odpadki določa sistem</p>

	<p>vodenja evidenc in obvezne uporabe evidenčnih listov za posamezne vrste odpadkov in posamezne načine ravnanja z njimi. Agencija RS je vzpostavila digitaliziran sistem (elektronsko bazo podatkov), v katerem so vsebovani podatki iz vseh poročil, katere zavezanci s področja odpadkov letno posredujejo Agenciji. Ta baza podatkov ni dostopna javnosti.</p>
<p>5.2 Omogočiti dostop do razpoložljivih podatkov nacionalnemu statističnemu uradu in evropskim statističnim institucijam o:</p> <ul style="list-style-type: none"> · količinah in vrstah odpadkov na odlagališčih, · deležu biorazgradljivih odpadkov in · posamičnih podatkih iz dovoljenj. 	<p>Dostop je omogočen na podlagi Zakona o javni upravi in zakona o statistiki ter ob upoštevanju sporazuma s članicami Evropske zveze.</p>
<p>5.3 Poročati komisiji o:</p> <ul style="list-style-type: none"> · spisku izločenih otokov in izoliranih naselij, · strategiji za zmanjševanje količin biorazgradljivih odpadkov na odlagališčih in · o prenosu in izvajanju direktive. 	<p>Ta ukrep bo stopil v veljavo z dnem vstopa Republike Slovenije v polnopravno članstvo v EU.</p>

5. Priporočila

Priporočila so pripravljena na podlagi analize izvajanja odpadkovne zakonodaje in strateških dokumentov ravnanja z odpadki ter predloga priporočil z ekspertne delavnice, organizirane konec meseca aprila 2002. Priporočila so razdeljena po vsebinskih sklopih.

Umanotera na podlagi rezultatov analize Vladi Republike Slovenije in Ministrstvu za okolje in prostor priporoča:

I. Jasni strateški cilji zagotavljajo učinkovito izvajanje politike ravnanja z odpadki – potrebujemo strategijo trajnostnega ravnanja z odpadki

Strateške usmeritve ravnanja z odpadki in nacionalni program varstva okolja sta temeljna dokumenta politike ravnanja z odpadki v Republiki Sloveniji. Oba dokumenta temeljita na »integralnem« in »linearnem« pristopu. Koncentrirata se na ukrepanje na strani odstranjevanja odpadkov in ne na preprečevanje ali zmanjševanje njihovega nastajanja. Do leta 2002 edini cilj – 40 odstotno zmanjšanje količin odloženih komunalnih odpadkov – ni bil dosežen.

Priporočilo A

Strateške usmeritve ravnanja z odpadki v Republiki Sloveniji iz leta 1996 so danes zastarele. Cilji in ukrepi so bili že ob nastanku docela neambiciozni. Poudarek je na sežiganju in odlaganju odpadkov na vseh ravneh ravnanja z odpadki (institucionalnem, tehnološkem in investicijskem). Zato je potrebno opraviti celovito *oceno primernosti in uporabnosti strateških usmeritev*. To je zahteval že nacionalni program varstva okolja.

Priporočilo B

Slovenija potrebuje *novi strategiji ravnanja z odpadki* že zaradi tega, ker se je zakonodajni okvir v celoti spremenil. Cilji bi morali biti v skladu z načeli trajnostnega razvoja. Strategija bi morala temeljiti na evropski hierarhiji ravnanja z odpadki:

- preprečevanje in zmanjševanje nastajanja odpadkov
- ponovna uporaba odpadkov
- snovna predelava in reciklaža odpadkov

Sežiganje in odlaganje odpadkov sta najmanj zaželeni opciji ravnanja z odpadki. Zato je potrebno vso pozornost posvetiti ločenemu zajemu posameznih vrst odpadkov s posebnim poudarkom na izločanju biorazgradljivih odpadkov. Strategijo je potrebno oblikovati s sodelovanjem javnosti in vseh akterjev ravnanja z odpadki.

Priporočilo C

Četudi je nacionalni program varstva okolja predvidel poročanje o izvajanju programa, ministrstvo za okolje in prostor tega poročila ni uspelo pripraviti. Spremljanje izvajanja vsakega strateškega dokumenta je potrebno zaradi ugotavljanja napredovanja in ovir na

poti za doseganje ciljev. Tovrstnega poročanja ni mogoče nadomestiti s splošnim poročilom o stanju okolja na vsakih nekaj let. Zato je potrebno pripraviti *metodologijo spremljanja izvajanja in uspešnosti posameznih ukrepov* ne samo na področju odpadkov marveč celotne okoljske politike.

Priporočilo Č

Zakon o varstvu okolja predvideva pripravo operativnih programov. Temu je sledil nacionalni program varstva okolja, ki je predvidel izdelavo načrtov za ravnanje s posameznimi vrstami odpadkov na nacionalni in lokalni ravni. Do danes smo dobili zgolj operativni program o odpadni embalaži. V transparentnem postopku, odprtem za sodelovanje javnosti je potrebno oblikovati vsaj operativna programa za ravnanje s komunalnimi in nevarnimi odpadki.

Priporočilo D

Republika Slovenija potrebuje *nacionalni svet za odpadke kot posvetovalno telo* in prostor dogovarjanja o pripravi in izvajanju ukrepov aktivne politike ravnanja z odpadki. Nacionalni svet za odpadke bi bil lahko ustanovljen kot posvetovalno telo ministra za okolje in prostor, v katerem bi sodelovali vsi deležniki ravnanja z odpadki in predstavniki javnosti.

Priporočilo E

Vzpodbuditi je potrebno *pripravo regionalnih načrtov ravnanja z odpadki* v Republiki Sloveniji. Z upoštevanjem verjetnih rezultatov izvajanja pravilnika o odlaganju odpadkov bo v Sloveniji prišlo do zapiranja odlagališč, ki ne bodo v skladu z zahtevami pravilnika. Pričakovana posledica je preusmeritev toka odpadkov na manjše število odlagališč in podražitev storitve odlaganja odpadkov za posamične zbiratelje odpadkov, s čimer bodo vzpodbujena k ločenemu zbiranju odpadkov in višanju stopnje snovne izrabe odpadkov.

Priporočilo F

Strateški in mnogi drugi politični ali programski dokumenti ne razlikujejo jasne podrejenosti sežiganja (energetske izrabe) snovni predelavi odpadkov. Ker je sežiganje najmanj zaželjena rešitev, je potrebno *jasno izpostaviti prednost snovne izrabe, predelave in reciklaže odpadkov* kot naravnih virov. Sežiganje je za Slovenijo nesprejemljivo tudi zaradi ekonomije obsega odpadkovnega sektorja.

II. Potrebujemo institucionalno in programsko krepitev za preprečevanje, zmanjševanje in snovno predelavo odpadkov

Na institucionalni ravni v Sloveniji obstaja velik manko na bistvenem področju sistema ravnanja z odpadki: na področju preprečevanja nastajanja odpadkov, njihovega zmanjševanja, snovne izrabe in predelave (reciklaže) odpadkov. V zadnjih nekaj letih je bil dan mnogo večji poudarek na odstranjevanju nastalih odpadkov, predvsem sežiganju in odlaganju odpadkov.

Priporočilo G

S procesom sprejemanja nove odpadkovne zakonodaje se je razširil sklop izvedbenih nalog in ukrepov na vseh ravneh sistema ravnanja z odpadki, od ministrstva za okolje in prostor do lokalnih skupnosti. Temu je potrebno prilagoditi in dopolniti obstoječo

institucionalno ureditev. Za uspešno izvajanje teh nalog je potrebno še dodatno *okrepiti Službo za ravnanje z odpadki in javne službe varstva okolja v Uradu za okolje Ministrstva za okolje in Urad za okolje pri Agenciji RS za okolje*. Ta krepitev mora biti izvedena predvsem na področjih v podporo preprečevanja, minimizacije in snovne izrabe odpadkov, ki so danes v povsem podrejenem položaju.

Priporočilo H

Urad za okolje Agencije RS za okolje danes na področju odpadkov funkcionira predvsem kot upravni organ in manj kot strokovna institucija v sestavi Ministrstva za okolje in prostor. Potrebno je izvesti celovito *analizo potreb komunalnega sektorja na področju odpadkov* in temu prilagoditi program dela Urada za okolje. Posebno pozornost je potrebno nameniti predvsem strokovni podpori

- uvajanju tehnoloških rešitev za preprečevanje in zmanjševanje nastajanja odpadkov na ravni gospodarstva (čiste tehnologije),
- pripravi strokovnih podlag za uvajanje in izvajanje ukrepov za snovno predelavo in izrabo odpadkov (reciklaža) in
- za zmanjševanje in nadomeščanje uporabe nevarnih snovi v odpadkovnih snovnih tokovih.

Priporočilo I

Preprečevanje in zmanjševanje odpadkov ter njihova snovna izraba in predelava (reciklaža) so edine dolgoročne in trajnostne rešitve ravnanja z odpadki. Zato je potrebno pripraviti poseben *nacionalni program za povečanje snovne učinkovitosti v Republiki Sloveniji*. V pripravo programa bi morali biti vključeni vsi akterji na področju odpadkov, sam proces pa izveden transparentno. Posebno pozornost je potrebno posvetiti:

- spodbujanju razvoja čistih tehnologij za varčevanje z naravnimi viri in
- preoblikovanju proizvodov v smeri ponovne uporabnosti, lažje snovne izrabe, razgradnje ali predelave.

III. Poročanje o odpadkih je bistveni element informiranja javnosti in spodbujanja spreminjanja proizvodnih vzorcev

Kakovostne odločitve so možne samo na podlagi kakovostnih nizov podatkov o stanju problema. Na področju odpadkov je to še toliko bolj pomembno. V Sloveniji šele sedaj razvijamo celovit sistem poročanja o količinah nastalih, predelanih in odloženih vrstah odpadkov. Na podlagi pridobljenih podatkov lahko pripravljamo odločitve o sistemu naprav za ravnanje z odpadki, ki bodo racionalne glede na potrebe. Četudi je zakon o varstvu okolja določil obveznost letnega poročanja o stanju okolja, se te obveznosti ni izvajalo. V zadnjih devetih letih je ministrstvo za okolje in prostor pripravilo le dve poročili o stanju okolja (za leti 1995 in 1996). Urad za okolje pri Agenciji RS za okolje je odgovoren za upravljanje in vzdrževanje baze podatkov, pridobljenih s strani zavezancev za poročanje o nastalih, predelanih in odstranjenih nenevarnih in nevarnih odpadkov. V preteklih dveh letih je agencija objavila dve tovrstni poročili v obliki tabel vendar brez kakršnihkoli razlag.

Priporočilo J

Potrebujemo *redno letno poročanje o odpadkih na nacionalni in lokalni ravni*. Poročilo bi moralo vsebovati najmanj podatke o:

- količinah nastalih, predelanih in odloženih posameznih vrst odpadkov,
- količinah nastalih, predelanih in odloženih komunalnih odpadkov po zajemnih področjih,
- količinah nastalih, predelanih in odloženih komunalnih odpadkov po posamezni občini,
- spisek največjih povzročiteljev odpadkov v državi,
- prikaz trendov gibanj toka odpadkov in
- oceno doseganja strateških ciljev ravnanja z odpadki.

Poročilo bi moralo biti objavljeno za preteklo poročevalsko leto največ šest mesecev po izteku poročevalskega roka. Poročilo mora vsebovati tudi dodatek s pojasnilom o uporabljeni metodologiji pridobivanja, preverjanja in analiziranja podatkov.

Priporočilo K

Dosedanja praksa omogočanja dostopnosti podatkov s strani Agencije za okolje je minimalistična. Zaradi zagotavljanja načela sodelovanja javnosti je potrebno zagotoviti *javni dostop do baze podatkov o količinah nastalih, predelanih in odloženih odpadkov* v Republiki Sloveniji. Na ta način je mogoče spodbuditi dodatne dejavnosti pritiska na povzročitelje odpadkov in akterje ravnanja z odpadki (predelovalce, zbiratelje in odstranjevalce) v državi.

IV. Brez izobraževanja in informiranja javnosti ne moremo pričakovati spreminjanja vedenjskih in potrošniških vzorcev

Spreminjanje vedenjskih in potrošniških vzorcev je potrebno za uspešno izvajanje kakršnegakoli programa za ravnanje z odpadki. Brez intenzivnega izobraževanja in informiranja javnosti je vsak tak program obsojen na suboptimalne dosežke. Na žalost Vlada ni uspela pripraviti kakršnegakoli programa za izobraževanje in informiranje javnosti na temo odpadkov.

Priporočilo L

Ministrstvo za okolje je do danes izvedlo zgolj eno samo informativno kampanjo na temo odpadkov na nacionalni ravni. Potrebujemo kontinuirano informativno kampanjo za različne javnosti na nacionalni ravni. Za pripravo takšne kampanje je potrebno pripraviti *nacionalni informativni program ravnanja z odpadki* in dodatna finančna sredstva za njegovo izvajanje. Program bi bilo potrebno pripraviti v sodelovanju z različnimi akterji ravnanja z odpadki v transparentnem procesu s poudarkom na preprečevanju, zmanjševanju in snovni predelavi odpadkov.

Priporočilo M

V letu 2001 je ministrstvo za okolje in prostor pripravilo komunikacijsko strategijo za podporo regionalnim centrom ravnanja z odpadki. *To komunikacijsko strategijo je potrebno*

razširiti tudi na oblikovanje različnih programov informiranja povzročiteljev odpadkov – predvsem industrije. Komunikacijska strategija bi morala biti razširjena vsaj s pripravo materialov o primerih dobre prakse s področja ločenega zbiranja, kompostiranja, snovne predelave in recikliranja odpadkov v Sloveniji in po svetu.

Priporočilo N

Vsebine o ravnanju z odpadki s poudarkom na preprečevanju in zmanjševanju odpadkov je potrebno vključiti v formalne izobraževalne programe. Zato je potrebno povezati akterje izobraževalnih procesov z akterji ravnanja z odpadki na nacionalni ravni. Sedanje stanje ni zadovoljivo, saj je okoljska vzgoja omejena zgolj na izbirni predmet.

Priporočilo O

Nevladne okoljske organizacije igrajo pomembno vlogo na področju informiranja in izobraževanja o različnih okoljskih temah. Prav tako tudi na področju odpadkov. Ministrstvo za okolje in prostor bi moralo zagotoviti *dodatna finančna sredstva za podporo dejavnosti nevladnih okoljskih organizacij* na področju odpadkov. Nevladne organizacije so ne samo finančno učinkovite marveč tudi inovativne pri oblikovanju in izvajanju neformalnih izobraževalnih oblik.

V. Zaostriti moramo ukrepe za uveljavljanje zakonodaje – potrebujemo novo kaznovalno politiko

Največja novost na področju ravnanja z odpadki je povečana pozornost inšpektorata za okolje za nadzor nad izvajanjem predpisov. Vendar ima inšpektorat težave zaradi mile zakonodaje: kazni za kršilce so prenizke in težko izterljive. Temu je potrebno še dodati večni spor o pristojnostih in nedorečenosti zakonodaje, kar mnogokrat poskuša prikriti nevoljnost organov za opravljanje lastnih nalog.

Priporočilo P

Trenutno je v pripravi predlog sprememb zakona o varstvu okolja. Pripravljalcu predloga in Državnemu zboru priporočamo, da *temeljito zaostri kazenske določbe zakona o varstvu okolja*. Posebno pozornost je potrebno nameniti področju odpadkov in zagotoviti možnost učinkovitega zaprtja tistih objektov za ravnanje z odpadki, ki ne bodo v skladu z zahtevami odpadkovne in okoljske zakonodaje. Kazni morajo biti v skladu z načelom povzročitelj plača, saj spoštovanje tega načela vzpodbuja izvajanje zakonskih obveznosti in ukrepov

Priporočilo R

Nemalokrat prihaja do spora o pristojnostih med državno in lokalno (občinsko) inšpekcijo. Ministrstvu za okolje in prostor zato priporočamo, da opravi *analizo inšpekcijskih pristojnosti* ob upoštevanju načela spoštovanja zakonov. Nejasnosti o pristojnostih posameznih inšpekcijskih nivojev ne smejo biti izgovor za nedejavnost v primeru odkritih nepravilnosti ali kršitev. Na podlagi rezultatov analize je potrebno pripraviti program odpravljanja nejasnosti in podati obvezne interpretacije zakonodaje.

Priporočilo S

Za postsocialistične družbe je značilno nepoznavanje pravic državljanov. Slovenija pri tem ni izjema. Zato je potrebno oblikovati *program informiranja o pravicah državljanov* na

področju inšpekcijskega nadzora. Nosilec izvedbe nalog iz programa bi moral biti državni inšpektorat za okolje in prostor. Informiranje mora potekati proaktivno in informacije dostopne v različnih oblikah z uporabo sodobnih informacijskih tehnologij.

Priporočilo Š

Sistem ravnanja z odpadki zahteva 24-urni nadzor ali razpoložljivost in dostopnost inšpektorjev za okolje. Potrebna je reorganizacija inšpekcijskih služb, ki bo takšen nadzor tudi dejansko zagotovila. Prav zaradi tega je potrebno tudi opraviti analizo možnosti za dodelitev posameznih pristojnosti s področja okolja na policijo.

VI. Preprečevanje in zmanjševanje odpadkov na izvoru se izplača – razširiti moramo spekter ekonomskih instrumentov za spodbujanje trajnostnih oblik ravnanja z odpadki

V letu 2002 je bila uvedena taksa na obremenjevanje okolja z odlaganjem odpadkov. Smoter takse je dvojen: zagotoviti sredstva za urejanje odlagališč odpadkov in vzpodbuditi izvajanje programov za obdelavo odpadkov pred odlaganjem. Ministrstvo za okolje in prostor vsako leto subvencionira dejavnosti ravnanja z odpadki. Ostalo naj bi bilo prepuščeno nastajajočemu trgu ravnanja z odpadki – od embalaže do drugih ločeno zbranih odpadkov. Vendar to ni dovolj. Potrebne so dodatne vzpodbude za podporo trajnostnih oblik ravnanja z odpadki kot so preprečevanje, zmanjševanje, snovna izraba in reciklaža odpadkov.

Priporočilo T

Uredba o taksi na obremenjevanje okolja z odpadki določa, da se zavezancu lahko taksa znižati ali oprosti, če izvaja sanacijski program za prilagoditev obstoječega odlagališča predpisanim zahtevam ali če izvaja sam ali sodeluje pri izvajanju programov ali projektov, namenjenih obdelavi odpadkov z namenom zmanjšanja obremenjevanja tal ali zraka zaradi odlaganja odpadkov. To določilo v uredbi je potrebno dopolniti z novo alinejo: zavezancu se lahko taksa zniža ali oprosti »v kolikor izvaja ali sodeluje pri izvajanju programov ali projektov, namenjenih ločenemu zbiranju, sortiranju, snovni predelavi ali reciklaži odpadkov s ciljem zmanjševanja količin odloženih odpadkov na odlagališče.« Obstoječa rešitev tega ne omogoča, saj se koncept »obdelave« odpadkov nanaša na preoblikovanje/spreminjanje odpadkov, namenjenih na odlagališče.

Priporočilo U

Pravilnik o odlaganju odpadkov je uvedel obveznost, da se lahko odlagajo le obdelani odpadki. Ministrstvo za okolje bi moralo *pripraviti temeljitejšo interpretacijo koncepta obdelave odpadkov*. Obstoječa interpretacija namreč ne vzpodbuja k zmanjševanju količin odloženih odpadkov marveč zgolj k spreminjanju njihovega agregatnega stanja.

Priporočilo V

Na področju varčne rabe energije deluje mehanizem svetovalcev. Potrebno je organizirati podobno *mrežo svetovalcev za uvajanje ukrepov zmanjševanja in preprečevanja nastajanja odpadkov za majhna in srednja podjetja*. Potrebno je tudi vzpostaviti *nacionalni center za čiste tehnologije* na podlagi izkušeni podobnih institucij v tehnološko razvitejših državah. Ministrstvo za okolje in prostor bi lahko tovrstno pobudo izvedlo v sodelovanju z strokovnimi instituti in ministrstvom za gospodarstvo.

Priporočilo Z

Na prvi pogled je slabo razvito povpraševanje po reciklatih najbolj šibka točka ravnanja z odpadki. Vlada ima na voljo celo vrsto mehanizmov za vzpodbujanje trga recikliranih materialov. Potrebno je oblikovati *nacionalni program »zelene nabave«* na vladni ravni s ciljem, da javne institucije sprejmejo politiko nabave tistih materialov, ki so v čim večji meri izdelani iz reciklabilnih in recikliranih materialov. K temu je potrebno pozvati tudi lokalne skupnosti. Povpraševanje po reciklabilnih in recikliranih materialih že samo po sebi vzpostavlja možnosti za razvoj tovrstnega tržišča.

Priporočilo Ž

Druga plat pomanjkljivega povpraševanja predstavlja uporaba nerekiclabilnih materialov, katerih stroški se socializirajo na potrošnikov račun. Takšen primer je nepovratna steklena ali plastična embalaža. Ministrstvo za okolje in prostor bi moralo pripraviti analizo obstoječih finančnih mehanizmov v drugih državah in vpeljati dodatne dajatve ali davke na nerekiclabilne potrošniške materiale. Z uvedbo takšnih mehanizmov bi vzpodbudili uporabnike embalaže k spreminjanju svojih proizvodov.

Priporočilo X

Ali v Sloveniji vemo, kakšni so potenciali za prevzemanje ločeno zbranih odpadkov v snovno predelavo in reciklažo? Potrebno je pripraviti temeljito analizo obstoječih zmogljivosti za snovno predelavo reciklabilnih materialov, predvsem za:

- biološke odpadke,
- papir,
- steklo,
- plastiko in
- les.

Ti materiali tvorijo več kot tretjino vseh odloženih odpadkov in polovico vseh komunalnih odpadkov.

Ta priporočila kažejo na ogromen potencial za oblikovanje sistema ravnanja in gospodarjenja z odpadki v Sloveniji. Vsak korak v smeri preprečevanja, zmanjševanja in snovne predelave odpadkov – ki so po definiciji »zavržene snovi in materiali« – povečuje snovno učinkovitost slovenskega gospodarstva in trajnostno ravnanja z omejenimi naravnimi viri. Odpadki niso problem. Odpadki so priložnost za preoblikovanje slovenske industrije ter spreminjanje naših vedenjskih in potrošniških vzorcev. Alternativa je nepovratna potrošnja naravnih virov in višanje okoljskih stroškov, ki siromašijo ne samo potrošnika marveč tudi gospodarstvo.

6. Opombe

¹ Glej <http://www.umanotera.org/>

² Iza Kruzsewska, Slovenija – Območje brez gensko spremenjenih organizmov, Umanotera, Ljubljana, 2001; Thomas Schweiger, Širitev EU in gensko spremenjeni organizmi: zasledovanje pomične tarče, Umanotera, Ljubljana, 2001; glej <http://www.umanotera.org/>

³ Zakon o varstvu okolja, UL RS 32/1993, 5. člen, odstavek 5.3

⁴ *ibid.*, 5. člen, odstavek 5.3.3.

⁵ *ibid.*, 3. člen

⁶ 104. člen določa, da »ministrstvo, pristojno za varstvo okolja, pripravi v 12 mesecih po uveljavitvi tega zakona predlog nacionalnega programa varstva okolja.

⁷ Zakon o varstvu okolja, UL RS 32/1993, 49. člen

⁸ *ibid.*, 48. člen

⁹ *ibid.*, 103. člen

¹⁰ *ibid.*, 25. člen

¹¹ *ibid.*, 26. člen

¹² Zakon o ravnanju z odpadki, UL SRS, št 8/78

¹³ Hkrati so ostali v veljavi »vsi trije« podzakonski predpisi, pravilniki o ravnanju z odpadnimi olji, s posebnimi odpadki in o odpadkih iz usnjarske industrije.

¹⁴ Seveda to še ni vse. Ministrstvo za okolje ni predpisalo še mnogih drugih podzakonskih predpisih, katere je predpisal ZVO. Tako še do danes nismo dobili predpisa o ekološkem knjigovodstvu ali predpisa o informacijskem sistemu varstva okolja, ki sta bistvena za pridobivanje podatkov o stanju in obremenjevanju okolja v Sloveniji. Zato se ne smemo čuditi eklatantnemu kršenju ZVO o letnem objavljanju poročil o stanju okolja v državi. Zadnje poročilo je bilo objavljeno v letu 1998 in vsebuje pretežno podatke iz leta 1996 ali pa še starejše. Po zadnjih podatkih MOP načrtuje objavo novega poročila o stanju okolja v letu 2002.

¹⁵ Kornelija Golob, Licence tudi za ravnanje z odpadki, Večer, 09.05.1995

¹⁶ Alenka Vilfan, Alarm prve stopnje – za odpadke, Dnevnik, 16.05.1995

¹⁷ ETE 3, Mednarodni kongres o embalaži, Ekologija – Tehnologija – Evropa, Bled, 19. – 21. april 1995, ZTI, Ljubljana, 1995, str. 11. Ta publikacija je zelo zanimiva tudi zaradi tega, ker bi naj bil v njej na straneh 95-102 objavljen članek z naslovom »Strategija ravnanja z odpadno embalažo v Republiki Sloveniji« avtorjev Jurija Homca in Mojce Senjur. Namesto članka najdemo prazne strani!

¹⁸ Alenka Vilfan, Alarm prve stopnje – za odpadke, Dnevnik, 16.05.1995

¹⁹ Kornelija Golob, Z odpadki – kot razviti pred 20 leti, Večer, 06.06.1995

²⁰ UL RS 57/94 in 30/95. Njima je potrebno dodati še Uredbo o emisiji snovi v zrak iz sežigalnic odpadkov in pri sosežigu odpadkov iz leta 1994, UL RS 73/94

²¹ Marko Slokar, Zakonodaja in odpadki, v: Ravnanje z odpadki v Sloveniji, Odlaganje odpadkov, 2. mednarodno posvetovanje, ZTI, Ljubljana, 28.in 29. maj 1996, str. A5 5/9

²² *ibid.*, str. A 5 6/9

²³ *ibid.*, str. A 5 7/9

²⁴ UL RS 39/96

²⁵ UL RS 84/98 (spremembe in dopolnitve v UL RS 45/00, 20/01)

²⁶ Zakon o varstvu okolja, UL RS 32/1993, 73. člen

²⁷ *ibid.*, 75. člen

²⁸ Evropski sporazum o pridružitvi med Republiko Slovenijo na eni strani in Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami, ki delujejo v okviru Evropske unije na drugi strani, UL RS (Mednarodne pogodbe) 13/97

²⁹ *ibid.*

³⁰ Komisija Evropskih Skupnosti, Priprava pridruženih držav Srednje in Vzhodne Evrope na vključitev v notranji trg Evropske unije, Bela knjiga, Aneks, Ljubljana 1997

³¹ *ibid.*

³² Vodnik za zblíževanje z okoljsko zakonodajo Evropske unije, Delovno gradivo osebja Komisije, Bruselj 1998. Gre za prevod publikacije: Guide to the Approximation of European Union Environmental Legislation, Commission Staff Working Paper, Commission of the European Communities, Brussels, 25.08.1997, SEC(97) 1608

³³ *ibid.*, str. 7-8

³⁴ Po nekaterih podatkih naj bi se Evropska komisija zanimala predvsem za izvajanje zakonodaje s področij IPPC direktive, obremenjevanja voda in varstva narave.

³⁵ Republika Slovenija, Državni program za sprejem pravnega reda Evropske unije, Ljubljana, 1998

³⁶ Republika Slovenija, Ministrstvo za okolje in prostor, Okoljska pristopna strategija Slovenije za vključitev v Evropsko unijo, Priloga k Državnemu programu za prevzem pravnega reda Evropske unije, Ljubljana, marec 1998

³⁷ *ibid.*, str. 28

³⁸ Ministrstvo za okolje in prostor trenutno pripravlja celovito »prenovo« obstoječega Zakona o varstvu okolja iz leta 1993. Spremembe in dopolnitve na žalost še niso na voljo javnosti. Načrtuje se sprejem spremenjenega zakona do konca leta 2002.

³⁹ Strateške usmeritve Republike Slovenije za ravnanje z odpadki, EPA 1595, Poročevalec DZ RS, 3. oktober 1996, letnik XXII, št. 36, str. 45-94

⁴⁰ Strategija ravnanja z odpadki, Večer, 13.6.1997

⁴¹ Ministrstvo za okolje in prostor, Nacionalni program varstva okolja, Ljubljana, september 1999

⁴² Communication from the Commission to the Council and to Parliament, A Community Strategy for Waste Management, dokument je bil podprt z odločitvijo Sveta v Resolucion of 7 May 1990, on waste policy (OJ C 122, 18.05.1990, str. 2). Tekst strategije je dosegljiv v publikaciji Community Legislation concerning the Environment, Volume 6, Waste, 1st edition, str. 161-176 Commission of the European Communities, Directorate-General XI, Environment, Nuclear Safety and Civil Protection, Brussels 1992

⁴³ Načelo sodelovanja javnosti v procesih priprave strateških in drugih dokumentov je pričelo pridobivati na veljavi tudi znotraj ministrstva. Delno lahko tovrstno uveljavljanje povežemo s pripravami mednarodne konvencije o dostopu do podatkov, sodelovanja javnosti in varstva pravic v okoljskih zadevah v letih 1996, 1997 in 1998. Tako imenovana Aarhuška konvencija je bila podpisana meseca junija v danskem mestu Aarhus na četrti evropski ministriški konferenci »Okolje za Evropo«. Konvencija je stopila v veljavo konec 2001. Slovenija je do danes (marec 2002) še ni ratificirala. Več o konvenciji najdete na <http://www.gaja-mb.org/>, <http://www.participate.org> ali <http://www.unece.org>. V letu 1997 so potekala tudi »pogajanja« med MOP in okoljskimi nevladnimi organizacijami, na katerih se je oblikovalo interno Navodilo o postopku priprave splošnih aktov in drugih dokumentov na Ministrstvu za okolje in prostor (štev. 020-221/98)

⁴⁴ Ministrstvo za okolje in prostor, Nacionalni program varstva okolja, Ljubljana, december 1998, str. 40

⁴⁵ Marko Slokar, Janez Bedenk in Miro Prek, Odpadna olja in zakonodaja v Sloveniji, Gospodarjenje z odpadki, Ljubljana, September 1993, str. 20

⁴⁶ dr. Drago Vuk, Novi pogledi na gospodarjenje z odpadki v Republiki Sloveniji, Gospodarjenje z odpadki, Ljubljana, September 1993, str. 7

⁴⁷ Ministrstvo za okolje in prostor, IKROS, Predstavitev natečajnih rešitev, RR d.o.o., Ljubljana, januar 1992

⁴⁸ Po golem naključju – med starim papirjem – smo odkrili tretji zvezek IKROS-a na temo zbiranja in razvrščanja odpadkov, Maribor, julij 1992.

⁴⁹ IKROS, Zbiranje in razvrščanje odpadkov, 3. zvezek, Maribor, julij 1992, str. 7 in 12

⁵⁰ Jože Biščak, Slovenija, smetišče, Mag, 7.02.1996, str. 37

⁵¹ Darinka Ignjatovič, Inventarizacija komunalnih odlagališč odpadkov v Republiki Sloveniji, v: Ravnanje z odpadki v Sloveniji, Odlaganje odpadkov, 2. mednarodno posvetovanje, ZTI, Ljubljana, 28.in 29. maj 1996, str. B1 1/ 23

⁵² *ibid.*, str. B1 4/23

⁵³ *ibid.*

⁵⁴ Alenka Vilfan, Alarm prve stopnje – za odpadke, Dnevnik, 16.05.1995 – izjava ministra Gantarja

⁵⁵ *ibid.*, izjava državnega sekretarja Slokarja

⁵⁶ Hidroinženiring d.o.o., Strokovne osnove za vrednotenje toka odpadkov, Ljubljana, december 1995. Pri izdelavi osnov so sodelovali še strokovnjaki iz podjetij Snaga Ljubljana, Komunala Celje, Eko-Les, GOP, GZS in IEL Maribor.

⁵⁷ Hidroinženiring d.o.o., Zasnove sistemskega koncepta za ravnanje z odpadki, Ljubljana, december 1995

⁵⁸ Hidroinženiring d.o.o., Strokovne osnove za vrednotenje toka odpadkov, Ljubljana, december 1995, str. 61

⁵⁹ *ibid.*, str. 156

⁶⁰ *ibid.*, str. 164

⁶¹ Hidroinženiring d.o.o., Zasnove sistemskega koncepta za ravnanje z odpadki, Ljubljana, december 1995, str. 37

⁶² *ibid.*, str. 31

⁶³ Vlada RS je poročilo sprejela na 177. seji, 11. januarja 1996 in ga poslala v obravnavo DZ RS. Predlog poročila o stanju okolja 1995

–EPA 1378, Poročevalec DZ RS

⁶⁴ Strateške usmeritve Republike Slovenije za ravnanje z odpadki, EPA 1595, Poročevalec DZ RS, 3. oktober 1996, letnik XXII, št. 36, str. 50

⁶⁵ *ibid.*

⁶⁶ *ibid.*, str. 63

⁶⁷ IBE in LUZ, Zasnove območij za prostorsko razporeditev objektov in naprav za ravnanje z odpadki, Ljubljana, julij 2001 (ob sodelovanju podjetja Hidroinženiring).

⁶⁸ *ibid.*, str. 50

⁶⁹ Akcija »Ne prelagaj bremena lastnih odpadkov na soseda« je potekala pod vodstvom podjetja Kres v letu 1998. Kres, Izvedba komunikacijske kampanje o ravnanju s komunalnimi odpadki in objektivih za ravnanje z odpadki, Ljubljana, junij 1998

⁷⁰ Agri Consulting Europe in IER

⁷¹ OMV Ma Petrol

⁷² Wolf

⁷³ IBE, Operativni program ravnanja z odpadki, Ljubljana, avgust 2001

⁷⁴ Ljubo Žužek, Vloga Ekološko razvojnega sklada Republike Slovenije d.d. Ljubljana pri financiranju izgradnje in sanacije deponij, v: Ravnanje z odpadki v Sloveniji, zbornik, ZTI, Ljubljana, 1996

⁷⁵ Ljubo Žužek, Pomen Ekološko razvojnega sklada pri financiranju okoljskih naložb, v: Zbornik Zbiranje, recikliranje in sežig odpadkov, ZTI, Ljubljana, 1998

⁷⁶ Ljubo Žužek, Financiranje okoljskih investicij s strani Ekološko razvojnega sklada Republike Slovenije, javnega sklada (Eko sklad), Ljubljana, junij 2001

⁷⁷ Pravilnik o odlaganju odpadkov, UL RS 5/00, glej Dodatek I

⁷⁸ Council Directive on the landfill of waste 99/31/EC, OJ 182, 16. 7. 1999. Po mnenju MOP iz Tables of Concordance z dne 20. 4. 2000 je ta direktiva v celoti prenešana v slovenski pravni red. Izjeme so le tista določila, ki za Slovenijo niso uporabljiva, na primer definicija o izoliranih naseljih iz člena 2.r direktive.

⁷⁹ Uredbo o emisiji snovi pri odvajanju izcedne vode iz odlagališč odpadkov, UL RS 7/00

⁸⁰ Odredba o ravnanju z ločenimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki, UL RS 21/01

⁸¹ IRSOP, Poročilo inšpekcijskih pregledov obstoječih odlagališč, št. 356-04-5/95(s), 26. junij 2001

7. Literatura

Zakon o varstvu okolja, UL RS 32/1993

Zakon o ravnanju z odpadki, UL SRS, št 8/78

Kornelija Golob, *Licence tudi za ravnanje z odpadki*, Večer, 09.05.1995

Alenka Vilfan, *Alarm prve stopnje – za odpadke*, Dnevnik, 16.05.1995

ETE 3, Mednarodni kongres o embalaži, Ekologija – Tehnologija – Evropa, Bled, 19. – 21. april 1995, ZTI, Ljubljana, 1995

Kornelija Golob, *Z odpadki – kot razviti pred 20 leti*, Večer, 06.06.1995

UL RS 57/94 in 30/95. Njima je potrebno dodati še Uredbo o emisiji snovi v zrak iz sežigalnic odpadkov in pri sosežigu odpadkov iz leta 1994, UL RS 73/94

Marko Slokar, *Zakonodaja in odpadki, v: Ravnanje z odpadki v Sloveniji, Odlaganje odpadkov*, 2. mednarodno posvetovanje, ZTI, Ljubljana, 28.in 29. maj 1996

Evropski sporazum o pridružitvi med Republiko Slovenijo na eni strani in Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami, ki delujejo v okviru Evropske unije na drugi strani, UL RS (Mednarodne pogodbe) 13/97

Komisija Evropskih Skupnosti, *Priprava pridruženih držav Srednje in Vzhodne Evrope na vključitev v notranji trg Evropske unije*, Bela knjiga, Aneks, Ljubljana 1997

Vodnik za zблиževanje z okoljsko zakonodajo Evropske unije, Delovno gradivo osebja Komisije, Bruselj 1998. Gre za prevod publikacije: Guide to the Approximation of European Union Environmental Legislation, Commission Staff Working Paper, Commission of the European Communities, Brussels, 25.08.1997, SEC(97) 1608

Republika Slovenija, Državni program za sprejem pravnega reda Evropske unije, Ljubljana, 1998

Republika Slovenija, Ministrstvo za okolje in prostor, Okoljska pristopna strategija Slovenije za vključitev v Evropsko unijo, Priloga k Državnemu programu za prevzem pravnega reda Evropske unije, Ljubljana, marec 1998

Strateške usmeritve Republike Slovenije za ravnanje z odpadki, EPA 1595, Poročevalec DZ RS, 3. oktober 1996, letnik XXII, št. 36, str. 45-94

Strategija ravnanja z odpadki, Večer, 13.6.1997

Ministrstvo za okolje in prostor, *Nacionalni program varstva okolja*, Ljubljana, september 1999

Communication from the Commission to the Council and to Parliament, A Community Strategy for Waste Management, dokument je bil podprt z odločitvijo Sveta v Resolution of 7 May 1990, on waste policy (OJ C 122, 18.05.1990).

Community Legislation concerning the Environment, Volume 6, Waste, 1st edition, str. 161-176m Commission of the European Communities, Directorate-General XI, Environment, Nuclear Safety and Civil Protection, Brussels 1992

Marko Slokar, Janez Bedenk in Miro Prek, *Odpadna olja in zakonodaja v Sloveniji*, Gospodarjenje z odpadki, Ljubljana, September 1993, str. 20

Dr. Drago Vuk, *Novi pogledi na gospodarjenje z odpadki v Republiki Sloveniji*, Gospodarjenje z odpadki, Ljubljana, September 1993

Ministrstvo za okolje in prostor, *IKROS*, Predstavitev natečajnih rešitev, RR d.o.o., Ljubljana, januar 1992

IKROS, Zbiranje in razvrščanje odpadkov, 3. zvezek, Maribor, julij 1992

Jože Biščak, *Slovenija, smetišče*, Mag, 7.02.1996, str. 37

Darinka Ignjatovič, *Inventarizacija komunalnih odlagališč odpadkov v Republiki Sloveniji*, v: *Ravnanje z odpadki v Sloveniji, Odlaganje odpadkov*, 2. mednarodno posvetovanje, ZTI, Ljubljana, 28.in 29. maj 1996, str. B1 1/23

Hidroinženiring d.o.o., *Strokovne osnove za vrednotenje toka odpadkov*, Ljubljana, december 1995

Hidroinženiring d.o.o., *Zasnove systemskega koncepta za ravnanje z odpadki*, Ljubljana, december 1995

Ljubo Žužek, *Vloga Ekološko razvojnega sklada Republike Slovenije d.d. Ljubljana pri financiranju izgradnje in sanacije deponij*, v: *Zbornik Ravnanje z odpadki v Sloveniji*, ZTI, Ljubljana, 1996

Ljubo Žužek, *Pomen Ekološko razvojnega sklada pri financiranju okoljskih naložb*, v: *Zbornik Zbiranje, recikliranje in sežig odpadkov*, ZTI, Ljubljana, 1998

Ljubo Žužek, *Financiranje okoljskih investicij s strani Ekološko razvojnega sklada Republike Slovenije, javnega sklada (Eko sklad)*, Ljubljana, junij 2001

Council Directive on the landfill of waste 99/31/EC, OJ 182, 16. 7. 1999

IRSOP, Poročilo inšpekcijskih pregledov obstoječih odlagališč, št. 356-04-5/95(s), 26. junij 2001

Donella H. Meadows in ostali, *Meje Rasti, Poročilo za raziskavo Rimskega kluba o težavnem položaju človeštva*, Cankarjeva založba, Ljubljana 1974

OECD, *Proceedings of the OECD joint Workshop on Extended Producer Responsibility and Waste Minimisation Policy, Part 1, Introductory Speech*, Paris, Marec 2000

Waste management in Ireland, Friends of the Earth Ireland, Dublin, 2002

Odredba o izvozu, uvozu in tranzitu odpadkov (UL RS, št. 39/96 in spremembe in dopolnitve št. 45/96, 1/97, 59/98 in 12/2000),

Odredba o ravnanju z infektivnimi odpadki, ki nastajajo pri opravljanju zdravstvene dejavnosti (UL RS, št. 57/94),

Navodilo o ravnanju z odpadki, ki nastajajo pri opravljanju zdravstvene dejavnosti (UL RS št. 30/95)

Uredba o načinu, predmetu in pogojih opravljanja gospodarske javne službe ravnanja s klavničnimi odpadki in kužnim materialom živalskega porekla (UL RS, št. 13/98) in

Pravilnik o ravnanju z odpadki (UL RS, št. 84/1998),

Pravilnik o ravnanju z odpadnimi olji (UL RS, št. 85/1998),

Pravilnik o odstranjevanju PCB (UL RS, št. 15/2000)

Pravilnik o odlaganju odpadkov (UL RS, št. 5/2000)

Uredba o načinu, predmetu in pogojih opravljanja gospodarske javne službe ravnanja z radioaktivnimi odpadki (UL RS št. 32/99),

Pravilnik o monitoringu onesnaženosti podzemnih voda z nevarnimi snovmi (UL RS št. 5/00).

Uredba o emisiji snovi pri odvajanju izcedne vode iz odlagališč odpadkov (UL RS št. 7/00),

Pravilnik o sežiganju odpadkov (UL RS št. 28/00),

Uredba o emisiji snovi v zrak iz sežigalnic nevarnih odpadkov (UL RS št. 28/00),

Uredba o emisiji snovi v zrak iz sežigalnic komunalnih odpadkov (UL RS št. 28/00),

Pravilnik o ravnanju z odpadki iz proizvodnje titanovega dioksida (UL RS št. 57/00),

Pravilnik o monitoringu onesnaženosti okolja zaradi odpadkov iz proizvodnje titanovega dioksida (UL RS št. 57/00),

Uredba o količini odpadkov iz proizvodnje titanovega dioksida, ki se odvajajo v vode in o emisijah snovi v zrak iz proizvodnje titanovega dioksida (UL RS št. 64/00),

Pravilnik o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo (UL RS, št. 104/00),

Pravilnik o ravnanju z baterijami in akumulatorji, ki vsebujejo nevarne snovi (UL RS, št. 104/00),

Pravilnik o ravnanju z odpadki, ki vsebujejo šibko vezan azbest (UL RS, št. 104/00),

Odredba o ravnanju z ločeno zbranimi frakcijami pri opravljanju javne službe ravnanja s komunalnimi odpadki (UL RS 21/01)

Odredba o oskrbovalnem standardu ravnanja z ločenimi frakcijami komunalnih odpadkov (UL RS, št. 104/00),

Uredba o taksi za obremenjevanje okolja zaradi odlaganja odpadkov (UL RS, št. 104/00).

